

Liber Septimus

Incipit septimus liber de infirmitatibus.

Dostquam
opleuim? auxiliante teo
tractati de illoꝝ propri
etab? que hominis natu
ram pficiunt ⁊ custodit
unt ⁊ dicendū est de his que cōtra natu
rā sibi accidūt. eiusq; naturā destruūt ⁊
corrūpunt. Tria enī sunt q̄ hominis natu
rā ledunt. s. causa morbi. ipse morb? et
accidēs sequēs morbū. Causa morbi est
illud vnde puenit mala ⁊ innatural in
corpe dispositio. vt mala complexio. ni
mia repletio vel inanitio. virtutis defec
tio. qualitatum alteratio. cōtinuitatis
dissolutio. Omnia enī ista causa vel oc
casio morboꝝ sunt. Porbus s̄m Johan
niciū est res ex qua accidit cōplexioni
corpis lesionis nocuentū. sicut febris
apostema. ⁊c. Accidēs est res sequēs ad
istaz introductā in corpe passionē. siue
sit cōtraria nature vt dolor capitis i ce
phatica. siue nō sit cōtraria. sicut patz in
peripleumonia rultoz accidit in maxilla
Dona autē corporis dispositio dicitur sani
tas. p quā corpus hominis in sua cōplexio
ne ⁊ cōpositōe tale existit. vt suas libere
⁊ pfecte pagat actōes. Ab hac tempantia
si fuerit natura lapsa. incidit neces
sario in egritudine ⁊ in morbū. Nam ex
distempantia ⁊ ineq̄litate humor acci
dit morbus cōsimilis. vt est febris. hy
dropisis. ⁊ h̄mōi. Ex mala vero dispositi
one membrorū incipit morb? dissimilis.
vt in oculo obtalmia. vel in manu arthe
tica. Ex mala vero dispositōe vtriusq; p
uenit morbus vniuersalis. sicut est ele
phātia siue lepra. Omnis igit morb? vel
est cōsimilis ⁊ humores ⁊ alia mēbra cō
similia inficiēs. vt febris vel officialis q̄
membra impedit. vel est vniuersalis qui
naturā interi? et exterius destruit et cor
rumpit.

Capitulū primū.

De dolore capitis ⁊ ei? causis ⁊ signis.
Istaz itaq; infirmitatū pro
prietatibus. s̄z de eaz causis ef
fectibus ⁊ signis ⁊ remedijs ali
qua sunt dicenda. Non quidē de omni
bus / sed solū de his q̄ in diuina scriptu
ra generaliter exprimūtur. Et deo de
ordine prosequēdi nō est hic curādum.
Primo igit de passioibus capitis est in
choandū. **Esaie. i.** **P**roie caput languit
dum. ⁊c. **D**olor capitis. vt dicit **Con**
stanti. cephatica dicit. ⁊ prouenit duo
bus modis. aut ab exteriorib? vt ex per
cussione vel ex calido aere dissoluētē vel
ex frigido cōstringente. **S**ecundo mo
do scilicet ab interiorib? prouenit vel cau
sa priuata vel remota. **E**x priuata que
aliunde q̄ ex capite nō prouenit ex cau
sa remota vt a stomacho. **E**t si sit dolor
ex causa priuata vel ex vicio solius q̄li
tatis matime frigiditatis vel caliditatz
aut ex vicio humorū. vt pote sanguinis
fleumatis. ⁊c. **Q**ui dolor si sit interpola
tus modo veniens modo recedens. sig
num est q̄ est a stomacho. **U**nde **Galie
nius.** **S**i dolor est in capite. nulla certa
causa extrinsecus veniente acuti humo
res grauant stomachū. **S**i vero est sine
intermissione ex humoribus est. **S**i ex
sanguine calore patitur in capite. graui
tatem in fronte. quia anterior pars ca
pitis sedes est sanguinis. oculi rubescūt
faciei vene sunt plene. **S**i vero ex fu
mis coericis. calor sentitur in naribus
siccitas in lingua. vigilie et sitis nō de
sunt. maior in dextera sentitur dolor q̄
in sinistra. quia ibi colere sedes est. **F**aci
es cum oculis est citrina. amaritudo
sentitur in ore. **S**i vero ex melancholia
in sinistra parte erit dolor intensior cum
frigoze. **V**igilijs grauitate facies erit
liuida quasi terre coloris. **O**culi con
caui lupitudo. oris acetositas. **S**i vero
fuerit ex fleumate. sequit dolor graua
tius per os et nares ex. ⁊ superfluitas.
et quandoq; cum tussi et graui spiritus
attractōe et querela. **F**acies pallida
et subrumida. oculoꝝ lupitudines.
oris inspiditas. dolor a pte posteriori
maior. **E**t enī ibi sedes fleumatis. **U**n

Galienus in libro institutionum. Nosse oportet caput diuidi in quatuor partes. Nam sanguis in fronte dominatur, coetera autem in dextra, melancholia in sinistra, siccum vero in occipitio dominatur. Istis et alijs modis plurimis accidit dolor capitis sicut ex acumine fortis vini, cuius fumus pungit pelliculas cerebri, et graue infert capiti passionem. Hucusque Constantinus.

Capitulum secundum

De medicina et remedijs doloris et passionis capitis.

Patitur autem caput dolore quendam interiorē quē phisica, ut dicit Constantinus vocat emigraneā. Et hic dolor secundum Constantinum est grauissimus. Sentit enim in capite quasi malleatōem et percussione, non potest pati sonū nec vocem, nec lucē vel splendore. Et hic dolor est ex fumo colerico et calido cum ventositate. Et ideo sentit puncturā, asurā et tinnitū. Patitur autem caput specialiter in cute exterius pustulas et scabiē, saniem ad modū mellis emanantē et ideo talis scabies a Constantino vocatur fauus. Valent enim pustule modica foramina, ex quibus sanies egreditur, qui fauus puenit ex humore viscoso usque ad cutis superficie perstringere vel uicerante. Item patitur caput quandam in pueris familiarem passionem, quam Constantinus vocat squamam, nos autem dicimus eam tineam, quia ad modū tineae superiorē cutis capitis substantiam corrodit, et quasi inseparabiliter tenet eam. Talis enim passio pruritū in capite generat imoderatū, de quo post confractionem quedam squame dilabunt. Hec passio sepe euenit infantibus propter abundantiam humoris et molliem ipsius cutis, abundantiam ubi aptioris. His ut dicit Constantinus alios subtrahimus et tunc humore vicino sublato ungenta et alia remedia adhibemus. Summum autem lactentibus, ut dicit Constantinus, est remedium ut aptis retrosum in auriculis venis sanguis extrahatur, et extractus super locum doloris calidus inungatur, quia poros caliditate sua et subtilitate aperit, et subintrando materiam diuidit et consumit. Et

quia capillorum radicibus illa squamositas adherere, consuevit, sanari de facili non potest nisi radicitus de capite subtrahatur. Que passio si inueterata fuerit ulterius vix sanatur, vix enim tinea sic sanitati restituitur, quin semper post in capite vestigium relinquat. Item patitur caput exterius dispendium in ornatu, quando vel capilli capitis defluunt vel caluescunt, sicut supra dictum est libro quinto, de capillis, quere ibi diligenter. Item patitur caput in suis capillis quandam corrosionem et indecentiam, quam medici vocant furfuriscam. Nam aliquoties quedam squame granis furfuris simillime oriuntur iuxta radices capillorum in capite. Et hoc vel ex vicio cerebri vel ex vicio fumi egredientis a capite ad nutrimentum capillorum, sed hec immundicia mundificatiuis ablutionibus et medicinis diligentius est abluenda, sicut et pediculi et suriones et quasi insensibiles vermiculi, sunt quibusdam necessarijs medicamentibus de regione capitis amouendi. Capitis passionibus supradictis sic secundum Constantinum breuiter subuenit. Si acciderit dolor ex humoris vicio, sicut ex sanguinis vel alteriusmodi humoris repletione, sanguinem de cephalica extrahimus, debitis et congruis medicinis corpus mundificamus, precipue si in stomacho materia fuerit vomitum prouocamus, et conuenienti medicina educimus, mundificato corpore, caput manus pedes aqua tepida perfundimus, ut pori aperiantur et fumi facilius euaporent. Si tolet pars posterior, venam latam in fronte aperimus et sanguinem extrahimus, et prodest, ut dicit Constantinus vel tibias inferius scarificamus, et sic humores et fumus et spiritus qui causa sunt doloris a capite ad inferiores partes reuocantur. Si vero pars anterior tolet fluxum sanguinis a naribus prouocamus. Et si fuerit humor calidus et colericus frigidus occurrimus medicinis, tympora, nares, et venas pulsatiles aqua rosacea cum lacte mulieris masculi nutriet in unguentum et somnum prouocamus, si vero materia fuerit frigida et viscosa in stomachi orificio posita digesta materia

Liber Septimus

damus coloraturā vomit' patiuā. sic de fundo stomachi puenienti eā educem' medicina. fomitis mediocriter vtinur calidis r'ngētis. dietā mediocriter calidā adhibem'. et sic cōtraria contrarijs curam'. Si vero fuerit color capitis sine humoris vicio excessu alicui' q'litat. tunc paties non indiget purgatiōe. sed potius alteratiōe. Qualitatio igit' peccantib' adhibem' cōtrarias qualitates. Si vero fuerit color ex nimia cibi vel potus repletiōe. sicut accidit nimis caput latis optimū remediū est aquā calidā bilere in maxima quātitate. r' tūc modica mora interposita vomitum puocare fortioribus s'vis vti medicinis recurre ad viaticū Constantini. sapientis industrie h'c sufficiant. r'c.

Capitulum tertiu

De catarro.

Adith octauo Venit estus sup caput manasse et mortuus. r'c. Causa acceleratiōis mortis manasse fuit imoderatus fluxus reumatis in capite ad interiora resluētis ex violētia est' r' caloris ipsius. humores capitis dissoluētis. vt agit Berū. Tales enī fluxus a medicis dicūt catarrus. et fit in capite multis de causis. Quādoq' ex caliditate aeris humores fluxibiles dissoluētis Quādoq' ex frigiditate eiusdē cerebrum cōstringētis r' ptes liq'diozes educētis. Quādoq' ex habūdantia humorū p incōtinentiā effluentū ex interiori calore dissoluēte vel ex frigiditate cōprimēte vel expumēte. aliquādo ex humiditate lubricate. Quādoq' ex humorū liq'ditate r' fluxibilitate se diffundēte. Quādoq' ex debilitate vtutis retēntis. Fluxus at' pueniēs ex humorū nimia abundantia. talia habet signa habitudine corporis plectorica est r' repleta. facies eius subrumida. oculorū eminētia supfluitatū oris r' nariū abundātia cum corporis grauitate. Caloris dissoluētis h'c sunt signa. color in facie rubeus cum rubore venarū maxime in oculis. fluxus lachrymarū calidarū mordificantū ocularos r' calefacientū ipsam cutē. calor sen-

titur in p'fundo. Frigiditas cōstringēs bis cognoscit' signis. color faciei est pallidus. lachryme frigide. frigus sentitur in p'fundo. Si vero fiat ex liquiditate humorū cognoscit' p multitudinē superfluitatū ab ore r' naribus r' eorū fluidam sine cohibentia distillatiōem. Si igitur supfluitas est in causa. curatur p supfluitatis eductiōem. maxime si ad spiritalia fiat fluxus r' p humoris fluidi cōstrictiōnes. Si enī fuerit fluxus frigidus r' humidus maxime valent in cōtrariū calida r' sicca cōstrictiua humoris r' cōsumptiua sicut laudanū. thus. storax. castoreū. Si autē fuerit fluxus calidus. restringatur p frigidorū fomentatiōem. p rosas in aqua pluuiali decoctiōem r' subfumi gatiōem. r' ipsarū rosarū ad foramina narium applicatiōem. Attendēdum est autē q' q'diu catarrus est in vehemētia fluxus. nullū epithimū est apponendū. nullum fomērum adhibendū. quia maior fieret dissolutio. vt dicit Cōstātin'. nec aquā vetet capiti infundere. nisi forte aquam rosaceā vel salicis. vbi caliditas ē in cā.

Capitulum quartum

De frenesi et eius causis signis et remedijs.

Dutero. xvijij Percutiet te furor r' amentia r' stupore. r'c. Furorē vocat frenesim. quā sic describit Constan. Frenesis inq't est calidum apostema in quibusdā cerebri pelliculis. quā sequitur vigilie r' alienationes. Unde a frenibus id est. a pelliculis cerebri obuoluētibus frenesis dicitur. Accidit autē duobus modis ex colera rubea proprio calore et febrili leuigata. que furiosa effecta rapitur supius p venas neruos et arterias r' colligitur ad apostema r' fit vera frenesis. vel fit ex fumo a corpore ad cerebrū ascendente r' pturbante. et fit parafrenesis id est frenesis nō vera. Patitur freneticus terribilia accidentia s'z siti nūmā. siccitate lingue. nigredinem et asperitatem. molestatōem r' angustiam nūmā syncopim. propi defectū spiritūū r' mutatiōem caloris naturalis in nō naturalē. Fit enī

ruitens si sanguis. citrinus si colera est in
 causa. Accidit autem hec passio calidis et
 siccis in tpe estiuo. et hec colera colere coo-
 pantur. Parastrenesis vero quae generatur
 ex aliorum membrorum colligata. ut ex aposte-
 mate stomachi vel matricis. his membris
 in statu primu redessitibus. redit cerebrum
 et parastrenesis tunc curatur. Sed cum apo-
 stema sit in substantia cerebri tunc frenes-
 sis pessima est et molestissima. et tunc pericu-
 losissima. Signa vero frenesis sunt. vri-
 tie discoloratio maior febre insania. vi-
 giliarum instans. oculorum mobilitas et exten-
 sio. dissoluta manus pectus. capitis com-
 motio. ventium frendor et collisio semper vo-
 lunt surgere de lecto. modo cantant. mo-
 do rident. modo plorant. se custodientem et
 medicantem libenter mordent et lacerant. ra-
 to silent. multum clamant. hi periculosissime
 egrotant. et tunc se egrotare tunc ignorant. Ci-
 to igitur his subueniendum est ne peant
 et hoc tamen in dieta quam in medicina. Dieta
 enim debet esse tenuissima. sicut mica panis quae
 in aqua pluries est abluta. Medicina est
 ut in principio caput infirmi abraadatur
 et cum tepido aceto abluatur. in loco obscuro
 bene teneatur vel ligetur. diuersi vultus
 et picture coram eo non ostendant ne insa-
 nia irriteretur. silentium circumstantibus indica-
 tur. stultis verbis suis non respondeat. in prin-
 cipio de medicina vena frontis minuatur
 in quantum per testa oui cape. sanguis extra-
 hatur nisi oia in principio si vult et etas pmi-
 serit de cephalica minuatur. medicina autem
 est digestio purganda et colera extingueda
 super oia vnguentis et fomentis somnum puoce-
 tur. cum pulmone porcino vel pecorino ca-
 put talum sepius cathaplasmetur. tempora
 et frons cum succo lactuce et papaueris lini-
 antur. sic his contra exhibitis adhuc perse-
 uerat insania per tres dies cum insomnia-
 tate et vni discoloratione. non est de conua-
 lescentia spes habenda. si vero incipiat vrina co-
 lorari et mala signa minui. spandum est

Capitulum. v.

De amentia et eius causis et signis
Amentia idem est quod mania secundum
 plures. Est autem mania infectio an-
 tenoris cellule capitis cum pri-

uatione imaginatio. sicut melancholia est
 infectio medie cellule capitis cum priua-
 tione rationis. ut dicit Constantinus. de me-
 lancholia. Melancholia inquit est suspectio
 dominantis anime. quam timor et tristitia in-
 duxerunt. Et differunt passionibus iste secundum
 diuersitatem lesionis operationum. quia in ma-
 nia principaliter leditur imaginatio. in alia
 vero ratio. Et generantur hee passiones ali-
 quando ex cibis melancholicis. aliquando ex po-
 tatione fortis vini exurgetis et incinerandis
 humores. aliquando ex aere passionibus. sicut soli-
 tudine. tristitia. nimio studio. timore.
 aliquando ex morbo rabidi canis siue alterius
 animalis venenosi. aliquando ex corruptioe aeris
 pestiferi et infecti. aliquando ex malicia homi-
 nis corrupti. dominantis in corpore hominis
 ad tale infirmitatem preparati. Secundum autem
 diuersas causas diuersa sunt signa. nam
 quidam clamant. saltant. se et alios vulnerant
 et in latebris latitant. de quorum dispositione et
 differentia supra habitum est lib. v. ubi agi-
 tur de cerebri passione. huius medicina est
 ut ligentur ut appropria vel aliena cessent
 lesioe. maxime sunt tales recreandi et a
 sollicitudinis et timoris causa et materia
 amouendi et instrumentis musicis letificandi.
 mediocriter exercitandi et tandem si
 purgationes et electuaria non sufficiunt ac-
 te chirurgica sunt curandi.

Capitulum. vi.

De stupore et letargia.

De stupore et letargia. Percutiet te de
 decitate. alia lingua stupore. Et vo-
 catur stupor mentis secundum Constantinum.
 quedam cecitas rationis que est quando
 si somnus oculis clausis quando prop-
 ter defectum spirituum anima non iudicat
 de visis sensibiliter nec discernit. sicut per-
 cussus fuerit sodomite in foribus loth. si-
 cut dicit glossa Genes. tricesimo. et Sa-
 pientie ultimo. Hic stupor secundum Constantinum.
 fit duobus modis. quia vel acci-
 dit ex perturbatione rationis non aduer-
 tentis. vel fit ex superfluitate humoris
 vias spirituum in cerebro impediens.
 ut patet in ebriosis. vel ex nimia frigiditate
 aeris neruos sensibiles comprimend. ut
 patet in his qui congelantur in glacie vel in niue

Liber Septimus

Fit etiā ex totius cerebri opilatōne. vt in apoplecticis 7 letargicis hoc videm⁹. Stupor etiā dicit mēbroꝝ rigor 7 extremitatū corpis cōstructio. qñ pre frigore mēbra vident cōtrahi 7 dormire. Alio alit mō dicit stupor fm Damas. qui dicit. ammoratio est stupor de re noua 7c. Stupor aut put hic accipit est quedā somniculositas que est quedā dispositio sepe ad maximas infirmitates. et maxie ad letargiā que est apostema in posteriori cellula capitis generatū. Et dicit a lethos qđ est obliuio. eo q obliuionē inducit. Fit aut frequēter in semib⁹ ex fleumate 7 in hyeme. p se aut nūq̄ puenit sed sem p accidit ex pcedēte aliq̄ egritudine. Nā in quibusdā egritudinib⁹ enutritū fleuma actōe febrilis caloris ebullitū rapi tur ad cerebrū. et in posteriori cellula re colligū tōne 7 formitatis 7 generat apostema. cuius signa sunt. febris cōtinua. vrina discolorata 7 spissa oppressio oculor. salus somn⁹. eger vocat⁹ rñdet. 7 si cōtingat rñdere loq̄tur aliena. supinus tacet. 7 si sup latus quo ad horā vertat p prio impetu itez supinat. in extremitatib⁹ notabiliter infrigidat. Horū remediū est vt eger in loco lucido statuat. loquentiū 7 disputantiū assit gatulitas. p pilos 7 barbā vehement⁹ trahat 7 etiā p capillos. facies aqua frigida sepi⁹ perfundat. pedes inferi cōfricent. fumi fetidi inferi⁹ apponant vt cornu capre eru stū 7 hmoi. clisteriū sup oia adhibeatur 7 apponant. sternutatō puocet. caput abradat. frices 7 aprius. vt de sinapi 7 sili bus fomentes. sternutatio in hac causa optimū signū est. Si vero dormitatō p seuerauerit tremor cū motu brachij et frendoz ventū supuenerit. mortale est. Et est notandū q si de frenetico fiat letargicus pessimū est. Si vero ecōtrario fit. bonum est. s. qñ de letargico qđ in frenesim moueatur. Nec omnia extrahunt de plac. et Constantino.

Capitulū septimū

De vertigine.

In ficut dominus spm vertiginis
Esa. xix. Vertigo fm Constanti.

idē est q scotamia. visus scz 7 spūs sensibilis corruptela. qua omnia subito videtur voluētia 7 tenebrosa. Causa aut hu iusmodi est nimia humorū abundantia cum ventositate mixta. Nā hi humores mouent in capite. ventositate de corpe siue stomacho ascendēte ad cerebrū. Si hec passio in solo fit cerebro. sentit patiens grauitatē in capite. sonituz in auditu. corruptōem in odoratu. 7 talis vertigo de facili non dimittit. Si vero est ex stomacho. patiens sentit abominatōez in ore stomachi et dolore. sed talis vertigo recipit interpolatiōem. qz ascendēte fumo. tūc vertigo incipit qñ vero nō ascendit. tunc dimittit. Horū remediū est medicina purgatiua 7 fleulotomia 7 si aliud non impediāt. pedes infirmi in aqua sunt ponendi. a vino abstinēat. cum dissoluat. 7 etiā ab istatiuis cibis 7 a gross vomitus etiam leuis prouocetur. quia multum valet.

Capitulum octauum.

De vigilia.

Vigilia est insomneitas. que est quedā cerebri passio qñ opposita letargie. Prouenit enim hec passio ex nimia motu cerebri 7 siccitate colere rulse siue nigre. ex intēpato calore 7 ex humoribus nimis salis. Et illis omnibus nascitur vigiliē inordinare. sequitur angustie. mutat color. intenduntur sollicitudines cogitatōes 7 alienatōnes mētis. iratōnabiles suspitōes. corpus subtiliat. desiccatur. virtus digestiua corrūpitur. tota hōis cōplexio immutatur. palpebre 7 facies intumescunt. et pessime passiones in corpore nutriunt. His cito ne pereant medicandum est. Horum facies et tympora cum sopiferis iungantur. lacte muliebri somni gratia pfundatur corpa. bonis cibis reficiantur. De vigilijs quere supra libro. vi.

Capitulum nonū

De morbo caduco.

Cecidit in terram spumans. 7c.
Mathei. ix. Morbus caducus a Constanti. et alijs autoribus

epilencia nūcupatur. Et hic morbus ab antiquis ira dei vocabatur. Est autē epilecia. ut dicit Constan. humor humidus quo ventriculi cerebri nō pfecte opilāf phibens anīam. i. spūm aīalem ad tēdā rāndū actōem suā. quousq; ab illo hūio te exopilauerit cerebro viā suā. Dicitur autē hęc infirmitas in passione iera noton. i. sacra passio. qz sacra partē cor poris occupat scz caput. Dicit autē hercu dis. qz hęc passio fortis est vt hercules. Dicit et morbus caducus ab effectu. qz opilatis neruis mēbra que sunt instru menta virtutis a regimine spirituu de paupantur et destruuunt. et ideo hōies in hac passione cadere cōpellunt. Est autē epilencia apoplexie vicina. locus enim idē est vtriusq; et materia vnde nascit. frigidā enī est et viscosa. In hoc autē diste unt. qz apoplexia omīum ven. ricularū est cerebri opilatiua cum priuatōne rō nis et diminitōe sensus et motus. Epi lencia enī nō omīū sed pncipaliū ven tricularū cerebri est impeditiua. Dicit aut ab epi qd est supra et lemsis qd est le fio. quia superiorum precipue est lesiua. Dicit et morb' puerilis eo qd pueris se peccadat. Patiens aut morbū istū subit o cadit. obtorq̄tur os et facies cū tremo re ceruicis et totius corporis. cū constrictō ne dētrium et stridore. ore spumant et plu res supfluitates emittūt. Vocāt autem medici epilenciā apoplexiā paruā. que ex tribus est causis. vt dicit Consta. qz vel ex humoribus fleumaticis vel ex me lancolicis nascētibus in proza cerebri. vel ex vctositate frigida et grossa cerebro vel alicui mēbro dñante sicut stomacho. Est enī aliquis humor qd nascitur i illo membro. et fumus ascēdit ad cerebrum cuius grossitudine vie animal' spiritus opilant. et deinde morb' caducus procre atur. Nec passio. vt dicit Constatinus supuenit tpe determinato. Unde dicit Galien' Epilentia inqt que crescēte lu na venit. sui naturā signat esse humidā. Omne enī humidū crescēte luna habet incrementū. Que vero venit deficiente luna frigidissima est. sed tamē parū hu mida est. Epilentie aut tres sunt spēs

fm triplicē locor spēcīe vbi fuerit scilicet Epilentia aut fit in capite ex materia existente tantū in cerebro. Analempsia vero fit ex materia existente in stomacho nō in cōcauitate sed in neruis eius et arterijs ipsi stomachi. p quaz medietate materia ebullitē rapit ad cerebrū. Ca thalempsia vero fit ex materia existente in extremitatib' vt in manib' et pedibus que ppijs quidē signis dinoscit. Nā ca thalempsi morbū suū p̄sentit. Sen tit enī receptiōem quādā quasi formi caz vel motū cuiusdā aure ex materia su pius ascendere. et sepe p constructiōe ex tremitatū p̄seruātur a casu. Et vt testa tur Galie. isti sepe febriunt qñ sine calo ris ebullitiōe. materia vir ab interiori bus p̄t rapi ad supiora. Analempsi at ex repletōe stomachi laborāt et maxima indigestiōe et cibor eructuatiōe et abomi natiōe et hi etiā casum suū p̄sentit. Epilentici autē nō p̄sentit. sed cōti nua capitis grauedine laborāt. Sunt at hęc passiones qñq; ex sanguie sed sepi' ex fleumate sepius etiā ex melācolia et cause iste p̄ppria signa dinoscuntur ma xime p corporis habitudinē sanguineā et fleumaticā. Vel melancolicā p facie ru beam vel pallidā seu liuidā p etatē. per regionem. p dietā. Si autē fuerit ex me lancolia in defectu lune ledit maxime et infestat. Si vero ex sanguine vel ex fleu mate i plenilunio maxime se ondit. hęc passioes sunt maxime adherētie. et eas curare difficile est. Cōfert tamē eis et medicina et dieta. oportet vt a nociuis cibis abstineant. et a coitu et a nimia frē qntia vōim. qz in talib' locis solet eos ci tius accessio occupare. tonis cibarijs et lenib' vtātur et tempate. plus de mane. minus aut vel nihil de vespere comedēt. vinum tēperate bibāt fm medicinam purgenf. fm humoris peccātis erigēti am. Expimentū plat. cōtra epilentia. tres sanguis guttas dicit esse p scarifi catōez extrahendas a scapulis. et cū ouo corui in fine accessiōis patienti offeren das. dicit etiā oua corui multū cōferre. Simile dicit pionā potatā cōferre ml tum. Idē p̄firmat Gal. et Constanti. et

Liber Septimus

Diascorides. Dicit etiā coagulū lepōtis bibitū eos iuuare epilepticos. quia prohibet ne humor dissoluat qui ascēdēs opilat cerebrū. Dicit etiā q̄ epar asini nū assatū cōfert si comedat Caprinum. vero si tetur epylēticis. mouet epileptiam. **S**ulta alia dicit **C**onstāti. experimēta. de quibus nihil ad presens.

Capitulum decimum.

De sternutōne.

In quadragesimo p̄rio. Sternutatio eius. rē. Sternutatio vt dicit **C**onstāti. est violenta cerebri cōmotio. ad expellendas fumosas ipsi cerebri supfluitates. **D**e diuersis autē causis nascit. Aliqñ enī ipsa natura opatur cū fumos supfluos satagat expellere a cerebro q̄ vel causa sunt morbi vel causa futuri vicij. Humanū enī cerebrum humidū est cerebri alioꝝ asialū. **U**nde r̄ humores ibi adunant r̄ cooꝑante natura inde cū sternutōib⁹ expellūtur. Aliqñ enī fit sternutō vi morbi potiusq̄ nature expulsione. sicut i cōrica accidit et in peripleumonia. Aliqñ etiā habet fieri sternutatio sic Canales nariū h̄anarū curti sunt. vnde cito ad cerebrū nociua ab extrinsecis veniunt. sicut puluis. aer frigidus. calor solis. et h̄mōi. que cū ad cerebrū veniāt. expellūt a cerebro vigore r̄ motu suo. et inde fit sternutō. **Q**ue si fiat in acutis febribus sine reumate. signū est laudabile. **S**ignat enim naturā p̄fortatā in expellendo qd̄ sibi est nociuum. **S**i vero fiat cū reumate. malū signū est. signat enim materie eruberantiā. **A**n synthonica est sternutatio r̄ augmentū reumatis. **E**t ideo in pleuresi r̄ in cōsimilib⁹ malū signū est r̄ illaudabile. **S**ternutō igitur cerebrū cōmouet r̄ exonerat. totum corpus cōcutit et alleuiat in suo exitu. **E**t violenta cōmotōne aeris in canalibus narium strepitū facit. que si plus debito post expulsione supflui fumi p̄māserit. ledit. qz nimis dissoluit. r̄ aliquādo graues passiones excitat r̄ inducit. **I**llestigatur igit p̄ medicinas sicut per fumigationes constringētes spūs reparātes et

supfluitates d̄sumētes. sicut ē camamūla. mētastrū. rosa. ireos. nigella. r̄ h̄mōi

Capitulum vnde

cinum. **D**e tremore.

Prodit dominus signū in cayn. scilicet tremorē capitis. s̄m glo. **S**trabi **D**is inq̄t strabus q̄ inuenit me p̄ tremorē capitis r̄ agitāōez furiose mētis cognoscer me reū mortis esse. **T**remor aut capitis q̄ r̄ iectitatio d̄r a **C**ōstāti no prouenit ex defectu r̄ debilitate virtutis regitiue in neruis spōdiliū ipsi colli r̄ in lacertis mēbrorum. **I**n hoc autē morbo duo sunt mor⁹ q̄ sibi sunt oppositi. alter enī mouet sicut. et alter reorū. **S**upiorē vō natura opatur. inferiorē autē morbus. **M**orbus autē nititur membrū reprimere infer⁹ sed natura q̄ ipsum a suo regimie nōdū destituit. nititur ipm̄ regere r̄ ponere in p̄pria positōe. r̄ ita sursum eleuare. **E**t id̄ ex tali motu p̄trarietate surgit tremor. **C**ausa autē inceptiōis tremoris est defectus virtutis cōmouentis lacertos. vt dicit **C**onstāti. que virtus quādoq̄ deficiat causa male cōplexionis vel ex accidentib⁹ anie. sicut ex timore. p̄pter spūs cōfluentes ad cor. vñ membra ponderositate sua tendūt inferius. vñ qz natura nō habet sufficiētes spūs ad mēbri regimē cōfluentes nō ex toto p̄r membrū in sua cōsistentia retinere. et seq̄tur statim tremor. **T**alis autē tremor quedā est dispositō ad paralytim. maxime si acciderit dormitō frequens cū tremore cui⁹ causa est frigiditas substātiā neruorū coagulans r̄ constipās ne virtus sensibilis eā penetrare possit. **D**is autem p̄lysis leuior est ad curādū cū tremore q̄ illa que est sine tremore. qz in prima nō est memby oīno destitutū a natura sicut est destitutū penit⁹ in secūda. **T**alitaq̄ tremor vna cū dormitōne. calefactiuis r̄ cōfortatiuis r̄ dissolutiuis r̄ p̄sumptiuis curabitur medicinis sicut est theodoricon. ieralogedion. et similia. **C**alēt r̄ balneatōes. fricatōes. r̄ cū calidis r̄ aptiuis herbis suffumigatiōes vt poru clausi apianē vt h̄iores supflui cō

sumat vt spūs excitentur & nerui confortentur

Capitulū duodecimum

De spasmō.

Spasmus est neruorum violēta contractio, motū voluntariū aufertens & retardans. Talis contractio puenit aliquā ex nimia repletōe quādoque ex inanitōe, quāque ex nimia infirmitate. sicut est videre in manibus et labijs infirmitatorum quod vix verba formant, vix etiam digitos cōplicāt aut recuruāt. Contractio autē ex tali intrinseca infirmitate soluit calore, & alia nō indiget medicina. Caueat tñ patiens ne nimis subito forti calori se exponat, quod ex subita percussione frigiditatis ad neruorum extremitates dolorē nō modicū patiet. Quod contractōem vero factā ex inanitōe, hec scilicet signa declarāt, precedit enī aliquā fluxus immoderatus sanguinis vel ventris vel matricis aliquā labor vel abstinētia supra vires laborantis vel abstinētis, aliquā immoderat⁹ calor vt in corpore hōis pacatas febres patietis, aliquā pfunditas et dolor vulneris acūmēt⁹ fortitudo assumpti medicamēti. In his omnibus accidit spasm⁹ ex nimia nature desiccatione & substatialis humiditatis cōsumptione, vñ corrugat neru⁹ & contract⁹ sicut pgame nū politū in igne, & idē via spiritū p neruos intercipit, & virtus vite regitiua impedit, ois talis spasm⁹ si diu durauerit mortalis est. An dicitur in amphoriz, spasm⁹ ex colerico alias ellebro mortalis. Isti tamē spasmō in principio cōfert, calidū lac mulieris si sup musculos faucis sit p spinā & collū radices neruorum vndique pfundant, ad idē valet aq̄ cū oleo si fuerit cū lana succida super locū neruorum foementata. Tertiu⁹ dicitur gen⁹ spasmī, s. ex repletōe quā solet accidere pinguib⁹ & carnosiss⁹ & dilatatione facilius soluit quod cū vngētis calidis balneis sternutationibus et gargarismis curat, vt docet Astan, huic contractōni si febris superuenit summū remediū erit. An dicitur in amphoriz, spasm⁹ & tetano febris superueniens soluit egritudine. Isti autē spasmī triplex est

spēs, s. epitestanus, s. quā nerui posteriores spasmant, & epytosten⁹, s. quā anteriores nerui vsus pectus contractant, & tetanus quā, s. anteriores & posteriores contractionem patiunt, in his trib⁹ nō est perfecta cura quā accidit ex inanitōe, vt dictū ē.

Capitulū decimū tertium

De paralisi.

Paralisis est lesio partis humani corporis cū diminutione vel priuatione mot⁹ vel sensus vel vtriusque. Fit ei quādoque ex frigiditate cōstringente quādoque ex humore opilante, aliquādo ex calore cōsumente & neruos sensibiles corrugante, aliquā ex vulnere neruos incidente vel diuidente. Ex istis enī causis et alijs tenegat transitus spūs aialis ad instrumenta sensus atque mot⁹. Unde si nerui sensibiles & motui ex toto sunt opilati vel incisi efficiuntur pariter immobile & insensibile. Si vero plena non fuerit opilatio vel transitus spiritū tenegatō fit ibi ex materia reprimēte & virtute regitiua erigēte Tremor sicut dictū ē, huius fieri specialit⁹ palisis ex supfluitate ciborum & maxime poruū ex quibus nimia fit hūorum generatō & dissolutō & inde neruorum cōsequit⁹ necessario opilatio. Fit etiam ex frigiditate neruos cōstringente, quāque est sintoma alteri⁹ morbi, scilicet quā minor apoplexia in paralisi terminat⁹. Est autē palisis alia vniuersalis alia particularis. Vniuersalis est quā recte mediā parte occupat pars vnā vt manū vel pedē vel linguā. Particularis est quā occupat partē vnā vt manū vel pedē vel linguā. Istē materia ipsi⁹ opilationis inducētis palisim quāque est in origine neruorum, quāque in ipso membro palitico. Si in origine neruorum sit cā stupor & insensibilitas est circa loca vicina vt in facie vel in principio dorsi, si vero in ipso membro palitico tūc ipm patit tantū & nō supiora, vt dicit Galen⁹, quod dicit se amouisse implastrū quod sophista posuerat sup manū & posuisse sup collū. Ex quo patet quod huiusmodi variatē locorum morbi dicitur variari mod⁹ medicinē palisis ex incisione nerui penit⁹ intractabilis est, sicut palisis vniuersalis in oibus & maxie in senibus vix curat, circa iuuenes.

Liber Septimus

in citi? et effica? opatur medicina. Pri-
mo ergo i paralyfi ex mollificatiuis et
relaxatiuis tā interi? q̄ exteri? exhibid
inlstedū est. deinde desiccatiuis et cōstri-
ctiuis. Si v̄o primo desiccatiua v̄hemē-
ter apponeretur liq̄dioribz partibz con-
sumptis reliquū magis inspissaret. et sic
cōpactius effectū ad dissolutionē et con-
sumptionē inolediēt. us redderetur. et iō
p̄dicto mō caute est p̄cedēdū. Cōgruis
igitur medicinis interi? purgatiuis. cō-
ueniētibz etiāz v̄ngētis exteri? membra
mollificētur saluia et castorio i decoctiōe
vini v̄tatur. alias v̄o medicinas quere
in plac. et in viatico constan.

Capitulu. XIII.

De passionibus oculorum
Plet dolor accidere oculis ali-
quādo ab exterioribz sicut a vul-
nere p̄tinuitate oculorū dissoluētē. a pul-
uere tenerā substantiā oculi p̄turbante
a fumo oculos obfusante vento frigido
sp̄m visibilē repcutiente. ab aere cali-
do dissoluētē. a nimia solis vel alteri? lu-
cidi corpis claritate sp̄m disgregante
a nimia tenebrositate sp̄m visibilē cō-
culcāte. ab inordinata diēta et ebrietate
cōtinua visum elētante. a venerea volu-
prate consueta sp̄m et humorē cristalli-
nū corrūpente et dissolvente. aliq̄n ab in-
terioribz vel ab humoribz calidis vel fri-
gidis siccis vel humidis. Primus autē do-
lor et p̄cipi? causatur ab interioribz cali-
dū apostema faciētibz sup albuginē oculi
loz ex humoribz consuētibz ad pupillaz
et apostema faciētibz. et hoc accidit ex ve-
bilitate oculi recipiētis et ex abundātia
seu acumine humoris consuētis et ex ce-
rebro descendētis. In tali itaq̄ aposte-
mate oculus intumescit et lachrymatur
rubeſcit. dolorē et puncturā feruorē et ar-
suram sentit. potissime quādo colera est
in causa. Tunc enī videtur q̄ acubz peri-
foretur. Si v̄o humor frigidus sit i cau-
sa. vel ventositas oculi distenditur. gra-
uatur et nocte inuisatur. humores ni-
mij effluūt. et illi sunt viscosi. maxime af-
fligitur humore fleumatico. Si vero san-
guis sit in cā sentitur p̄urit? multitudo

lachrymarū et calor in exitu earū leuis p̄u-
ctio maior tumor et dolor in frōte maior
et maxime affligitur in horis sanguis hęc
infirmetas si causatur ab exteriori pati-
ens q̄escat. capite alto dormiat. p̄p̄ fluctū
lachrymarū lumis splendorē fugiat ad vi-
tandū disgregationē et dissolutionē ma-
iorem vocē nō emittat ne ex conatu vo-
cis in cerebro dissolutio fortis fiat. cito
detur frigid? et leuis digestionis ne reu-
matis flux? augeatur. aq̄ clara et calida
potetur. q̄ de natura sui sumi fumos con-
sumit nervos p̄fortat. arsurā et p̄cturā
mitigat. balneis aque dulcis t̄patis v̄ta-
tur. P̄is obseruatis nō optet aliter me-
dicari. Si v̄o sit dolor ab interioribz hu-
moribz purgētur humores peccantes vel
per subtractionē sanguis vel p̄ congruas
medicines purgationē. colliria mitigati-
ua. et sanatiua interi? ponātur. sicut aqua
rosacea cū lacte femineo. v̄t di. constan.
Lachryme cū restrictorijs cōpescantur.
Elponūtur ergo i principio leuē reper-
cussiuā et mitigatiua in statu et in augmē-
to mediocri? dissolutiua i sine p̄sumpti-
ua et sp̄ cū istis cōfortatiua. Circa aposte-
ma v̄o oculi nisiq̄ sunt maturatiua appo-
nenda ne substantia oculi q̄ est tenera de-
struatur si ad sanē p̄trahat. P̄terea si
materia est multū calida et dolor fortis n̄
sunt apponenda fortia repcussiuā q̄ ma-
teria subito posset repcuti ad neruū obti-
cū et opilādo posset p̄petuā inducere ceci-
tate. Lippitudo est oculorū viscosaz gluti-
nosa supfluitas oculorū palpebris adhe-
rens ex fleumaticis et melācolicis hūo-
ribz i angulis oculorū incipiēs. palpebras
ingrossans et inuertens. hęc oculorū cilia
corrūpit et ipas palpebras quasi carneas
crudas facit. In lippis. q̄ppe oculi pupil-
le sane sunt. sicut dicit glo. sup. xxi. et leuē
sed humore resfluētē palpebre grossescit
cui? crebra infusione etiāz pupille acies
viciatur et illos significat quorū ingenij
ad cognitionē veritatis emicat. sed opa-
tio carnalis vite obscurat.

Capitu. XV.

De lippitudine et albugine
Haec est passio oculorū quam nos

maculā dicim⁹ q̄ albugo vel pān⁹ d̄z a cō
stā. Et habet generari sic. p̄mo fit flu
xus reumaticus ad oculos ex quo fit obtral
mia tolor. s. 7 ap̄stema ex q̄ male discul
sa remanet q̄das leuis macula siue infe
ctio q̄ longo p̄cessu t̄pis excrescit i telas
7 inspissatur 7 occupat maiore locū. s. to
tā pupillā. tela x̄o excrescit in pānū per
maiore inspissatō; 7 maiore loci occupa
tionē. qz totū nigz oculi occupat. ad vl
timū fit ynguis magis spissus et durus
q̄libet istoz incurabile ē si fuerit inue
teratū th̄ fm lca collocatōez debet diui
di. Si x̄o collocatur circa cristallinum
h̄iore in p̄fundū p̄ dimidiū annū fit in
curabilis. In p̄ncipio aut̄ vix curatur. si
x̄o colligatur sub diunctiua vel etiā su
pra p̄ decē ānos p̄t curari. Q̄n̄ igit̄ ma
cula recēs est 7 modica succ⁹ papaueris
ruffi sufficit ad medicādū vt dicit Con
stan. Papauer ei ruffum vel rubeū cali
dū est in p̄mo gradu. 7 sicū in sc̄do. et
ideo habet virtutē extenuādi cōsumēdi
7 desiccādi. Dicunt etiā phisici vt dicit
Constā. q̄ sanguis ex sūmitate t̄xtere
ale colūte vel h̄yridinis vel hyppure extra
ctus 7 sup maculā recētē posīt⁹ calid⁹ ma
culā in p̄ncipio potētē rūpit. sanguis
enī istaz annū ē valde ignitū 7 dissolutū
uus ex natura annū ex quibz p̄cedit

Capitulum. XVI.

De infectione oculi per sanguinē in
duratum

Hia etiam accidit oculis refoz
mitas et passio. scilicet sangui
nis infectio quā constantin⁹ cru
stulam sanguinis nominat quando scili
cet sanguis aliquo casu ad oculos desu
ens in crustulam desiccatur. Contingit
etiā ab arterijs 7 venis desudare ad ocu
lum 7 venulas aliquas rumpi vel crepa
re in tunica cōiunctiua 7 ex circūfluente
sanguine talem reformatē in oculo ge
nerari hunc sanguinē sic coagulātū dis
solut sanguis turturis vel colūte vt di
cit Constan. Idem facit lac mulieris cū
thure. Idem facit recens caseus sine sa
le melli cōmixtus si supponatur. multa
alia exp̄menta dicit Constan.

Capitulum. XVII.

De lachrymis inuoluntarijs

Hucus lachrymarū inuoluntari⁹
accidit oculis q̄nqz ab exteriori
bus sicut ex p̄cussione ex calidi
aeris dissolutōe vel ex frigidi coartatōe
ex fumi mordificatōne 7 pulueris p̄tur
batione ex cepaz 7 alioz acuminū odora
tione. q̄nqz ab interioribz vt ex calidis
humozibz vel frigidis vel ex supabundā
tia humoz p̄ incōtinentiā effluentū ex
tebilitate contētūe vtutis cerebri 7 for
titudine expulsiue. Si aut̄ humozes ca
lidi fuerint in cā. oculi rulent. 7 lachry
me distillātes calefaciūt faciē 7 vrūt. ca
lida obsunt. frigida p̄sunt. Si x̄o sunt
humozes frigidi oculi sunt subalbidū vel
liuidi. lachryme etiā frigide faciē n̄ mor
dificāt frigida obsunt calida p̄sunt. Ad
lachrymationē factā ex p̄cussione 7 cau
sis alijs exterioribz p̄cipua cura est cera
pura cū puluere cimini calefacta et fre
quēter cataplasmata. tolorē ei simul re
mouet ac lachrymā 7 liuorē si sit cū vtili
nere cū cyrurgia curetur. Ad alias cau
sas exteriores sufficit fomentū cū aqua
tepidā ita qz tepoz ad frigiditatē pl̄ acce
dat. Si fiat aut̄ ex fluxu 7 ex supabundā
tia humoz purgef. vtur dya dibanū cus
vino decoctionis thuris. 7 hoc p̄cipuus
est. in hac causa fiant restrictoria circa
tympora 7 circa frontē. hec oia valent
7 fluxū ex causa calidā 7 frigida

Capitul. XVIII.

De defectu visus

Defectus visus accidit oculi mul
tiplici re causa. aliquādo ex ma
la complexionē. aliquādo ex fumi ascē
tentis a stomacho corruptionē. aliquan
do ex nerui obitici opilationē ex chatara
ctis. ex spasmō et macula et huiusmodi
aliquādo ex diete inordinatōe ex egrē
tudine longa. ex ieiunio et coitu nimio.
7 ex multis alijs causis. sicut ex senectu
te 7 huiusmodi. Distingūde igitur sūt
cause p̄ propria signa. Nam si defectus
visus nō est p̄tinū sed interpolatus. fm

Liber Septimus

enim colorum assumptorum varietatem minuitur vel augetur. Si autem est ex vicio cerebri continuo est defectus ante prandium et post si ex opilatione nervi ipsi oculi substantia pura est et lucida atque clara. Alia figura per se patet. Ad istorum ergo defectum tollendum si est ex vicio humoris stomachi munitur. imo totum corpus precipue caput. deinde apponantur remedia localia quae in viatico et in alijs autoribus inueniuntur.

Capitulum. XIX.

De cecitate

Cecitas est privatio visus. Privatur autem homo visu aliquando propter organorum defectum et pupillarem disproportionem ad spiritum visibilem. Ad hoc enim quod formetur visus exigitur debita proportio organi spiritum recipientis ad ipsum spiritum. ut supra dictus est de visu li. iiij. Aliquando propter nervorum interiorum opilationem. Si enim fuerit nervus qui dicitur obliquus qui est visibilis spiritus vehiculus in suo principio vel medio vel alicuius carnositatis superexcrementa vel alicuius viscosi humoris abundantia totaliter opilatus virtutis visive transitus non pervenit ad pupillam. et sic cecitas in oculo generatur. Aliquando fit propter humorum et spirituum consumptionem. ut est videre in senibus quorum oculi primo caligant et defectum visus patiuntur. Tandem deficiente virtute videndi potentie penitus destruitur. Aliquando fit ex causa exteriori sicut per oculorum vulneratos. per nimiam etiam et continuam lachrymarum effusionem. per substantie oculi dissolutionem per tunicarum oculi in spissationem et indurationem. et humorum in oculo compactionem. Tunc enim non est pupilla spiritui visibili pura et ideo talis compactionem est cecitatis in oculo inductiva. per substantialis humoris subitam desiccationem. ut in pupilla accidit in quibusdam potentioribus et in minutis qui ex nimia sanguinis subtractione quandoque incurrit periculum cecitatis. Aliquando propter subitam cum desiccatione substantialis humiditatis spiritus visibilis disgregationem patet in visio qui ad aspectum pelvis ardentis

quasi subito excecatur. cuius excecationis causa est aspectus pelvis ardentis et lucentis. cuius ignea virtus tunicam oculi cum crystallo humore destruit et consumit. et eiusdem luciditas que spiritui est improporzionalis ipsum disgregat et dispergit. et sic necessario cecitatis perpetuo vicium introducit. Inter omnes itaque sensibiles passiones miserabilior est ipsa cecitas. ut dicit Constantinus. Nam sine omni vinculo cecitas ceco carcer est. dicitur in apprehendendo sibi imaginatam. quod de albo imaginatur quod sit niger. et e converso. Impeditur in iudicando vim deliberativam. Iudicat enim penes se et deliberat ire ad orientem et receptus in suo iudicio vadit ad occidentem. pueritur et affectiva. quod oblato sibi ad eligendum tenario argenteo cum cupreo affectat eligere argenteum et eligit cupreum. Tanta siquidem est ceci miseria ut non solum puero vel seruo se subiciat per regimine et ducatu. verum et sepius ipsi cani. et sepe ad tantam ducitur necessitate ut ad transiendum pontis vel vadii periculum plus cogitur credere cani quam sibi ipsi. Item sepe in periculis ubi omnes dubitant. quod non videt periculum securus est cecus. et e converso sepius ubi nullum periculum iminet maxime cecus timet. sepe in plano cespitat pedibus et offendit. sepe ubi pes esset elevatus deprimat pedes et e converso. ubi esset terre figendus ipsum elevat et suspedit. vndeque palpando. et ostendendo manum dirigit. vndeque dicitur itinere dubius manu et baculo viam querit. raro aliquid securus agit semper fere dubius et timens erit. Item cecus quando nudus iacet vel sedet tectum se reputat. sepe etiam quando videtur ab omnibus latere putat. Item faciem aliquando et oculos ad solem vel celum cecus elevat. sed ipsi oculos celestis claritas non immutat. ipsi cecus oculo sol partem exhibet sui radii. sed tamen presentis solis virtutem non percipit et effectus ut dicit Gregorius. Item cecus aliquando puerum suum ductorem vertit et percutit et offendit. sed eadem verbera cito per puerum luit. Nam puer verberatum non immemor in pontis medio siue quocumque alio periculo ipsum solum deserit et ipsum fugiens sibi viam evadendi periculum non

ostendit. et ideo est miser cecus. quia in toto
 mo nihil audet fiducialiter agere. in itinere
 re deseri a socio multum timet. In hoc tamen
 prior est defectio huiusmodi oculos quam cecorum
 quia ipsi oculi hostes sunt et pedones huius
 manus animi quorum concupiscentias dum sequi
 mur sensuissimis hostibus subijamur sicut
 dicit expostitor super illud *Gen.* *Oculus*
meus deputatus est animam meam. *De*
us autem est homini oculis erutis cecus fiet
et non habere oculos et eorum blanditijs deici
pi et abduci. ut dicit Grego. super illud
Job. vi. melius est tibi luscum ad vitas
ingredi quam duos oculos habentem in ge
hennam ignis mitti.

Capitulum. xx.

De surditate

Surditas est privatio siue impe
 dimentus auditus. quod secundum Constantiam.
 sanua metis est. Contingit autem aliquando
 auditum totaliter auferri. et tunc proprie dicitur
 surditas. Et hoc fieri ex humoribus
 opilationibus nervos audibiles et buccas au
 ritium replentibus intantum quod eis nulla potest fieri
 transmissio quoniam non ex toto auferuntur sed propter
 diminutionem huiusmodi fit difficultas in sen
 satione et de gravitas auditus. quoniam est ibi
 sonitus et tinnitus. ita quod putat patiens quod
 sit iuxta molendinum. siue iuxta organa. et
 hoc habet fieri ex grossa ventositate in
 clusa. et hoc habet fieri aliquando sine interpo
 latione. et tunc ex privata causa contingit
 quoniam cum in interpolatione. et tunc est ex causa re
 mota. quoniam enim nihil exterius auditur pro
 pter opilationem. sed auditus ab interiori
 bus imutatur. ita quod patiens credit se audi
 re ab exterioribus hoc quod sentit ab interiori
 bus. et secundum hoc fallitur auditus. *S*u
 lis alijs modis auditus huiusmodi impeditur.
 Accidit etiam auri dolor aliquando siue aposto
 ma. et hoc ex calore. dissolvente vel ex frigi
 ditate costringente si sit ex calore dolor
 est acutus. locus rubet. calida obsunt. frigi
 da presunt. Si sit ex frigiditate dolor est
 ponderosus et grauius. locus pallidus. cali
 da obsunt. frigida presunt. aliquando est ex apo
 stemate calido et tunc ad predicta signa
 sunt. est vehementis febris. semper enim apo
 stema auri febris comitatur sed remissior

et cum minori dolore in causa frigida quam
 calida. Aliquando relinquuntur in aure vulnus ex
 apostemate precedere quod cognoscitur ex dor
 lore titillato et sanie effluente. Aliquando fi
 unt vermes in auribus ex humoribus cali
 dis inuiscatis per interceptionem spiritus vi
 uificati. Signa ergo vermium sunt pru
 ritus et titillatio. et aliquando videntur per hanc au
 ris soli exponatur. Aliquando fit dolor a cau
 sa extrinseca sicut ex aqua vel lapilli sub
 intratione. Aliquando ex concussionem. cuius
 signum est exitus sanguinis. aliquando tamen exit
 sanguis ex superabundantia et incontinencia
 eiusdem. Unde constat. Si subito sanguis
 et sine dolore ab auribus exeat sine manife
 sta causa signum est aliquid esse in capite quod
 natura expellere laborat oportet ergo quod
 aures a principio mundificentur. Etilias au
 tem aurium passiones que supra li. iij. de
 auditu. et quanto de aure. ibi et sunt multa
 inserta. Dolor igitur aurium si est ex calore
 et sine apostemate frigidis et alteratiuis
 insistentium est. Angi ei de loco doloris oleo
 rosaceo vel violaceo. et phlegma. Talia enim
 olea tepida auribus instillantur. non ei actu
 frigida debent auribus instillari. Si vero sit
 ex frigiditate sine apostemate cum calidis
 alteratiuis ad curam procedendum est sicut oleo
 laurino rutaceo. et huiusmodi. Si vero fuerit
 cum calido apostemate frigidis maturati
 uis primo insistentium est. deinde mundifica
 tiuis et in contraria causa adhiberi debet medi
 cina contraria. Rupto igitur apostemate quod
 cognoscitur ex fluxu sanie primo mundifica
 dum est vulnus. deinde solidandum. mundifi
 candum autem cum vino et cum melle si mixtis
 et inuiscatis solidatur cum puluere thuris et
 masticeis et huiusmodi. si vermes ibi fuerint suc
 ci amari sicut persica absinthij porri infusa
 dantur. Sicut oleum amarum ex amygdalis
 amaris auri patienti instillet. talibus enim
 vermes occiduntur et putrefacti cum sanie
 educuntur. si autem lapilli intravit caute ex
 trahatur quod si fieri non potest auris calidis in
 ungas et sternutatio procer vel cum vento
 sa sugatur et extrahatur. Ad surditatem te
 mouendam vel saltem releuandam valent mul
 ta que dicitur constat. sed inter omnia balsamum
 instillatum auribus dicitur prevalere. Surdi
 tatis tamen si fuerit a naturate incurabilis

Libet Septimus

est. Sile q̄ p̄ triēniū durauerit vic̄ cura
tur. Tinnit̄ q̄ ex v̄tositate causatur cū
extenuat̄ v̄tositatis curetur. sicut
cū aneto calamēto colato origano ⁊ oſi
milibo quoz suffumigatione tinnit̄ sol
uitur. Et hęc de passionibz auriū ⁊ earuz
remedijs dicta sufficiant

Capitulum. XXI.

Polipus est sup̄flua caro ex nari
bus excrescēs ex sup̄fluis humo
ribz generata. Hęc passionē fetoz hor
ribilis semp̄ ꝓcomitatur. ⁊ tñ fetoz a po
liposo nō sentitur. Propter opilationē
enī nerui odorabilis talis inter odoriz
⁊ fetozis differētijs nō discernit. **P**ri
mū autē fieri tam fetoz nariū q̄ polipus
in hunc modū humores grossi ⁊ viscosi
fluūt ad carūculas nariū ⁊ ibidē diutur
nate tempis ⁊ actione calozis ꝓdensā
tur ⁊ quasi in substantiā carneā ꝓuertū
tur que corrupta cuz sit inde fumositas
resoluta ⁊ aeri immixta in spirādo et re
spirādo fetozē facit. ⁊ infirmitas talis
polipus d̄z. q̄nq̄ etiā ad nares descendit
humiditas ⁊ etiā cōbibit spōgiola nariū
porositas ⁊ ibi putrescēs corruptionem
generat ⁊ fetozē. q̄nq̄ etiā calidi humo
res acumiē suo pustulas in nariū gene
rant que locū vlceraunt et excoꝑiant. An
te tam ex corruptione carnis ⁊ humoris
q̄ ex coartatione inspirationū cum nō
possit cerebrum tepurari. fetoz necessa
rio generatur. **P**rimū igitur remediū
contra hanc passionē est vt caput forti ⁊
cōuenienti medicina purgetur. et post
fluxus intercipiāt. deinde patiēs aquas
calidas nariū attrahat atq̄ sugat vt
humores inuiscati dissoluātur et educā
tur. Ad nares purgādas valent pillule
dyacostoree cum succo rute et vino tepi
to resolute si nariū sint iniecte. Ad re
stringendū fluxum mirabiliter valent
grana thuris albi si sepius assumantur.
Si vero fuerit polipus confirmatus ꝓ
cedentibus purgationibus ⁊ de opilā
tibus pulueribus et medicinis corrosi
uis amoueat̄ vel ꝓ inātionem sicut i
cyurgia plenius edocetur

Capitulum. XXII.

P De passione narium
Atiunt etiā nares sepius fluxū
sanguis. ⁊ hoc fit i masculis tribo
de causis tāti. Fit enī fluxus i cerebro ⁊
tūc fit cū sternutatione ⁊ cū dolorē fron
tis ⁊ ꝓsictione. vel ab epate ⁊ tunc dolor
sentitur in dextro latere ⁊ fluit ꝓ dexte
rā narē vel a splene ⁊ tūc a sinistro latere
erit dolor ⁊ fluit ꝓ sinistra ꝓrem. **P**reter
hec etiā in mulieribz fit a matrice. et tūc
dolor est circa vmbilicū. **P**ic fluxus q̄nq̄
est vnlis. **Q**ñq̄ enī in febrilz etiā acu
tis et in frenesi in die cretico solet fieri
motu nature. ⁊ tūc solet ton̄ eē. nā ton̄ e
q̄n ante diē creticū fit ex nimia sangui
nis interioris ebullitōe ⁊ feruore. vnde
acumiē suo venas aperit ⁊ fluxum facit
His ⁊ multis alijs d̄ causis fluit sāguis
siue alit fuerit fluxus creticus siue syntho
maticus. nō in principio restringat̄ flu
xus ne crisis impediatur vel ne sanguis
ad alias ptes vertatur. et synthoma ꝓ
faciat vt suffocationē ⁊ h̄mōi. **S**i autē
nimis augetur fluxus si patiēs esset
foris esset in pte patienti minuēdus. ex
tremities sunt ligande ⁊ fortius ꝓstri
gende. medicine restrictiue sunt tymꝓ
ribz ⁊ fronti adhibende. aqua cū aceto
in facie ꝓfundēda. **S**i ab epate fiat flu
xus ponatur ventosa sup̄ epatis regionē
Si a splene sup̄ splenem. si a matrice
sup̄ matricē vel māmillas.

Capitulum. XXIII.

P De fetore oris
Fetor oris q̄nq̄ causatur ex ten
tium ⁊ ginguaruz corruptione.
quandoq̄ ex oris et palati vlceratione
et putredine. quandoq̄ ex thoracis ma
la habitudine et membrorum spiritua
lium viciosa dispositione. quandoq̄ ex
putrefactione humorū stomachi. quādo
q̄ ex vniuersali corporis infectione vt i
leprosis quoz anhelitus est fetidus ⁊ in
fectiuus. quandoq̄ ex fetidorum come
stione. vt patet in illis qui continue co
medunt allium cepas atq̄ porrum. quā
doq̄ autem fit ex corruptione membz

tum spūaliū ⁊ ynīuersali corruptōe hu-
 morū infectōz. Palliari quidē pōt sed n̄
 curari. talis autē fetoz est cōtinu⁹ interpo-
 lationē non accipiēs. Ille autē qui est ex
 vicio stomachi interpolat. qz ante prādi-
 um est maior ⁊ post prandiu est puus v̄l
 nullus. ⁊ hic bñ curaf cuz exteriūis aro-
 maticis ⁊ confortatiuis. Primo igit ma-
 teria q̄ est in stomacho q̄ fetozis est cau-
 sa digerat. diuidat ⁊ expellat. post come-
 stionē sepi⁹ vomit⁹ puocetur vt villi sto-
 machi mūdificētur. a putridis abarijs
 ⁊ ad putrefactionē dispositis caueat. vi-
 no aromatico ⁊ aromaticis ad p̄fortatio-
 nē v̄rat. Si causaf fetoz ab alijs p̄t gin-
 guis ⁊ dentib⁹ putridis dētes extrahā-
 tur q̄ sunt in cā vel sanentur. gingue fri-
 centur ⁊ mūdificētur cū decoctōe rosarū
 in vino v̄l aceto tepido abluant cū pul-
 uere thuris ⁊ mastice ⁊ melle gingue ⁊
 radices dentiu fricētur ⁊ mūdificētur

Capitulum XXIII.

De dolore dentium
 Doloz dentium qñqz fit vicio sto-
 machi qñqz vicio cerebri. ex vi-
 cio cerebri qñqz humores frigidi et cali-
 di reumatizates nervos dentium infici-
 unt ⁊ dolozē inferūt. vicio autē stomachi
 fit ex humorib⁹ calidis in ip̄o exstētib⁹
 a quib⁹ fumositas resoluta superiora pe-
 tens nervos dentiu et radices mordēdo
 vel aggrauādo dolozem infert dentib⁹ ac
 fetozē. Si ex acutis et calidis est humo-
 rib⁹ doloz est acutus ⁊ pungitiuus cuz
 rubore faciei cum asperitate et siccitate
 gutturis cū siti ⁊ amaritudine oris. Si
 ex frigidis doloz est minor cū grauamie
 capitis cū subumiditate ⁊ pallore cum
 acetosa eructuatione et oris insipidita-
 te. doloz autē veniens ex cerebro diu du-
 rat sine aliqua interpolatione. qz aliquā-
 to. x. horis vel plus. qui x̄o p̄cedit ex sto-
 macho. iij. vel. iij. affligit horis ⁊ post q̄e
 scit. Cause ergo dolozis dentiu vt dicit
 consta. sunt putredines ⁊ feroces ruptu-
 re ⁊ p̄forationes moriones ⁊ casus et li-
 molitates. Perforantur enī dentes ⁊ qñ
 qz rūpunt. Aliqñ in colozē citrinū v̄ri-
 am vel nigz mutant. q̄ oia ex humidita-

te putrida nascūtur q̄ a stomacho ad liga-
 menta dentiu defluit ⁊ ascendit. Eadem
 et causa est relaxatiōis ⁊ mot⁹ dentiu at
 qz casus. Nā acuti humores in radice
 dentiu dentes p̄forant ⁊ cōsumūt sepi⁹ ⁊
 relaxāt. Unde sunt causa quare cadunt
 cū radices deficiūt aut putrescūt. Xmes
 in dentib⁹ maxillarū fiūt ex humorib⁹ ⁊
 eoz p̄cauitatib⁹ putrefactis ⁊ cognoscit
 ex pruritu ⁊ titillatione ⁊ continua tere-
 bratione ⁊ dentis perforatione ⁊ fetozis
 emissionē. et multis alijs modis quere
 supra li. v. in tractatu de dentib⁹. Iste dē-
 tiū dolorose passionē si sunt ex vicio hu-
 morū in cerebro vel in stomacho debita
 purgatione purgētur. sepi⁹ dentes debis
 dētricijs mūdēt. de quib⁹ omnib⁹ suf-
 ficienter tractat cōstan. Hermes dentiu
 mira ⁊ opio interficiūtur dentes relaxa-
 ti thure ⁊ mastice p̄firmant. ⁊ hoc idē fa-
 cit garratimus de gallis ⁊ malogranati
 cortice ⁊ balaustie cū aceto p̄paratus

Capitulum XXV.

De lingua ⁊ sermonis ablatione

Lingua etiam multipliciter pa-
 titur. aliquādo enī palitatur ⁊
 tunc p̄dit voluntariū motum ⁊
 sermonis v̄luz. vt dicit cōstan. Qui cau-
 sa est defectus motiue virtutis que exci-
 tatur p̄ spūm venientē a cerebro. vel acci-
 dit ex nervo aialis virtutis vehiculo hu-
 more vel apostemate opulato. vel accidit
 ex proprio substantie lingue vicio. s. ex
 mala cōplexione lingue et distemperan-
 tia infrigidante. vel calore ⁊ siccitate vel
 humore. Aliquādo etiam lingua aposte-
 matur ⁊ tunc intumescit ⁊ sermo impedi-
 tur. Aliquādo ex humore liquido rela-
 xatur ⁊ remollitur nerv⁹ lingue ⁊ nimis
 mollis efficitur. ⁊ tunc debitus sermo p̄
 nimis remollitam linguā nō formatur.
 Aliquādo ex humore nimis calido ⁊ sic-
 co cōtrahit ⁊ corrugat. ⁊ tunc totalit̄ ser-
 mo impeditur. Aliquādo grauib⁹ vlceri-
 bus ⁊ pustulis leditur. ⁊ tunc tam in gu-
 stando qz in loquendo impeditur. Si er-
 go lingue substantia sit sana nullas ha-
 bēs maculas. loquela tñ sit ablata a cere-
 bro surgit viciū vel a nervo opulato. ali-

Liber Septimus

quoniam potestur loquela ex perdita mente ut in frenesi ubi homo non videtur imaginatio. meo-
ria. et ratione. et ideo non mirum si perit loquela quae
est instrumentum rationis. quae supra libro v. de
lingua sana et infirma.

Capitulum XXVI.

De raucedine

Raucedo multis habet fieri de causis
quod ex siccitate vel humiditate et
spirituum et virtutum defectibilitate. ex siccita-
tate dupliciter. aut enim siccitas inaequalitate fa-
cit. aut stringit meatum. Primum enim ex siccita-
te exasperat arteria ex asperitate sequitur
inequalitas et ex inequalitate raucedo et vo-
cis impedimentum. Item ex siccitate fistulas
et pulmonem coartare sequitur utrumque perditio-
rum. Et humiditate sicut duobus modis aut
ex humiditate obeta in vasis et maxime in
sanguine. aut ex fluxu a superioribus di-
stillate. sanguis enim superabundans venas di-
stendit. An et meatum coartatur et sequitur vo-
cis impedimentum. Sicut fluxus distillans
in trachea arteria et fistulas pulmonis per-
dicta operatur. ex defectu etiam spirituum et vir-
tutum impeditur vox quod per se et fortitudo ex
spirituum perficitur et virtute. si ergo est ex siccitate
cognoscitur ex sicca tussis. quae est offendiculum
spirituum in trachea arteria vel per compassionem est
quoniam est sintoma morbi vel per compassionem
quoniam fit ex siccitate exasperate quae est ex frigi-
ditate fistulas pulmonis coartate et spirituum
offendete. Item generatur tussis vel ex hu-
miditate a cerebro distillate. Istis enim
modis habet fieri tussis quae impedit ipsam
vocem. vel cognoscitur raucedo ex punctura
in spiritalibus quasi ex spinis facta ex gracili-
tate colli ex totius corporis macilentia. san-
guine vero in causa esse cognoscitur ex tussi
si aliquantulum humectata rubore faciei ve-
nari eminencia dulcedine oris. Fluxus
esse in causa cognoscitur ex tussi aliqua-
tulum humectata. ex oris insipiditate et sa-
liuaz abundantia. Defectum spirituum esse
cognoscitur in causa ex debilitate et ex te-
nuitate totius corporis ex febre praecedente vel
ex ieiunio et fluxu et omnibus que corpus
extenuant. si ergo haec raucedo fit ex cau-
sa sicca et calida astringat a salis calidis
et siccis frigidis et assis utatur tempore frigi-

dis et etiam humidis mediocriter calidis
si ex sanguine est passio fiat minutio. si ex
fluxu ventur purgatores et opulatiue
que in frigida causa sunt necessarie. si ve-
ro est ex defectu spirituum subueniendum est
resumptiuus et fortitius. ea de autem est cu-
ra raucedinis et tussis. vide in plac. et ista.

Capitulum XXVII.

De squinantia et suffocatione guttu-
ris.

Squinantia est gutturis suffoca-
tio. primum puenit ex apostemate in gut-
ture. cuius tres sunt species. In pri-
ma tota materia colligitur interius in quo-
dam folliculo inter tracheam arteriam et iso-
phagum. et cognoscitur ex vehementi dolore
nullo tumore exteri apparet. apto etiam
ore tumor interius non apparet. ex febre
acutissima et ex impedimento vocis et ex
iudicio patientis. nihil enim potest transgluti-
re. et haec species incurabilis est. interficit enim
sepius prima die. Secunda est species quoniam in maiori
quantitate recolligitur intra et extra in maio-
ri. et haec squinantia. et habet omnia signa quae pri-
ma habet remissiora. et apparet aliquis tumor
extra. et haec species vix curatur. Tertia vero
species est quoniam tota materia colligitur extra et
est sinacia. cuius signa sunt vehementes tumor
extra. febris leuis. dolor modicus sine diffi-
cultate spirandi et respirandi. et haec species non
interficit nisi tumor ad interiora se retra-
xerit. Fit autem haec passio principaliter ex
sanguine. secundario ex fluxu et melan-
colia. nunquam ex colera. et cognoscuntur haec
causae per sua signa. Istius passionis prima
cura est sanguinis extractio in quantitate
multa. incidant etiam vene sub lingua
fiunt scarificationes cum ventosis in col-
lo et in scapulis. deinde apponant lenissi-
matia maturatiua et mundificatiua. que
supra libro v. de gutture

Capitulum XXVIII.

De difficultate anhelandi inspirandi
et respirandi

Difficultas inspirandi et respirandi
vel utrumque dicitur anima vel dilata. Et
accidit dupliciter de causa. scilicet ex sicca-
tate coartate. quod quoniam pulmo non potest libere

dilatari et stringi inde sequitur asma. vel
 quoniam ex humore ipedit motus pulmonis. quoniam
 ei superabundat humor externus in superficie pul-
 monis cuius mole oppositus non potest libere
 dilatari. et tunc est species astmatis quod dicitur san-
 guisugium a sanguisuga. quod cum violentia at-
 trahit aerem ad cor refrigerandum. Aliquan-
 do abundat humor internus in fistulis pulmo-
 nis cuius interpositio est pulmo si potest libere
 stringi et tunc dicitur anhelitus. quod in hac specie
 laborat patiens in expiratione. Aliquando autem abun-
 dat humor internus et externus propter quod si potest
 pulmo libere dilatari nec stringi. et tunc
 est illa species quod dicitur orthonia. id est spiritus rectitu-
 dinis quod patiens laborat equaliter in inspira-
 tione et expiratione. et ita sunt tres species asma-
 tis secundum tres humorum dispositiones si ex siccitate
 et caliditate vngentis electuariis sy-
 rupis frigidis et humidis curetur et eco-
 ueritio. vide in plac.

Capitulum. XXIX.

De sputo sanioso et sanguinolento
Circa sputum etiam accidunt passio-
 nes. ut patet in empiricis in quibus est spu-
 tum saniosum et virulentum et emoptoi-
 cis in quibus est sanguinolentum. Empirica enim
 dicitur passio quoniam sanies excreatur. et hoc contingit
 in causis reumaticis et pleureticis et in
 pleumoniacis et in alijs apostematibus tho-
 machi pectoris vel pulmonis. Dicitur autem fieri
 hoc modo duobus humoribus superioribus distillatis in
 pulmonem. pulmo repercutitur et repercutio-
 ne perculcat et ex perculcatioe sanies nascitur
 vel pulmo ulceratur vel refluxus humorum ad ali-
 que locum ad apostema recolligitur et ibi sanie
 commutat quod vi nature vel symptomatis
 resoluitur per sanie siue saniosum sputum eua-
 cuatur. non tamen quilibet spiritus sanie dicitur empiri-
 cus iudicari. Pleuretici ei sanie sputum et
 multi alij. et tamen non sunt empirici. Sed illi
 qui infectioe pulmonis et saniosa habi-
 tudine sunt corrupti. quorum signa sunt ista
 sputum saniosum corporis maculatio. colligulatio.
 et tussis cum difficultate anhelandi. facies sub-
 tumida. tumet et dolent orbis oculorum. Quomodo
 bronchi sunt per os sanguinem expuerunt. quod
 contingit per alicuius venae apertioem per humorum
 multitudinem et eorum fumositatem per corrosioem
 vene per calorem

excessus. calore ei poros aperiente sanguis
 emittitur et exsudat. et dicitur mitti per dyabro-
 lim. id est per resudatorem. et tunc sanguis emissus
 est purus clarus et paucus absque dolore patien-
 tis. et anhelitus sentitur calidus. ab alijs autem me-
 bris frequenter redudat ad os sicut a cere-
 bro. et tunc est cum rubore faciei et venarum
 oculorum quoniam a pulmone. et tunc est sanguis
 spumosus cum tussi et dolore sinistre mam-
 mille. et sic de alijs membris in quibus sanguis
 colericus vi nature et symptomatis motus
 nunc per nares. nunc per os emittitur et purgatur.
 Prima itaque passio. id est sputum saniosum sa-
 netur dissolutiuus. mundificatiuis et ex-
 terius. et caueatur ne in pleuram couertatur.
 longum ei empirica per pleuresim infra
 xl. dies in pleuram mutatur. ut dicitur Hippocrates.
 Secunda vero passio. id est emoptoicorum sanetur
 mundificatiuis et costrictiuus medicinis.
 sicut in viaticis. continentur et in plac.

Capitulum. XXX

De ptisi
Ptiis est consumptio naturalis hu-
 moris corporis ex vlcere pulmo-
 nis pueniens. Fit aliquando ex reumate a ca-
 pite distillati in pulmonem quem repercutit
 et repercutiendo cauatur. et cauando ulceratur si-
 cut gutta paulatim distillando petram ca-
 uat. Fit autem ex nimia substantia pulmonis
 siccitate quod arefacta de facili laceratur. si
 cut pampinus vitis in fine autumnus desicca-
 tus leui vento dissipatur. Fit autem aliquando ex
 sanguine quod aliquando vena rupta in pulmone.
 Sanguis talis aliquando in sanie peruertitur et sa-
 nies inficit et ulceratur pulmonem. Unde et
 Hippocrates. ex sanguine et sputo ptisis et furis
 dicitur. ex ulceratione pulmonis sic consumitur to-
 tum corpus. Primo. non per sui dilatatio-
 nem ab exterioribus trahit aerem quem mini-
 strat cordi ad sui inati calorem mitigandum
 quod dum ulceratur propter sensum proprie lesiois cohi-
 bet motum suum nec secundum debitum dilatur. unde
 insufficienter aerem cordi ad ministrat quare
 paulatim calor intenditur et paulatim cor-
 pus consumitur. febris enim ethica percomitatur
 ptisim quod substantiale consumit corpus huius
 dicitur. ois ei ptisis ethica est si peruertitur.
 Talis ei passio non de facili curatur ex quo iua-
 lescent. et affligit per se. omne inquit vulnus

Liber Septimus

difficile sanari nisi mūdes. **A**lcis at pul-
monis purgari nō pōt nisi cū tussis. tussis
at vuln' cōsolidari non pōt. dilatat
enī r' apit. **U**n putredines maiores i se
recolligit. dū ptim colligit pti purgat
insanabile reddid' apostema dū ita circi-
nat. **Q**ui ergo ptisim vult sanare. **P**ri-
mo vuln' pulmōis sanet priusqz putre-
scat. **A**lius at ptisis pfirmate sunt sig-
na. calor ptinu' sed lent' in vol' manū r'
pedū acutior. rubor in maxill'. stricture i
flata. sitis cū aspirate lingue. colli graci-
litas. ton' corpis psumptō. vnguū r' ex-
tremitatū pstrictō. cōcauitas sim ozles
oculor' dolor sinistre spatule vsqz ad hūe-
rū. flux' capilloz. r' hoc signū est morē in-
picio iminētis. sic sputū fetidū r' virulē-
tū. **E**t anhelit' plus fetid' p' sueto signat
totalē subitāne pulmōis corruptelā. **T**a-
lis est nutritiō' diēta q' refrigerat r' soli-
dat ac restaurat. **D**ent' igit' mediocritē
frigida caloris febril' mitigatiua. medi-
ocrit' ventris mollificatiua. p'cipue tñ ca-
uēdū est ne nimis soluat. qz si flux' acci-
dit mors intrat vita recedit. vt d' **E**gid.
valent eis humectantia et humoris cō-
sumpti restauratiua.

Capitulū. xxxi.

De tremore corō siue cardiaca passiōe.
Tremor siue cardiaca est passio
cordis sic dicta. qz ex defectu cor-
dis orit' sepe. **D**uplex est at car-
diaca. s. diaforetica. a. poroz aptiua qz po-
roz aptiōez cōcomitat'. **A**lia d' tremēs
qz cū quodā tremore sentit' mot' cordis
Diaforetica ē ex cā calida r' caloris di-
stēpantia circa spūalia vñ r' poroz aptiūne
hūozes r' fumi resoluūt q' fum' exiēs per
poroz i sudore cōdēfat r' ex tali frēqnti su-
dore idropisis vel ethica generat'. r' tles
ex defectu virtutis sepi' sincopizāt. **C**ardi-
aca bō tremēs fit qñz ex frigida cā. qñz
ex melācolia. qñz ex rheumatica. nā tal'
humor abūdās in pulmōe opprimūt ali-
quotiēs cordis vtrāqz capsulā ipamqz
cordis subām. vñ ipedit' debet' mot' cor-
dis r' obturat' r' ene p' q's discurrit spūs vi-
tal'. r' tales p'pūnt in subitā suffocatōz
r' iō tal' passio d' tremēs. qz si teneat ma-

nū sup' cor si senties cor debito mō dila-
tari. s. cū quodā tremore par' r' exili' tan-
tū moueri. **A**liqñ est cū febre lēta. aliqñ
cū febre forti et tūc mai' ē piculū. aliqñ
sine febre. aliqñ melācolia ē in cā r' tales
incidit' i passioz q' d' incub' vel p'iales
Aliqñ accidit ex vicio epat' a quo nō mā-
dat sufficiēs nutritiū cordi. vñ deficit r'
debilitat. vt. d. **S**trā. aliqñ accidit ex ma-
la dispositōe alioz mēbroz ex quoz colli-
gātia cor patit'. sicut qñ a cerebro vel sto-
macho trāsmittit' fum'. vel hūoz nociū'.
vñ subā cordis ledit' deficit vel grauat'. r'
iō talib' accidit tremor cordis ex acumi-
ne fumi vel materie q' pūgit r' mordicat
cordis subām. vñ fit i eo tremor. accidit
r' fit p'pter cordis p'fisiōz r' calor' itēfisiōez
vñ siccitas r' sicc' suspitū r' alt' anhelit'. qz
cor laborat ad aerē attrahēdū cū nō va-
leat se dilatare. accidit et tremor ex fu-
mo melācolico ex siccitate spm' p'turbā-
te. accidit et piguedo. qz deficit calor na-
tural' r' iñ torpor et pigricia generat'. ex
defectu etiā cordis r' debilitate spiritūū
accidit sincopis. q' a vulgo spāmatō vo-
cat'. r' hoc p'git aliqñ ex accidētib' aie vt
ex tiore cor nimis cōstrigēte aliqñ ex ni-
mio gaudio vel ira cor dilatat' r' spūs ex-
alātē vel euaporātē r' soluētē. aliqñ acci-
dit ex accidētib' corpis sic ex mala p'ple-
tiōe vel repletōe vel nimia sanitōe ex ve-
nā opilatōe. r' spiritūū cōp'fisiōe. aliqñ
ex nimio sudore **E**x hac at sincopi qdā
incurrūt mortē subitaneā. opilata vena
p'caua p' quā sanguis r' spūs vital' ad cor
trāffert'. vel ē opilato meatu p' quē pul-
mo frigidū aerē solet recipere r' a se fumo-
sitate supflūā r' mouere qñz ex matricis
vel stomachi nimis repleti p'fisiōe. **I**n
oib' istis g' picul' si hūoz ē in cā purget'
debito mō hūoz peccās. tenē cōfortatiua
r' spiritūū repatiua r' resumptiua. si est
ex nimio fluxu vel nimio sudore flux' in-
tercipiat' sudor reprimat'. si ex nimia re-
pletōe stomach' euacuet'. s. tremorē cor-
dis p'fortatiua cōferat'. sic dyamargari
con'lectuaria. ac medicie i q' cū alijs
cōfortatiuis iponūt musc' auz aut mar-
garite siue perle. siue pul. ossis de corde
cerui. ambra lignū aloes spodiū. hęc enī

ola valent 3 cordia cā 7 sincopim 7 alias
philis cordis passiōes maxie qñ accidit
in febre. i febriz at calida si sunt dāda.

Capitulum tricesi- mum secundū.

De febre.

Febrius aut ex distempantia cor-
dis accidit. puenit. qz vt dicit
Constā. Febrius est calor nō nat-
tural a corde exiens rapt ad oia mēbra
corpis corruptōqz nocēs actōni. Dicit
etiā Hippo. in epid. febris est calor cursus
nature exiens opib⁹ eius nocēs. Auicēna
at sic dicit Febrius ē calor extrane⁹ in cor-
de accēsus 7 pcedēs ab eo mediātib⁹
spiritalib⁹ 7 sanguis p venas 7 arterias in
totū corp⁹ 7 inflāmat in eo inflāmatiōe
q̄ nocet opib⁹ naturalib⁹. Febrius etiā vt
testat Hippo. est flāma a pectore pcedēs in
totū corpus. Diuersificat enī febris tri-
pliciter s̄m tria cōponētia corpus hūanū
Cōponit enī ex subtilib⁹. i. ex spiritib⁹ et
liquidis scz ex hūiorib⁹ 7 solidis corpib⁹. i.
ex ipsis mēbris. Est itaqz p̄tia spēs fe-
bris qñ distēpantur spūs in calore et d̄z
effimera. scda in hūioribus 7 d̄z putrida
tertia que accidit in solidis mēbris 7 no-
minat ethica. 7 d̄. cōstanti. qz gal. has fe-
bres in his aptauit similitudinib⁹. effyme-
ra inq̄t febris vento calido videtur filis
esse quo vter replet⁹ ex sui calore neces-
se est vt calefiat. Idē etiā facit spūs ca-
lescent⁹ circa cor 7 totū corp⁹. putrida vō
febris aq̄ calide est filis. Hū enī calida
cū frigidū vas impleuerit ipm in calo-
re suo calefacit. sicut hūiores calefacti ca-
lescent⁹ corp⁹ 7 alia mēbra. Ethica aut
febris rasi calido aq̄ frigida pleno est cō-
pabilis. aq̄ enī frigida ex vase calido ca-
lescit. sic 7 febris ethica cū sit radicata in
mēbris calefacit cor 7 alios hūiores cor-
poris distēpat 7 immutat.

Capitulum tricesi- mum tertū.

De febre effimera.

Effimera autē febris d̄z s̄m Sa-
li. ab effymeron qd̄ est simplex
qz sit ex distemperantia q̄ sit in
subtili substantia. vt in spū. vel vt dicit
Isaac. in li. febriz. Effimera ab effyme

ron marina belua d̄z q̄ in eodē die quo
nascit mori. vel s̄m magistros d̄z quasi
vni⁹ diei feruor. meron ei dies d̄z apud
grecos. raro ei s̄m feruor vltra vni⁹ diei
terminū se extēdit. sp̄ enī p̄ diem vni⁹
deficit cito vel in febre putridā vel ethi-
cā se cōuertit. vt. d. istā. 7 Isa. Accidit
aut ista febris ex causa interiori et etiā
ab exteriori. Ab interiori at sit dupl. s̄.
a frigore et calore. a frigore vt ex subita
frigiditate aeris. scz qñ ex clausis subito
poris exteri⁹ fumi calidi interi⁹ cōcludū-
tur. 7 ex eoz cōculcatōe 7 multiplicatōe
calor intendit ex quo cordis distēpantia
generat Aliqñ accidit ex calore 7 distē-
pantia aeris siue solis. qñqz ex radiōis
repulsione spūs aialis distēpat. 7 ppter
colligantia spiritū 7 humor tot⁹ hō dis-
tpat. a cā intiori effimera qñqz ex calore
spiritū 7 hūiorū cōplexio hīs casu ali-
quo subito imutat. sicut ex nimia exer-
citatioe pcedēte. ex nimia calidoz frequē-
tia vt vinoz alborū et hūmō. ex quoqz ni-
mio vsu calor aliquoties intendit et fe-
bris effimera generat. hec spēs febris
int̄ alias citi⁹ 7 facili⁹ incurrit. s̄ diffici-
lius sanat. multū tamen piculosa est et
grauis qñ in putridā vel ethicā cōmura-
tur. Accidit at specialit̄ ex quibusdā aposte-
matib⁹ in ingule nascentib⁹. et sub ascel-
lis q̄ qd̄ea medicis butones noiant vñ
nō sine cā in amplexo. d̄z In butonib⁹ qd̄e
oēs febres male exceptis effymeris 7c.
signa at hui⁹ sunt vrina nō multū distās
a sana aliqñtū intēsa. 7 aliqñtū sub-
tilis pulsus durus 7 velox 7 frequēs nō
multū a t̄pamento recedēs. Reliq̄ vero
virtutes vt appetitus et mot⁹ volūtari⁹
partū immutat. hec de facili febris cu-
ratur. si cōgrua dieta vtrai ut patiens et
si a nociuis caueatur.

Capitulum tricesi- mum quartū.

De ethica.

Ethica febris est que ledit soli-
da mēbra. Et d̄z ab ethis qd̄ est
habitus qñ febris cōuersa in
bitū. Aliqñ at ē ethica febris 7 morb⁹
p se. Aliqñ ppter aliū morbū p se. Et morb⁹
Aliqñ ex abis nimis calidis et potibus

Liber Septimus

Aliquando propter nimia exercitia sicut propter studium immoderatum, vigilias, et similia quibus calefit spiritus animalis, et propter consequens vitalis, et ita calefit et minoratur humiditas naturalis et inducit ethica. Aliquod etiam causatur ex alio morbo sicut ex effimera ex putrida interpolata vel acuta etiam propter calidum apostema, sepe enim contingit quod effimera excedit tertium diem consistens in una qualitate et apparet in cute infirmi quedam obscuritas, liuiditas, citrinitas, consumptio, et tunc illa effimera in ethica commutat, maxime autem accidit ex effimera quod est ex angustia, ira, tristitia, odio, et vigilia immoderata et consimilibus anime exercitijs, ex febre interpolata sicut fit quod calor innaturalis calefacit membra et desiccatur, propter acutam, quod calefacit sanguinem vel predominantans substantialiter consumit humiditatem, quod enim extenuat sanguis non est debitus nutrimentus membrorum, unde sequitur consumptio sicut fit in arboribus que desiccantur ex caliditate et siccitate aeris humiditatem consumentes in estate, vel ex nutrimenti ablatioe sicut accidit in hyeme quando cadunt folia vel ex nutrimenti corruptione et propter mixtionem ad malas admixtiones et qualitates sicut ad vitiositatem, sulphureitatem, et hominibus, sic contingit in humanis corporibus, quod quicquid est nutrimenti ablatio, propter impotentiam nature in digerendo cibum et reseruantur deperdita, sicut accidit in senibus, quandoque calor extraneus corpori diminuitur et substantialiter humiditatem membrorum desiccando destruit et consumit quod solet accidere in ethica quod puenit ex acuta febre vel ex accidentibus anime quando sanguis nutrit membra radicalia mutat a sua dulcedine in saporem, sicut accidit, propter apostemata plura corporum calefacientia et consumptio que sunt aliquod causa febris ethice siue habitualis. In generali autem ista sunt signa huius febris calor nocuus equalis in qualitate parte corporis, signum secundum est quod calor leuis est et non pungitius, unde infirmi pati febre vix se putant, tertium signum est quod eorum color est liuidus et pluuens aut citrinus, quartum est quod eorum corpora sunt aspera oculi concavi sicca emittentes lippitudinem nutritiuam enim eorum humiditas ab eis ab

lata est. Particularia autem signa sunt diuersa secundum diuersas species huius febris. Species autem diuersificantur secundum diuersas humiditates. Dicit enim auicenna, quod quattuor sunt humiditates, prima est in extremitatibus partium venarum subintratum eentiam membrorum consimilium, quod autem superaccedit hec humiditas fit febris putrida et non ethica sed facile generat ethicam et inducit. Secunda humiditas est quod est in profunditate membrorum consimilium sicut ros unde etiam et ros ab autoribus appellatur, et cum hec superaccendatur fit, propter prima species ethice. Tertia humiditas est quod est diuersa actione membrorum consimilium ex parte nature et completionis ipsorum membrorum, et stat loco deperditiorum, unde et ab autoribus cambium nuncupatur, et quod hec superaccedit substantia secunda species ethice procreatur. Et quartum humiditas colligatur et continuatur omnia membra et est a spmatica humiditate, et sic dicitur glutinum primum quod est consumitur non reparatur, et hec inducit tertiam speciem ethice quod est incurabilis, si enim posset hec humiditas reparari posset fieri regressus a senectute ad iuuentutem, ut dicit Auicenna, prima itaque species ut dicit Galenus in libro de febribus, est facilis ad curam et difficilis ad cognitionem, sed si calor augmētetur et desiccetur humiditas vicina coagulatione fit secunda species, et est facilior ad cognoscendum et difficilius ad curandum, quod non modo incedit calor quod desiccatur humiditatem colligant membra fit tertia species quod est facilis ad cognoscendum sed impossibilis ad curandum. In prima vero specie cum signis generalibus si propter calorem augmētatur autem pradiu, in secunda vero propter pradiu plerumque sentitur, sed in tertia maxime. Quod autem assignat Galenus in libro de febribus dicens, humiditas cibi tria est calori naturali. Unum quod quicquid illud suffocat ex toto ut in prima specie quod est debilis, et non est autem pradiu maior calor, si autem ad suffocationes caloris non sufficiat, saltem calor interiorem spiritus excitat propter suum oppositum et fugiens contrarium erit ad membra exteriora, sicut quod pinguis aqua frigida super calcem viam non extinguitur. Tertia species ut dicit Galenus propter sententiam, nam facies mutat in liuidum colorem propter subtiliter humiditatem desiccata et virtus defectum

nares sunt subtiles & occulte & oculi dea
 in tympana aspa. qz sumpto humore ap
 paret asperitas ossium & copago mor? pal
 pebrarum & supcilioz fit grauis. ppter ocl
 loz siccitate. An sine volutate claudunt
 oculos quasi grauati a somno ppter vtu
 tis defectu. tacto sentiuntur frigidi & sicc
 i sed p moram semp ascendit calor maior
 detecti no vident habere viscera. & tacto
 eorum quasi tabule si cutis eleuet no des
 cendit inferi ppter defectu humiditatis
 pulsus debilis & spissus & durus. yrina si
 milis e oleo in liquorez fusa supra petra
 sonat sicut oleum. Dec infirmitas quo ad
 primam specie cito curat ne cadat in secun
 dam q difficulte curari pot. Curat at p di
 etam mediocriter temperata et p medici
 nas caloris repressiuas et confortatiuas
 & humoris perditu restauratiuas. & ad h
 picipue valz electuariu pris. balneati at
 solet cu rosis violis maluis & alijs sfor
 tatiuis herbis & humectatiuis. Balneu
 aut no debet ee nimis calidum sed quasi te
 pidu ne nimia humor sumptio psequi
 tur. & no fiat in balneo longa mora. Inu
 gi etia selet yngentis resumptiuis irri
 gidatiuis & humectatiuis sic oleo viola
 cio di. melle albo & lacte mulieris mascu
 lu nutriens. Spaliter die plac. q valet
 ethicis & pificis lac caprinu in quo lapi
 des fluuiales sunt exticti si ieiuno stoy
 macho & ianito patientibus tribuatur

Capitulum tricesi

miquitum. De febre putrida.

Febris putrida ex putridis hūo
 ribz ex qbz gignit putrida evoca
 ta. Dicit at Isaac q ista putre
 do sicbz fieri malis hūoribz & supfluis
 in aliqua pte corpis coadunatis ex calo
 re extraneo & in naturali quocūqz casu
 supueniente qdā fit humor p turbatio
 Jouēt ei humores p illū calozē & ebu
 liūt hz tñ n digerūt neqz facta digestōe
 in ptes laudabiles & n laudabiles mūdi
 ficat. hz pot? facta ebullitōe pū miscēt
 & iō necessario ptes corūpūtur. Cū igit
 tur materia grossa & viscosa in corpe co
 adunata moueat a calore necesse est vt
 resoluat in vaporē q vapor itrat hū idu;

grossum manēs in se occultat & nō libe
 re exalās & eries ppter grossiciē materie
 sibi resistētis corūpūit & putrescit. huic
 aut putrefactōi maxime ē disposita cō
 plerio iuuenū & calida & hūida. qñ ex
 cessus ē in hūiditatez calore cō plerio frē
 gida & sicca nō sic ad putredinē ē pata. &
 iō grādēu raro febres putridas patiū
 tur. qz siccitas cō plerōis desiccāt hūo
 rē & coadunāt. & digestiōi materie ac dē
 laterōi obuiat. & repūgnat q sūt disposi
 tiōes medie ad putrefactōes. frigiditas
 etiā cōgelat & resistit calozī faciēt ebullē
 tiōes. Palā igit ē intelligere quoniā cāe
 faciētes putrefactōes sūt hūiditas dē
 sponēs & caliditas hūiores mouēs rebullē
 tiōes faciēs in hūoribz quoz feces vt dē
 cit Isaac nō diuidūt. nec mūdicatū
 imo mutuo pmiscētur. et iō ad putredinē
 nē necessario disponūt. Huc aut putre
 factōi coopat maxie poroz corpis clau
 sio & pstricō. qz pstricōis poris nō potest
 fieri supfluitatis resolutio neqz euapo
 ratio. & iō est necesse q maior fiat hūoz
 p calozē cōmotio & corruptio psertiz cū
 talis calor sit innaturalis & nō sit natu
 re regitur. sed pot? corruptiu? His aut
 causis putrefactōis coopatur etiā que
 dā extrinsecā vt inordinatio diete exer
 citij et etiā medicane & cōsimilia. q oia i
 tenori corruptiōi vel putredini coopā
 tur qñ modo indebito & in tpe incōgruo
 corpi extrinsec? adhibentur. Et hūidita
 te igitur in aliq pte corpis sic putrefa
 cta resolutū fum? calid? & corrupt? q cor
 petit ipm distempat atqz ledit ac deide
 p venas & arterias se diffundēs febrē pu
 tridā corpi inroduat. sic dicit. Isaac. & psta.
 materia igitur sic putrefacta q putride
 febris est cā aut p̄tinetur in aliq cōcaui
 tate corpis sicut in stomacho & in epate
 vel alias. & tūc est cā febris q d̄r interpos
 lata. aut cōtinet intra vasa icz in venis
 et arterijs. & tūc ē causa febris q est cō
 tinua. Cā autem continuitatis febris
 putribilis est corruptio humoris et co
 artatio vaporis inflāmantis in arteri
 is et in venis. et sic patet causa et ratio
 oim febrū putridaz i generali siue sint
 cōtinue siue sint dilcōtinue & interpolate

Libeꝛ Septimus

Capitulum tricesi- mum sextū. De signis putride febris

Stat autē febrū putridinaliū
quedā significatōes generales
sunt. Prima est qz materia talis

febris dur pmanet in corpe sed sup
ueniēte causa extranea calefit 7 putre
scit in effectu. Scōda significatio est qz ta
lem febrē pcedit rigor vel frig^o marie si
materia fuerit intra vasa 7 vicina sen
sibilibz mēbris. qz ex materia frigida re
soluitur qdam fumi q̄ ledūt neuos sen
sibiles ex q̄to rigor vel frig^o generatur.

Tertia significatio ē qz talis febris ha
bet interpolatōz verā in interpolatis vel
inclinatōz manifestā queadmodū in cō
tinuis. Quarta est qz talis febris mari
mā generat angustia ppter multitudinez
7 grossitudinē fumi de materia putre
generati ppter quā fit ordinatō caloris
7 virtutis ad lteriora donec natura expe
diat se a fumo illo. 7 hoc temp^o diuersi
ficat s̄m diuersitatē materie in subtili
tate 7 grossicie. qz si materia fuerit sub
tilis 7 virt^o fortis cū velocitate dissoluit
tur 7 sp̄gitur p corp^o et redit virtus ad
membra sicut pri^o. si vero materia fuerit
grossa 7 virt^o debil^o erit ecōuerso.

Quinta significatio est in statu febris qz tūc
occurit accidētia signātia cōplexiones
putredis sicut dolor capitis malicia an
helitus. sitis. 7 similia. Sexta est qn cor
pora nō plene mūdificant apud quietē
febris. sed remanēt adhuc i corpe male
q̄litates ppter quas remanet debilitas in
corpe 7 etiā redeūt ipse febres 7 accessio
nes. Septia ē qz nō remanet i vniiformi
tate queadmodū 7 cetera febres apud
solutiōez sed q̄scit omnino interpolatis
diebz 7 declinat sicut in cōtinuis inter p
axillos. Sūt autē multe alie significati
ones q̄ in febriz p̄ticularibz tenotant.

Capitulum tricesi- mū septimū. De febre quotidiana.

De febriz autē interpolatis que
dā pueniūt ex humore simplici
putrefacto extra vasa vt ex fleu
mate naturali vera quotidiana ex colet

ta rubea. tertia ex colera nigra. q̄rtal
na qdam ex hūiore cōposito generant vt
quotidiana. aliqua est ex fleumate ace
roso. aliqua ex vitreo. aliqua ex dulci. ali
qua ex salso. 7 iste febriz diuersitates
p̄pria signa dinoscūtur. in istis autē fe
briz cōmuniē accidit. dolor capitis. insi
piditas oris. grauitas corpis. frig^o p̄ce
dens. calor subsequēs singulis diebz ac
cessio renouat 7 qd̄ per^o ē aliquoties du
plicatur. Quis febris materia cōgrua
medicina digerat diuidat 7 expellatur.
dieta cōgrua regatur. precaueat etiam
medic^one in q̄rtana vel ethica terminet

Capitulum tricesi- mū. De febre tertia 7 eius signis 7 cura

Tertia febris fit ex colera pu
trefacta extra vasa et nō colle
cta ad apostema. Fit autē tertia
na alia ex colera naturali alia ex colera
innaturali. vt ex colera citrina vel vi
tellina. Tertiane vero ex colera na
turali facte hec sunt signa. de tertia die i
tertia affligit. 7 potissime circa hōzā ter
cia p̄rio rigore. deinde calore. dolore frō
tis. amaritudine oris. siti. tinnitu auriz
instātia vigiliāz. vrina rubea subtilis
et tenuis. xxiij. horas aut pl^o p̄or habere
te in labore 7 alias. xxiij. in quiete. Se
cū dū variā vero materie dispositiōez va
riant 7 signa. Nā si materia fuerit in ore
stomachi dolor frontis ē maior similiter
7 sitis cū asperitate sicci gutturis 7 oris.
adest voluntas vomendi. vrina est ni
mis colerata. Si fuerit in intestinis p̄
dicta signa nō sunt ita intensa sed dolor
est circa vmbilicū 7 vrina est magis itē
sa. Si vero fuerit in epate vel in cista
fellis coloratior erit vrina cū spuma cro
cea. Si autē fuerit febris ex colera citri
na vel vitellina variant in p̄re signa. qz
affligit primo rigore. deinde lēto calore
inter hōzā colere 7 fleum at̄ mouet. vrina
est citrina mediocriter tenuis. pl^o t̄m
accedēs ad tenuitatē. hōris incertis mo
uetur. qz modo anticipat. mō subocu
pat assunt et predicta signa. scilicet dolor
frontis 7c. sed sunt prioribz remissioraz
hec febris sicut 7 quotidiana. aliquādo

est simplex aliquando hypofita. simplex e
 que fit ex vna materia in vno tantu lo
 co putrefacta. copofita xō siue duplex q
 fit ex diuerfis caufis i diuerfis locis pu
 trefactis. sicut cōtinua fit duplicif qñ
 fleuma diuerfum i diuerfis locis est pu
 trefactū. Signū aut talis tertiane ē q
 oī die affigit primo rigore deinde calo
 re. sed de tertio in tertiu graui⁹ r in di
 uerfis horis vrina mediocris ē in substā
 tia subrutea vel rufa sup⁹ aliquātulus
 obubrara. Cū itaqz simplicis tertiane
 ognita dieta p⁹imur⁹ ordinet⁹ fm etatez
 fm tēpus r nature qualitatē deinde me
 dicina debita subseqtur. primo mate
 ria cū sroppo acetoso digeratur. digesta
 cū oximelle laxatiuo purget cū alia cō
 grua medicina. Si materia fuerit i ore
 stomachi vomit⁹ puocet⁹ digesta tamē
 p⁹ materia qz digesta oportet medica
 ti r mouere nō cruda vt dicit⁹ i amphi
 rismo. Materie xō digestio cognoscit⁹
 p anticipatiōez accessiōis r p remissio
 nē rigoris vl frigoris r caloris augmen
 tatiōez p maiorē affixiōis plicitatē. per
 vrine inspissatiōez. qñ g̃ apparent talia
 signa. digestiōis. purget⁹ materia ipi⁹
 febris siue sit cōpofita siue simplex ista
 tamē sp̃ adhibeat⁹ cōsideratio et cautela.
 vt si fuerit materia simplex medicina fit
 simplex r vbi duplex materia r ipa me
 dicina duplex fiat.

Capitulum tricelū

mlinonū. de q̃rtāa r ei⁹ signis r remedijs
Quartana fit ex melancolia pu
 trefacta extra vasa r nō collecta
 ad apostema. Fit aut ista febris
 aliquando ex melancolia naturali. ali
 qñ ex nō naturali. q̃rtane ex melācolia
 naturali facte hec sunt signa. de quarto
 die in quartū affigit hor⁹ pitatiōe p⁹
 mo deinde calore lento. xxiij. horas ha
 bet in summo labore. r. xlvij. in quiete.
 In horis melācolie affigit. s. a nona in
 ter⁹ r leuat certa tpa accessiōis. vrina
 post accessiōez citrina vel subcitrina i die
 bus interpolatis quasi cruda pallida scz
 vel subalbida et tenuis apparet. Si in
 stomacho materia fuerit adest oris ace

rositas cū scotomia r d̃rigine. r alijs si
 gnis pessimis et inordinatis. qz adest
 tristitia. timor anxietas. et alie anime
 grauissime passiōes. ex parte corporis
 grauitas. pigritia. indigestio inflatio. la
 terū pōderositas crurū r corarum vige
 liarū inquietudo. timor in somnis. li
 uiditas in yngubo r labijs marie i tpe
 accessiōis dolor etiā accidit. lumborū r si
 nistri hypochondij cū tumore splenis appe
 titus fortitudo. qz ex melācolico hūore
 graui r pōderoso cibo deprimif⁹ ad fundū
 stomachi. Cū ore stomachi remanente
 vacuo desiderū excitat. Alie spēs q̃rtā
 ne q̃ accidit cū admixtōe alteri⁹ humo
 ris. hec dicitur notte r in illis mutantur
 signa fm q̃litates humorū q̃ cū humore
 melācolico cōmiserit. s. illaz febris d̃is
 ferentias nō ē pntis negocij declarare.
 Cognita igit quartane cā r p̃pria diffe
 rētia a p̃cipio ventur fortia digestiua
 qz sp̃ssa ē materia r cōpacta. Et iō ven
 tur ea q̃ materia digerit⁹ r mūdificat. s. si
 cut oximel simplex r squiliticū et h̃mōi
 materia digesta purgetur cū sibi appro
 priata medicina cū calidis r ap̃uiis her
 bis ac mūdificatiuis balneis r subfu
 migentur. caueāt a cibis melancolicis
 r nocuis. vrāt electuarijs r pluribz ca
 lidis p̃fortatiuis hūoris melācolici con
 sumptiuis r alteratiuis r letificatiuis
 sicut est dyasene. dyalozago leticia gal.
 r h̃mōi cū calidis vngentis r confortati
 uis innugatur.

Capitulū quadra

gesimū. de febre p̃tina simplici r copofita
Febris cōtinua puenit ex hūo
 re putrefacto inter venas cuius
 fumus perens cor ipm ledit r fe
 bre q̃ dicit⁹ p̃tina corpi introduat. Sic
 hūmor aliqñ est simplex aliqñ cōpofit⁹
 Simplex qñ putrescit sanguis in vasis
 et cōtinuā inducit q̃ sinochus d̃r. qñ xō
 nō putrescat sed quatitate supabundās
 cōculcat. fumositates vero cōculcate ca
 lesiunt r distempantur que distempate
 spiritum vitalem distempant. r lequi
 tur febris que dicitur synoca inflatua.
 qñqz etiā colera putrescit in subtiliū

Libre Septimus

mis renis oris stomachi. cordis. epatis
et pulmonis q̄ dicitur caufon. qz mēbra spi
ritualia vrit et incēdit. qñqz etiā in alijs
renis putrefcit. et dicitur terriana et cōtinua.
qñqz etiā colera et sanguis fimiliter pu
treſcūt in vasis. et liquidē maior ps san
guis putrefcit fit febris synochides. si
x̄o maior ps colere putrefcat dicitur caufon/
iudes. p̄ varietate autē cāz variant et si
gna. Synochi itaqz hęc sūt signa febris
cōtinua. dolor frōtis et tympoz acutissi
mus. sitis vehemēs. oris dulcedo. vrina
rubea et spissa et quodāmodo liuēs. Ad dēfe
re sūt signa in synocha inflatiua exce
pro liuore vrine. apparet etiā oclor emi
nētia cū renarū plenitudine et rubore fa
ciei et toti⁹ corpis grauitate. In caufon
x̄o et alijs appet vrina rubicunda subtri
lis et tenuis quadā nigredine obūbrata
dolor frōtis et tympoz tā⁹ qz oculi et tym
pora videntur clauis pforari. color in cor
pore mixt⁹ cū citrino. sitis indeficiēs. vi
giliarū instātia. lingue aspitās. exustio
cū p̄stipatione vētris. si peccauerit cole
ra in qualitate. si x̄o in quantitate acci
dit vētris flux⁹ et vomitus coleric⁹. **E**al
tem signa apparēt i caufonide et in syno
chide et tñ differentia illaz discernit po
tissime p̄ vrinā. In his febribus conti
nuis ex sanguine generatis dicitur fieri sāgui
nis subtractio ex vtroqz brachio vitib⁹
p̄mittēbus et etate. diēta talij⁹ debet eē
tenuis et frigida sicut mica panis i aqua
lora. pruna cocta et h̄mōi. medicina debz
eē sanguis rep̄ssiuā et alteratiua. vt syro
pus acetosus violace⁹ et h̄mōi. s̄ sint ho
mata. scz s̄ vigiliās et dolorē frontis et hu
iulmōi maxime insitēdū est. **I**ste infir
mitates qñqz sudore qñqz fluxu sangui
nis p̄ nares vel aliūde salubriter termi
nantur.

Capit. XLII.

De fleumate

Fleuma quādoqz putrefcit i va
sis et facit quotidianā cōtinuam.
Cui⁹ signa sunt calor cōtinu⁹ sed in nocte
maior et sine aliquo typo grauedo capiti⁹
oris insipiditas. vrina parū colorata et
spissa. horas habet. xvij. in sūmo labore.

et. vi. in falsa quiete. aliqñ etiā melācol
lia putrefcit in vasis et facit quartanam
cōtinuā. cui⁹ signa sunt calor cōtinuus. s̄
te quarto in quattuor diē sp̄ maior et sic si
ne typo grauedo capitis. calor lētus nō
multū intēsus. et iste due vltime febres
nō discernūt de facili p̄ vrinā. qñqz etiā
putrefcit fleuma extra et colera intra. et
tūc febris inde generata dicitur minor enutri
tix⁹. Cui⁹ signa sunt eadē que et cōtinue
quotidiane et tūc i sero illis adest frigus
et maxie frigesct tūc extrema. adest gra
uedo capitis. palpebrarū oppressio. falso
sōmno oppmūt. xvij. horas hz in sūmo
labore. et. vi. in nō sūmo. sed illud nō sū
mū sūm⁹ ē grad⁹ sūme quotidiane cōtinue
qñqz putrefcit fleuma intra et colera
extra. et fit medi⁹ enutritix⁹. cui⁹ signa
sunt calor cōtinu⁹. sed de tertio in tertius
grau⁹ intēdit. et fit cū rigore p̄cedēte cū
doloze capitis et siti. xxxvi. horas hz in sū
mo labore. xij. in falsa quiete. vrina rui
bea medio criter tenuis vel spissa vel liui
da. Aliqñ putrefcit melācolia extra et co
lera intra. et fit maior enutritix⁹ in quo
est maior color. et oīa sint homata peiora
q̄ in priorib⁹. vrina aliqñ ē viridis. ali
quādo nigra. aliqñ liuida et discolorata
que oīa sunt signa mortificationis. xl. ho
ras hz in sūmo labore. et. xij. in non sūmo
Istaz febrū cōpositaz spēs et differenti
as vix p̄t medic⁹ p̄t discernere. qz vt
dicit **I**po. i. amplō. Acutoz mortoz non
semp sunt p̄nūciationes certe neqz sani
tatis neqz mortis. vt. d. gal. qz in talib⁹
morbis aliqñ p̄fectus medicus errat p̄
pter velocitatē mor⁹ materie morbi. et eē
p̄pter defectū vel d̄rutē patientis quam
ignorat. et ideo hic finem de istis febribus
imponem⁹. que ei hic posuim⁹ ab ilaac a
p̄stā. ab auic. ab alex. certissime tradita
reputamus et etiā a gal. hoc autē non lateat
qz minor enutritix⁹ curat cūz difficul
tate. medius x̄o vix. tñ aliqñ sed maior
nūqz nisi diuina manu vt testat Gal.

Capitu. XLIII.

De horripilatione

Horripilatio est quedam pra
ua dispositio ex materia febrili

in corpe surgēs accessiones febriles pre-
 nūcians ⁊ pcedens. oritur autē ex frigi-
 do sumo a frigida materia fleumatica ⁊
 melancolica resoluta. q̄ subito p mēbra
 corpis se diffundēs nervos ⁊ musculos
 tangit. ⁊ sua frigiditate cutē constringit
 vnderadices piloz stringēs poros clau-
 dit ⁊ ipsos pilos rectos et rigidos sum-
 frigidus facit. Unde horripilatio fm̄ illi.
 horrida d̄ piloz erectio. quando cū quo-
 dam horrore alicui timoris gr̄a pili ca-
 pitis subito eleuant. Timor ei subitus
 calozē ad interiora reuocat. ⁊ ideo corpo-
 ris superficies a calore depaupata exteri-
 us se cōtrahit ⁊ corrugat. ⁊ sic p̄ p̄ns pili
 in superficie cutis inuolūtaria eriguntur
 eadem ergo est ratio ⁊ causa in febrici-
 tantibus horripilationis ⁊ tremoris fri-
 goris ⁊ rigoris. vt dicit p̄stan.

Capitulum XLIII.

C De fastidio
 circa membra nutritiua diuer-
 se accidunt passionēs sicut circa
 stomachū fastidiū. bolismus. vomitus.
 ⁊ h̄mōi. Fastidiū est imutatio appetitus
 vt dicit p̄stan. Est autē fastidiū cibozū et
 potuū inuolūtaria abominatio. virtuti
 nutritiue maximū inferis nocuentū.
 Unde d̄ fastidiū q̄si faciens tedium. vt
 dicit p̄si. qz in illo inuenit hō fastidio-
 sus tediū in quo alter recipit solatiū et
 nature oblectamētū. Fit autē tribz mōis
 ex spirituzū deflectione ex neruozū sensibi-
 lū opilatione. ex humorū calidozū vel fri-
 gidozū nimia repletionē. Primū ptz qz
 cū spūs sint instrumēta virtutezū vt eas
 excitent ad suas pagēdas opationes ex
 earū defectu appetitiue virtutis opatio
 impedit. Scdm̄ etiā patet appetitus enī
 stomachi qui pp̄te d̄ desiderū a dupli-
 ci virtute pficit. s. a naturali appetitiua
 ⁊ ab influente sensitua. Cū enī neruis
 sensibilibz opilatis spūs aialis nō posset
 descendere ad os stomachi vt pficiat ap-
 petitum nō imerito altera causa princi-
 pali deficiente deficit appetitus. Tertū
 patet qz cū ratione vacuitatis fiat appe-
 titus repletionē facta ex humore appe-
 titus nō imerito impeditur. Signa autē

quādo deficit appetitus ppter defectū spi-
 rituzū sunt ista totius corpis macilentia
 ex febre pcedente. ex ieiunio nimio. ex
 vigilijs ⁊ fluxu ventris. Neruozū opila-
 tionē cognoscimus ex hoc qz patiens in
 assumptis nullū patit delectationem. et
 tunc maximā patit stomachus indige-
 stionē. stomacho ppter absentia spirituzū
 um infrigidato. cito etiā in trāsitu senti-
 tur frigidus ppter p̄dictā causam. Tali-
 dozū cognoscimus humorū abūdantiā ex
 amaritudine oris ex siccitate lingue cū
 siti ⁊ ex calidis fumositatibz palatū ex
 coriantibz. adest etiā q̄nqz vomitus cro-
 ceus. Frigidos humores scim̄ eē in cau-
 sa ex excretionibz acidis vel insipidis
 siue fetidis ex indigestione ⁊ stomachi
 grauedine. Cū igitur defectus spirituzū
 um est in causa opandū est illa ppter q̄
 sunt spūs in defectu. qz si ex febre agen-
 dū est ⁊ febrē. si ex ieiunio ⁊ corpis p̄sū-
 ptione p̄dita sunt cibis electuarijs con-
 fortantibz repanda. et sic de aromaticis
 rebz fiat sallamēta spūs repantia ⁊ ori-
 ficium stomachi confortantia. ex acetosis
 s. et menta ⁊ h̄mōi aromatica sepi⁹ nari-
 bus apponatur. Si fuerit opilatio in cā
 valet si nihil obtiterit qz patiens te me-
 diana dextri brachij muniat. d̄ctur cali-
 da diuisiua. calida etiā confortatiua vt d̄
 acimū ⁊ p̄silia. nisi nimia caliditas sit
 in causa. tunc enī syrupo acetoso est vten-
 dum ⁊ materia cōgrua medicina est eua-
 cuanda. Si humores frigidi sunt in cau-
 sa purget stomachus cū b̄dicta vel alia
 cōgrua medicina ⁊ calidis confortet di-
 uersa cibaria sunt offerenda etiā si ali-
 quātulū fuerint nociua. si ea desiderauē-
 rint vt sic in eis excite appetitus. iuxta
 illud p̄p. parū deterioribus cibis ⁊ potus.
 melioribus quidem. delectabilis x̄o ma-
 gis est apponendus

Capitulum XLIII.

C De bolismo
 Bolism⁹ est imoderat⁹ ⁊ q̄si canis-
 mus appetit⁹. h̄z autē fieri. ex fri-
 giditate oris stomachi dominante ⁊ ex
 stete cū h̄iore. frigiditas igitē intē sa al-
 sumpra cibaria vi ex p̄sionis trudit ad

Liber Septimus

inferiora. et sic stomachus inanis rōe vacui tatis appetit. stomachus autem ex multis causis infrigidatur sicut ex nimis frigida dieta et humoribus. dicit Galenus quod cholera nascitur ex nimio calore membrorum quorum vena trahunt ab epate. epate vero per mezeraiacas venas extrahit a stomacho quo subito inanitur stomachus et sequitur appetitus quasi caninus et imoderatus. dicitur etiam per intentionem urine. et quod cito aduenit nec tamen per eam virtus deficit. istis conuenit frigida mediana et grossa dieta. Cholera autem et hec sunt signa scilicet quod homo plus rebito appetit et plus solito comedit. et tamen ex assumpcionis nihil corpori addit. sed attenuatur potius et marcescit. adest frequenter fluxus ventris. Accidit autem appetitus immutari ut appetat quis nociua. ut carbones terrarum et sal et huiusmodi. Et haec fieri ex humore melancolico vel colerico inficiente os stomachi. et quasi quandam lanuginem inducente. Unde stomachus in defectu ratione conformitatis appetit talia ut in pregnantibus patet in emorruoriarum et menstruorum retentione patientibus in quibus fumus ab immundo sanguine resolutus inficit nervos sensibiles stomachi. et immutat appetitum. Contra cholera ergo tentur calida stomachum confortantia. tentur etiam cibaria vinctuosa et multa pinguedine additave vinctuositas os stomachi innatas fastidium generet et inducat. et si humor frigidus ac fletum aticus fuerit in causa ut frequenter accidit stomachus purgetur tandem calidis electuariis interius vngentis calidis exterius confortet. Simili modo curet inordinatus appetitus

Capitulum XLV.

De singultu

Singultus est sonus violente commotionis stomachi ex spasmosa dispositione eius pueniens. Fit autem duplici de causa principaliter. scilicet ex nimia repletionem. vel ex inanitione. et quoniam ex frigore. His et de causis nervi stomachi dicitur quibus contractis fundus stomachi super eleuatur. Status autem regitua nititur ipsum ad naturale situm et positionem reducere. Cura

li ergo ascensu vel descensu ut dicitur quidam fit quidam sonus qui dicitur singultus. vel ut mihi videtur dicitur fundus stomachi eleuatur aeri in medio contentus vi expulsiōnis exiens dicitur alteri aeri obuias per angustum transit facit sonitum qui dicitur singultus. quoniam accidit ex repletionem fit cum vomitu humorum vel ciborum. Accidit eructationes diuersi saporis secundum humorum abundantiam diuersitate et plethorica est corporis habitudo. dieta enim precessit nimis larga. quando enim contingit ex inanitione cognoscitur per febre vel fluxum ventris vel sanguis et per alia que extenuant corpus. sed quoniam accidit ex frigiditate cognoscitur per frigiditatem aeris vel per dietam frigidam precedentem et humoribus. Contra singultum ex repletionem utendum est vomitu et alijs euacuationibus calefacientibus et desiccantibus. Singultum ex inanitione si fuerit sine febre utendum est restauratiuis et humectatiuis. si vero fuerit cum febre periculosius est. Contra singultum ex frigiditate actualiter calidis et potencialiter est utendum. Valet etiam sternutatio si puocetur. valet etiam timor si ex ipro uolū icu tias. vel si aliquod verendum valde subito obijciatur. nam calor reuocat ad interiora propter verendum aut timorem dissoluit fumum qui materia singultus est.

Capitulum XLVI.

De vomitu

Vomitus est ciborum et humorum a stomacho violenta reiectio et haec fieri istis modis. aut vi nature aut vi symptomatis. quandoque enim supabundant in stomacho humores calidi. quandoque frigidi. Unde quandoque ex caliditate ebullitionem faciente et humores dissoluentem fit eorum per vomitum expulsiō. sicut enim frigiditas intensa in ore stomachi vi compressionis repellit humores et cibaria inferius. et est causa solutionis per secessum sic caliditas dominans mouet eos aliquando sursum. et est causa euacuationis per vomitum. aliquando fit ex ciborum et potuum supabundantia. que cum natura non possit regere vel digerere ea repellit a se tanquam sibi superflua et nociua. Aliquando autem accidit ex qualitate cibi et

potus et eius acume. Unde mordicat
 nervos stomachi et puocat ad vomitum ali
 quod fit ex debilitate utique retentive et forti
 tudine expulsiue. Unde stomachus non
 valens assumpta retinere per incōtinētiā
 vomit ea. Aliquod etiā accidit ex fortitu
 dine et acumine medicinē. Aliquod etiam
 fit vomitus cum inferiora ventris fuerint
 fortiora et expellunt suas supfluitates ad
 superiora et natura non valens retinere ea
 imo abominās et abhorrens per vomitum ex
 pellit. Illa etiā fit aliquod per cōpressionē et
 eleuationē stomachi ex vicinitate et col
 ligantia aliorum membrorum quod casu aliquo
 patiuntur ut ex matrice. Unde frequens
 vomitus signū est impugnationis. ut di
 cit Gal. Vomitus itaque laudabilis est quod
 fit vi et operatione nature. vel quod fit sicut
 oportet et quod oportet adiutorio medicinē.
 quando fit in die cretico et eger ex vomit
 u releuatur. Vomitus enim laudabilis sto
 machum mūdificat ututi digestiue seruit
 et ministrat. totā naturā eronerat ab in
 firmitatibus infinitis. totum corpus hōis
 alleuiat. Si autem fuerit illaudabilis con
 traria operatur. omnem autem vomitum naturali
 ter pcedit motus et tremor labiorum cona
 tus et angustia spiritalium membrorum nausea
 et abominatio. oris apertio. lingue disten
 sio. et extēsiō venarum arteriarum et nervorum. la
 chrymatio in oculis emissio sudoris. im
 muratio gutturis. et amaricatō et infectō
 lingue palati atque oris. Vomitus igitur si
 fuerit necessarius puocetur si supfluus et
 nociuus restringatur. Circa vomitum autem
 ex frigida causa valent calida et confortatiua
 tam electuaria quam vngueta. valet etiam
 dyacytoniten calidum dyanisus. dyacimi
 num. et hmoi. Si calidas vero causam valent
 frigida et sicca restrictiua et confictiua
 ut zuchara rosacea dyarodō triasanda
 li et huiusmodi. et hec de vomitu dicta suf
 ficiant.

Capitu. XLVII.

De dolore ventris siue stomachi
 Dolore stomachi multis de causis
 habet fieri. scilicet ex calore dissoluen
 te. ex frigore coartate. ex ventositate ex
 tendente. ex apostemate cōprimente. ex

humore calido vel frigido. villos stomachi
 inuiscente. ubi calor est in causa. dolor
 est pūgitiu. eruc. uatio calida partū pal
 lida vrina grossa cibaria tene digerunt.
 subtilia adurunt. amaritudo oris. feces
 sus colericus. vrina crocea. Ubi vero frigi
 ditas cum humore est in causa est dolor g
 uatiuus. dura male digerunt. lenia et sub
 tilia melius solent adesse vomitus seu
 maticus crudus. ventris cōstipatio eru
 ctuatiōnes acetose. ventositas si est i cul
 pa cognoscitur ex rugitu et gurgulatione et
 eructuationibus insipidis et quorum emissi
 one patiens alleuiatur. Apostema si fit in
 stomacho cognoscitur ex febre et comitate
 ex pñctura et ardore et indigestione et ori
 ficij extēsiōne. Si igitur calor cum humo
 re sit in causa humor digeratur et cum medi
 cinis propriis purgetur. stomachus cum ele
 ctuariis frigidis confortetur cum vnguētis
 frigidis exterius fomentetur. si autem frigi
 ditas cum humore sit in causa modo con
 trario curetur. si autem ventositas sit in cau
 sa curetur cum illis que extenuant ventosi
 tatem. ut dyamaratru. dyaciminum. et
 huiusmodi. magna enim ventositas i cor
 pore et specialiter que est in ventre causat tor
 siones quando se inter humores inter
 ponit. ut dicit constan. et ideo oportet ut
 sibi succurratur cum medicina ventosita
 tis ventris dissolutiua. et ideo dicit con
 stan. ut ventosa sine scarificatione circū
 ter vmbilicum ut ventositas. extraha
 tur ab interioribus ad exteriora. quia si
 cut dicit idem. Plus ventositas ledit in
 multis causis quam humores. ut patet in idro
 picis. de quibus idem in eodem capit.
 dat exemplum. Quicumque igitur vult
 continuam custodire corporis sanitatem
 custodiat stomachum ne nimium sumat
 cibum. summa enim et perfecta medici
 na est abstinentia. ut dicit Constan. in
 iij. c. de fastidio

Capitu. XLVIII.

De fastidio
 Olet etiam ventri accidere do
 lor et tortura. ut idem dicit con
 sta. ex humoribus intestinis inuiscentis
 sicut dolor iliac colericus et psiles passiones

Liber Septimus

Accidit autem iste infirmitates quibus et interdusa ventositate viscerum obvoluto nes excedere quibus et humorum multitudine viscerum substantiam aggranate. aliquando et aliquo apostemate lesiones intestinum substantie inferere. aliquando ex lubricorum multitudine viscera interni corrode se. aliquando ex aliorum membrorum colligantia passiones intestinis inducere. aliquando et humorum acumine intestinum substantiam mordicante et vlcerante. Et iste passiones proprias habent causas et significaciones. ventositas ergo cruda et grossa ab humoribus resoluta quoniam cum feculo includitur. in intestinis multas generat torsiones. et si fuerit resoluta fumositas vel ventositas a materia sanguinea erit dolor infirmitas ut dicit comen. si fit ex colerica. erit purgativa. si ex fleumatica dicitur extensiva. si ex melancolica dicitur grauativa. si ex vitreo fleumate dicitur coagulativa. quoniam autem fit ex sola ventositate tunc est dolor ambulativus. Ita dicit de vltimo ad verbum comen. super Job. et his verbis videtur sepe magister et autores. Ista igitur passio curatur cum dyaforeticis medicinis. i. euaporatiuis extenuatiuis. ventositatis assumptionis. quoniam non replet intestina grossa et viscosa grauissimas inferunt passiones. Ligant enim intestina et coagulantur viscosa superfluitate. vnde natura non se potest a superfluo expedire. Non necessario sequitur interiorum torsio inferiorum compressio. ex repercussione fumositatum superiorum summa perturbatio. quoniam mors et subiecti destructio. ut patet in iliaca et colerica passione. In tali itaque casu solent primo apponi mollificatiua et materne indurate huncectatiua. deinde aliquantulum mortificatiua. tandem necessaria purgatiua. et sic exoneratis et purgatis interioribus tota natura ad consistentiam debitam reuocetur. Quando vero apostema occupat stomachum vel intestina ex materia et distensione apostematis sentitur dolor et grauedo in stomacho et etiam intestinis et secundum qualitatem materie et qualitatem apostematis intendit vel remittitur imper angustie et doloris. dolor autem semper tanto est grauior et piculiosior. quanto in subtilioribus et gracilioribus comprehenditur

ditur intestinis. quoniam minus patet locum euacuationis et euacuationis. Iste tamen interni et externi offert medicina mediocriter refrigeratiua ratio febris mitigatiua. et ratione doloris maturatiua et modificatiua. ratio apostematis consolidatiua et sanatiua. Ratio subsequens vlceris ne locus maneat vlcerosus. et ista omnia et multa alia patet in viatico. et in plac. sed ista hic ponere est superfluum. Non igitur lubrici sunt in causa maximam instat dolor. Sunt autem lubrici vermes quidam longi rotundi et acuti et viscosi et crudis humoribus intestinum interioribus generati quod cum fuerit in gracilibus et longioribus intestinis generati dicuntur lumbrici. quoniam longi ut dicit costan. Si vero in inferioribus et grossioribus sunt nutriti ascarides dicuntur et cucurbini. hi sunt diuersas materias ex quibus fiunt diuersas habent species et figuras. Nam ex salso fleumate fiunt vermiculi longi graciles et acuti. nam calor illius fleumatis quoniam habet motum a centro usque ad circumferentiam ante protrahit materiam vermis in longum siccitas vero cum habeat motum ad centrum et non possit materiam dilatari costringit et coarctat eadem in rotundum et ideo vermiculi sic generati longi sunt et rotundi. Ex fleumate vero dulci fiunt vermes longi et lati. longi quidem ratione caloris. quoniam calor plangat. lati vero quoniam humor se diuidit et dilatat. Ex fleumate vero acetoso quod frigidum est et siccum curti et rotundi. quoniam vitraque qualitas cum habeat motum ad centrum repugnat latitudini et longitudini. Ex fleumate vero naturali cum sit frigidum et humidum fiunt breues et lati. breues quidem ex frigiditate. lati vero ex humore et isti dicuntur ascharides vel cucurbini. quia semini cucurbite assimilantur. Ex vitreo fleumate. pre nimia frigiditate nihil uiuificatur. Hi vermes grauissimas inferunt corruptiones febris adest pruritus narium. stridor ventium. abominatio cibi. stupor et alienatio mentis. clamor in somno. tremor corporis. emissio lingue. et masticatio cum nihil habeant inter dentes. et ista omnia accidunt propter colligantiam intestinum ad instrumenta sensuum et ad maxillas

Oportet ergo ut dicit constan. ut citius
ejiciantur alioquin corpus ab eis con-
sumitur membra remolluntur nec expelluntur
nisi moriantur. dum enim sunt cum istis
inulscati te facili non exierunt. sed mortui ab-
horrente eos natura eicitur tamen aliqui exi-
unt sed quasi mortui et statim moriuntur. cum
rebus enim amaris occiduntur sicut ab
sintipio et hmoi que omnia in eodem ca. recu-
tat constan. Delent autem omnia talia amara da-
ri cum melle vel lacte vel cum aliquo dulci.
dulcia enim vermes diligunt que cum sibi in-
corporant recipiendo amaritudinem se occi-
dunt. ibi enim latitat hamus sub esca. quomodo
matur vel vesica patitur et intestina pro-
pter colligantiam patiuntur. nam collo vesice
opulato retenta urina vesica distenditur
qua distensa intestinum quod sibi adiacet con-
primitur et ad fecis expulsionem impedit et
inclusa ventositate colerica passio gene-
ratur. Sic passio generatur di. ista. in no ite-
stio quod vocatur colic. i. scilicet et est in texe-
ra preteritis inferioris circūcigēs sicut
zona usque in parte sinistra. Causa autem hu-
ius passionis est septiformis ut dicit idem
Prima est calor igneus et colericus febribus
intermixtus vesicis fecis humiditate
et induratis et exire non permittens. Secunda causa
est cibi siccis et stipticis grossicis egestio-
nem exire phibens. Tertia est rheumatis
viscositas vias egestionis concludens.
Quarta est grossa ventositas cum visco-
sis humoribus se immiscens et rescedens. Quinta
est causa apostolica cum intestino nascens substā-
tia feculentā exire libere phibens. Sexta
multitudo ascaridum et lubricorum mortuorum
et inulscatorum in hoc intestino exire non va-
lens. Septima est intestini insensibilitas
nocumētū fecis non sentiēs nec expellēs
Hec passio quacumque causa generata dura
infert corpori tormēta. In generalia et
propria habet accidētia. adest enim genera-
liter vomit. adominatio tortura et do-
lor intollerabilis ex parte illa ventris con-
stipatio et si est ex calida causa venter videtur
acubus pugni. nam et patiens cito moritur si non
habet remedium. si ex frigida est tunc numia
sentitur grauitas lentus tamen est dolor et
in vno loco. si vero est ex ventositate dolor est
extensivus et in multis locis cum gurgulatioe

et inflatione. si est ex apostemate sentitur
calor dolor adest febris cum siti et asperita-
te lingue. Si ex lubricis tortura sequitur
et dolor et abominatio. aliqui pro os eos eici-
unt fomūt breuius morbus est pestifer et mor-
talis cito interficiēs nisi efficaciter suc-
curratur. Primum igitur sunt cause morbi me-
tigande dissolueder testuēde per balneati-
ones calefactos dissolutiuas et liquefa-
ctiuas vinctōes ut est anacisōn. ytilion et
hmoi. Si vero per mitigatiua non cessauerit
dolor tunc ad fortiores procedendū ē me-
dicinas dissolutiuas purgatiuas sicut in
viatico ostinet. Huic passioni cognata est
yliaca ab ylion intestino dicta. Et est inte-
stinū gracile et longū inuolues circūcigēs
quod alia intestina et est carne discooptum
vnde valde est sensibile. Unde et hec passio vo-
catur vna de pacis fm. Hal. quod vno die
vel duobus interficitur et idem piculosior quod ipa
colerica. Simili tamen modo curatur ex consimili-
bus enim vere causis generatur. sed maxime
ex apostemate. ut dicit constan.

Capitulū quadrā

gesimū nonū. De dysenteria

Aliquando etiam patitur venter ex
ciborum et humorum lubricitate et
acumine ut in dysenteria lieta
ria et diarrha. et hec inter se differunt ut di-
cit constan. et plac. Dysenteria est fluxus ven-
tris cum excoziatione intestini et sanguino
lenta egestione et dicitur a rescidendo. quod in ea
inscidunt intestina et fit ex colera nasalivēl i
naturali intestina corrodēter excoziate
quod etiam fit ex rheumate salso et quodque
ex melacolia adusta. quodque ex vicio epatis
et dicitur epatica. quodque ex debilitate contenti-
ue virtutis sanguinem retinere non valentis
quodque ex nimia sanguinis abundantia ma-
xime in ventriculis. sanguis enim consuetus
transmittitur ad nutrimentum membri
quando abscessus est membrum cum non inue-
nit membrum quod nutriat superabundantiam
in epate generatur et per incontinentiam emit-
titur et dicitur proprie dysenteria. fit etiam
sepe vicio intestinoz et tunc sunt tres species
in prima resoluitur intestinoz vinctuositas et ap-
paret egestio sicut lotura carnis pinguis

Liber Septimus

in secunda villi stomachi abraduntur et
apparet quasi rasura pgamēi. in tertia p
frustula emittuntur intestina. et tunc appa
ret carnosae et nervosae et arteriosae resolu
tiones. prima igitur spes bñ curatur. secun
da vit. tertia nūq̄. similiter epaticae vic
curatur. Dissenterie igitur signa sūt san
uinolenta egestio tormōventris dolor pun
gitū qñq̄ igitur fit excoziatō intestino
rū supior. qñq̄ medior qñq̄ inferiorū
et fm hoc variatur dolor nūc in vētre su
p̄mo nūc circa umbilicū nūc in infimo
Scdm igitur causas diuersarū genera di
uerficari solet etia; medicina. primo
igitur solet mūdificari humor peccans
unde fluxus intercipi et b̄ tā sitopis q̄
electuariis tā emplastris. q̄ vngent̄
stipticis et cōstrictiuis. interior x̄o me
dicina iuuat efficaci qñ in superiorib; in
testinis ē materia exterior vero plus ad
iuuat inferiora. stiptica igitur et cōstru
ctiua velut eē tam medicina q̄ diēta.

Capitulum quin quagesimū De lientēria.

Lientēria est fluxus vētris cui
indigesti cibi et porus emissioe
qñ nulla fit imutatio circa cibū
sicut accipit ita emittit. Ad r̄ngit a
liquādo ex villos stomachi abrahone.
vñ stomach⁹ nō valet cibū retinere qñ
fit ex viscolā et fleumatica hūoritate
villis stomachi et intestinoꝝ adherēte ali
qñ ex apostemate. qz tūc ex cibis pl̄ gra
uatur stomach⁹. et iō sensū nature moue
tur stomach⁹ ad expellēda cibaria antes
q̄ digeratur. Curet b̄ infirmitas sic su
pradicta. Pyarrīa ē fluxus ventris. sim
plex cū cibi digesti emissioe absq̄ san
guinea egestioe. Fit aut̄ aliqñ ex ciboz
multitudine et eorum liquiditate et acu
mine Aliquādo ex colera peccate i quā
titate pot̄ q̄ in qualitate. quia si qua
litatiue peccaret pot̄ induceret dissen
terā q̄ diarria. quandoq̄ fit ex fluxu
humoris ad intestina a capite defluens
et ea vel mordicantis vel lubricantis et
tunc emittit patiens spumas et ampullas
iuxta illud ypo. quibus spumose egesti
ones i diarria apparet. his a capite fleu

ma. defluit hic flux⁹ curatur p̄ diēte te
nuitate cū multitudo ciboz est in cā. si
ex acumine ventur refrigeratia et hūecta
tiua. si ex fluxu humor a capite ventur
reumatil restrictiua. et hęc de passionib;
ventris iam dicta sufficiant.

Capitulum quin quagesimū primū. De ydropisi

Ydropisis ē error digestiue vir
tutis epatis tumorē membroꝝ
rū generās. vt dicit consta. Dū
enī virtus digestiua debilitat in epate
supfluitates multe generatur in corpe
que vigore virtutis expulsiue exterioris
transmisit membroꝝ inflatiōem genes
rū. Fit aut̄ trib; de causis generaliter ex
retentiōe supfluitatū preter naturā. ex
fluxu humiditatis p̄ter naturā. ex prin
cipali distemperatiā qualitatum ipius
epatis dū enī supfluitates preter natu
ram retinētur vt mēstrua emorroide et
hmōi ex earū retentiōe opprimuntur vir
tutes. supfluitates generatur ex quib;
membroꝝ inflatio seq̄tur. ex fluxu vero
hūiditatis p̄ter naturā dissoluūt spūs
debilitatur virtutes. supfluitates ex indi
gestiōe supueniētes inflatiōz mēbroꝝ
efficiūt. ex qualitatū distempātia errat
virt⁹ digestiua in epate q̄ duplici f̄m
q̄tuor q̄litatū cōiunctiōz. et sic sūt q̄tuor
spēs ydropisis f̄m excessus q̄tuor quali
tatū. prima est lētofleuma ex distēpātia
frigiditatis et hūiditatis. et dicit ab alto
fleumate. lētos aut̄ albū dicitur. Scda
est ypposarca vel a nasarca ex distempā
tia frigiditatis et siccitatis. Tertia spēs
est achites ex distēpātia caliditatis et
hūiditatis. Quarta spēs ē tympāites ex
distēpātia caliditatis et siccitatis. Fuit at̄
b̄ mō dū hūiditas et frigiditas in epate
dispanitur virt⁹ digestiua debilitat. q̄ de
bilitata supflua generatur. q̄ vt̄ expul
siua trāsmittit ad exteriora. vñ vehemēs
accidit inflatio. frigiditate et siccitate dis
tēpāta in epate sūt vt̄ digestiua distē
pā et debilitat et aliq̄ntulū expulsiua et iō
supflua nō emittit ad cut̄ exteriora. sed
sub carne retinētur. et iō hęc ipēs dicit
ypposarca. i. sub carne vt̄ iuxta carne em.

Ex distēpantiā aſit caloris ⁊ hūiditatis
 p̄ diſſolutiōez ſpirituū debilitat vtraq̄
 ſc̄z virtus digeſtiua ⁊ expulſiua. vñ ſuper
 flua per totū corp̄ nō expellunt. ſed iter
 vētr̄z ſiphac̄ tā tumō retinētur. ⁊ hęc ſpe
 cies ſz archites. qz venter eoz p̄cuſſus
 reſonat ſic vter. archis ei vter dicit. **A**
 liditate ⁊ ſiccitate diſtēpatis ſpirit̄ diſ
 ſoluitur ⁊ ſic debilitata vtraq̄ virtute
 ſup̄flua ex indigeſtiōe ſurgētia p̄ calidiū
 ⁊ ſiccū in groſſam ſumofitatē reſoluunt
 q̄ nō expelluntur p̄ totū corp̄ ſz circa ven
 trē retinētur. ⁊ hęc ſpēs tympanites ſz.
 qz ad modū tympani ſonat venf. **I**n pri
 ma igit̄ ſpēs inflatio eſt p̄ totū corp̄ ſup
 ficies alba ⁊ mollis digit̄ carni imp̄
 ſus ſignū foramiſ ſacit ⁊ paulatī in ſe po
 ſtea redit. vrina ē diſcolorata alba ⁊ ſpiſ
 ſa. **I**n ſc̄da ſpēs nō eſt tāta inflatio ſed fe
 tet eoz caro. vrina eſt diſcolorata ⁊ tenu
 is. **I**n tertia ſpēs eſt vētr̄ inflat̄ ⁊ ſonat
 p̄cuſſus ſicut vter. vrina tutea et ſpiſſa.
In q̄tra ſpēs extēdit venter ⁊ ſonat ſicut
 tympanū. vrina eſt colorata ⁊ tenuis. col
 lum ⁊ extrema efficiuntur gracilia. et na
 res acute. oculi cōcaur̄ rotūdi. duo pri
 me ſpēs poſſunt curari añ cōfirmatiōez
 due ſecūde ante cōfirmatiōez vix curant̄
 poſtea vñ nōq̄. ydropicus q̄ eſt corpore
 tumid̄ mollis grauis ⁊ pōderoſus ⁊ ſiti
 būdus q̄ quāto pl̄ bibit tanto plus ſitit
 ⁊ q̄ quāto pl̄ bibit tāto plus paulatī. ve
 ficit ⁊ amplius inturgelcit. **T**alibz q̄dez
 diuerſimode patiētibz diuerſimoda ex
 hibetur medicina. eis tñ valēt vētoſita
 tis extenuatiua. hūiorū intercutanei cō
 ſuptiua ⁊ virtus digeſtiua in epate cō
 fortatiua d̄ q̄to omnibz ſe expedit in viati
 co conſtanē.

Capitulum quin quageſimū ſc̄m de ictericia.

Ictericia hinc aurigo eſt cutis ve
 fedatio atq̄ ipſius ſequalitate
 et ſz in plar q̄ tres ſunt ſpecies
 ictericie crocea ex colera naturali viridis
 et nigra. prima vocatur aurigo. quia ci
 trinus efficit hominē ad modū auri. alia
 vocatur peganitis. i. viridis ex colera em̄
 praxiua viridicatur. tertia melanchitō

id eſt nigra. quia ex colera nigra gignit̄
 tur et aduſta. **F**it autē ex feruore et ebulli
 tione ſanguinis in colera trāſeſtis ex
 calore ſup̄ abundāte ⁊ ſanguinē inficiēs
 te. vnde defertur cū ſanguine ad cutis
 ſuperficiē ⁊ ipſam inuicit ⁊ imutat. alio
 quando fit ex opilationē ſupioris vel in
 ferioris pori cū ſellis. **A**nde colera re
 dundat ad ep̄ et ſanguinē inficit. alio
 quando fit ex apoſtemate vel febre cōti
 nua ſanguinē immutāte ⁊ adurēte. alio
 quando ex corruptiōe aeris vel cibi vel
 potus corrupti. vel ex morſu ⁊ punctura
 reptilis venenofi. his modis ſanguis in
 ficitur ⁊ ad nutrimentū membzoz trans
 miſſus ea ſm ſuū infectiōez inficit ⁊ cor
 rūpit. **I**ctericia ergo maxime calidā hęc
 cōcomitantur totius corporis infectio.
 tētere parris calefactō. ſitis. oris ama
 ritudo. dolor frontis. tinnit̄ aurū. vrid
 na colorata cuius ſpuma eſt crocea vrid
 dis vel nigra. omnia q̄ de corpore emittunt̄
 p̄dicto colore inficiunt̄ ex opilatione ſu
 periori cauſata immutat omnia inferiora
 ita vt omnia ſint ſicut valde tincta.
Acōuerſo aſit eſt ſi ex inferiori. omnia ſu
 periora ſunt magis ticta ⁊ inferiora mi
 nus. **S**i aſit fuerit ex febre ⁊ ex vi natu
 re poſt .vij. diem in aliquo die cretico
 cū dim̄inutiōe febris ⁊ alleviatiōe pati
 entis ⁊ ſintomat̄is remiſſione tonum
 p̄cedit. talis coloratio ſignat materiā
 febris tunc purgari. **S**i autē fuerit vi
 ſintomat̄is ſicut ſolet accidere ante .vij.
 diem piculū p̄tendit. ſignat enī mate
 riam petere ſupiora vel p̄pter ſuū multitu
 dinē vel p̄pter ſuū ſumofitatē et acumen
 ſicut expreſſie dicit **S**al. ſuper am̄pho.
Solet itaq̄ talis paſſio curari per ſan
 guis minutiōem. p̄ inſtigidantū ⁊ alte
 rantū appoſitione maxime ſup̄ regio
 nem ep̄atis quibz potiffime inſicit ipſe
 ſanguis ſicut in ſuo fonte. dantur itaq̄
 interiori ⁊ i. dieta ⁊ in medicina ea que
 reprimūt calorem mundificant ſanguī
 nem et alterant malū ipſam ſanguinis
 diſpoſitionem. **E**t ſi fuerit ex opilatio
 ne dantur ea que ſunt diuretiche virtut
 us ⁊ aperitiue nō tamē nimis calide vt
 patet in viati. conſtan.

Liber Septimus

Capitulum. LIII.

De emorroide
Emorroide sunt quinque bene exi-
scentes in ano ex quibus diuerse
passiones fiunt. scilicet inflatio. retentio. fluxus
quosque autem supfluitates vi nature trans-
mittuntur ad partes ruptis venis illis emit-
tuntur et corpus a diuersis egritudinibus
liberatur. sed si fuerit fluxus imoderatus va-
rie efficiuntur passiones. quoniam propter con-
suetudinem retinent maxime egritudines
consequuntur ut ydropis. prisis. mania. et
melancholia etc. Inflant autem hoc modo super-
fluitates spisse et feculente ad venarum ora
descendentes ea inspissant et ingrossant. unde
fit inflatio. aliquando orificia venarum ex inten-
sa siccitate contrahunt et inspissant. quoniam pro-
nimio fluxu vruntur a chirurgicis et cicatriza-
ntur et tunc aut vitur aut nunquam apiuntur.
aliquando ex sanguinis spissitudine venarum ca-
pita opilantur. aliquando ex nimio sanguinis
acumine et liquiditate plus debito apiuntur.
Retentione nimia hec consequuntur gra-
uedo capitis. pallorem faciei. luiditas. pro-
terositatis renum et corarum dispositio ad
ydropisim. et ad primum numerum fluxum sequit-
ur debilitas et extenuatio corporis. mutatio
coloris. dolor et torsio inferioris partis cor-
poris et si fuerit primum nimis imoderata
tus pessimas inde generat passiones. Si
vero nimis fluat orificia venarum restringuntur
restrictiuis medicinis. paulatim tamen
maxime si fuerit morbo inueterato ne san-
guis subito repulsus ad aliquid membrum re-
fundatur et prior morbo generetur. An ypo-
emorrhoidas sanant antiquas si non vna
relicta fuerit piculum erit. si vero nimis
clauduntur apertis et rarefactis apiantur.

Capitulum. LIIII.

De dolore renum

Dolor renum a grecis nefrene-
sis dicitur qui dolor affinitatem habet cum
colica passione. Differunt tamen quia do-
lor colicorum mutabilis est et instabilis
quotidie enim mutatur de vno latere ad
aliud latus nefreticorum dolor stabilis est
patitur autem lumbi siue renes aliquando
de ex tumore. aliquando ex humorum re-

pletione. aliquando ex ventositate. aliquando
ex lapide omnia ista grauissima inferunt
dolorem. maxime si fuerit calor in causa
cuius signum est vrina incensa et dolor acu-
tus et pungitius. si vero frigiditas fuerit
in causa cruda erit vrina et lentus dolor
lapis et arenule et alie supfluitates diuer-
se in renibus generantur sepe et hoc precipue
ex potu aque limose et grossa dieta.
Ex his enim fiunt opilationes in reni-
bus vel vesica. et quandoque in essentiam la-
pidis vel arenularum per intensi caloris
actionem transmutantur. habentes lapi-
des concomitantur multa incommoda. scilicet dif-
ficultas vrinandi. colica. et huiusmodi enim
opilatione lapidis opilantur vi vrina-
les. aliquando in parte et fit stranguria
quando quis cum difficultate et guttatum
mingit. aliquando ex toto tunc omnino
denegatur et dysuria dicitur. ex humoribus
enim viscosis in renibus et in vesica
coagulatis fit calculus. iuuenibus precipue
fit in renibus. in pueris autem in ve-
sica quia collum visce in eis est strictus pro-
hibens vrinam exire unde lapis genera-
tur. ut dicit constantinus. In pueris etiam vrina
est magis grossa et viscosa dieta. res
autem viscosa magis est habilis ad co-
agulationem et conglutinationem. et ideo sepe
in paruulis generatur. Cognoscitur autem
quando lapis est in renibus vel materia
lapidis per dormitationem pedis et core
tertre partis si in dextro rene sit causa. si
in sinistro si in sinistro. si vero fuerit in
vesica dolor aut pectine et periconon circa
ca sentitur. Preterea arenule venientes
a renibus sunt rubee. a vesica vero albe.
Lapis autem generatus ab humoribus
viscosis dissoluitur facilius et educitur.
Ex arenulis vero difficilius soluitur et cu-
ratur. In mulieribus autem rarius gene-
ratur lapis quam in masculis propter me-
tus largiores et propter debilitatem ca-
loris desiccantis humores et putrifican-
tis et propter purgationes frequentiores.
res. multa enim supflua ab eis per men-
strua educuntur. Sic infirmi sunt pur-
gandi in calidis et aptiuis sepius balne-
andi. cibariis digestibilibus reficiendi
et potibus et medicinis diureticis aptis

uis et modificationis resouendi et assuefa-
 cendi et aliquando arti cyrurgice dimit-
 tendi maxime pueri, sed adolentes
 in senectute vero incisio periculosa est.
 quia ultra .xl. annus hec passio non cura-
 tur. ut dicitur in amphoz. quicunq; nefre-
 tici ultra .xl. annum non sanatur. etiam
 accidit inuoluntaria yrine emissio que
 dyampnes vel dyabetica passio vocatur
 et hec accidit sine constan. propter defectu co-
 tentiue virtutis. multa enim et fortis attra-
 ctio humoris ad renes et multa fit emis-
 sio superfluitatis ad vesicam quam ferre non
 sustinens a se rejicit per yrinam. aliquando
 etiam accidit ex mollitione neruorum et
 relaxatione lacertorum in collo vesice. quoniam
 accidit propter grauitatem somni et
 multitudinem humoris. ut patet in pue-
 ris ignorantibus et lectulo yrinantibus et
 bibulis ebriosis. proprie enim proprium
 est sustentibus hanc passionem quod semp-
 situnt et vix etiam aqua satari possunt. ut
 dicit constan. unde sicut eam bibunt sic
 eam flatibus mingunt. aliquando fit ex hu-
 more subito meatus yriales constan-
 gente et contenta ibi humiditatem vi op-
 pressione educendo istam turpem infir-
 mitatem patientibus necessaria sunt repositi-
 ua caloris et stiptica confortatiua caloris
 renum extinctiua et neruorum emollitorum
 ad status debitum reuocatiua. hec fit per
 potiones et electuaria per cathaplasma-
 tiones et unguenta. cauere tamen debet
 prudens medicus ne apponat in hoc ca-
 su nimis humida quia plus remolliendo
 lederent. nec etiam nimis sicca quia ca-
 lorem auerent. sed modo ista modo il-
 la ut ex frigidis locus patiens humecte-
 tur et infrigidetur. ex siccis vero coartetur
 humiditas et membrum patiens conforte-
 tur. super omnia dieta sit temperata. quia cali-
 da nimis nocet renibus et lumbis. nimis
 etiam frigida digestiuam virtutem retrahit
 dant in substantia et concavitate epatis et
 consilium est dare in talibus temperata et composita.
 quia talis solet esse materia atque causa

Capitulum LV.

Hernia
 Hernia dicitur pellicula ventris

scilicet siphat. crepatura. siphat enim quedam
 pellicula est que membrorum nutritiuorum
 a generatiuis est diuisiua sicut dyastri-
 gma dicitur pellicula que inter spiritalia
 ha membra et nutritabilia est interposita.
 Quando igitur contingit siphat vel per
 continuationem vel per distentionem rumpi.
 vel etiam per calorem dissoluentem vel hu-
 miditatem relaxantem remolli etiam contin-
 git intestina inferius labi et in osium te-
 sticulorum scilicet folliculorum non sine dolore re-
 colligi et distendi. Sit autem ista diuisio vel
 relaxatio aliquando a causa extrinseca
 scilicet a nimia corporis exercitatione ut illu-
 cra et palestra. Aliquando ex concussionem
 vel ex casu et humore. Aliquando ex nimia
 membrorum superiorum distensione et conatu si-
 cut ex nimio cantu clamore et humore. ali-
 quando ex causa intrinseca sicut ex nimia
 caloris intensione et humorum calidorum acu-
 mine ipsam pelliculam diuidente et incidente.
 quicunq; ex nimia humiditate neruorum et
 lacertos relaxate. quocumque autem modo ac-
 cidat in principio facilius curari potest et
 prope in iuvene. si vero magna fuerit et
 inueterata et cum ruptura nerui vix vel
 nunquam consolidatur et difficile curatur. ut di-
 cit constan. Solet autem curari hernia per die-
 tam et medicinam et aliquando per incisiones
 et cyrurgiam. talibus igitur dicunt auctores
 valere stiptica et consolidatiua et in cibo et
 in medicina sicut electuaria intus sum-
 pta et etiam fomentationes et balnea ex-
 terius addita piperis et unguenta. Super om-
 nia dicitur valere tenuitas dietae et con-
 tinentia maxime a coitu et etiam omni
 motu. super omnia etiam a ventosis et in-
 flatibus talibus est cauendum. quia di-
 cit commentator ventositas maxime nocet
 herniosis

Capitulum LVI.

Hereticus
 Hereticus est dolor et passio cum
 inflatione et dolore que cum sit in
 articulis manuum cyragra dicitur in arti-
 culis vero pedum podagra. in scia dicitur
 sciatica. Habet autem fieri ex sanguine
 colerico et humore rheumatico. frequen-
 us vero fit ex causa reumatica. sanguis

Liber Septimus

cognoscitur esse in causa ex rubore loci et calore ex eminentia venarum partis patientis et totius corporis, ex dieta calida prece-
tente et humida ex etate et regione simili ex eo quod maxime mouetur in vere, coleticus humor cognoscitur esse in causa ex dolore vehementissimo et nervorum tensione et ariditate ac calore et partis inflatione ex colore rubeo cum croceo intermixto et maxime mouetur in estate et magis ex dieta calida et sicca et in regione consimili. Sepe etiam emittitur multe colerice suppuritates per vomitum et secessum, calida obsunt frigida plerumque sunt etiam cognoscitur esse in causa ex rheumatica habitudine, regione dieta etate consimili ex inflatione loci ex dolore vehementi, rubore modico vel nullo, et rheumatica causa cognoscitur ex grauedine capitis et humorum motu, titillatio et fluxus per nucham spatulam sentitur, pessima est hec infirmitas, quod articulos et nervos digitorum manuum et pedum contrahit substantialiter humores in manibus detrahit et consumit et aridas eas faciens claudas reddit imponentes ad operandum eas efficere consuevit nodosis gibbosisque tibus digitorum iuncturas deformes facit. Hec infirmitas cito curetur, quod si fuerit inueterata vix curatur maxime quando in duram conuertitur duriciam et nodosam. Materiam itaque peccatam debet primo purgari congrua medicina, subtrahi de sanguine et minui si sanguis est in causa, calor etiam debet repurgari frigidis, quibus est causa humor frigidus et tunc debet fomentari calidis emplastris et ynguentis, a cibis grossis abstinendum est et precipue ab inflatius, nam venositas sepe aggrauat morbum istum.

Capitulum LVII.

De gutta sciatica
Gutta sciatica dicitur dolor qui nascitur ex humoribus descendenti-
bus in nervum grossius qui est inter lacer-
tos grossos coxe siue haucis, ut dicit con-
stan. Sepe autem fit ex viscosis humoribus in concavitate haucis se coadunantibus quandoque ex humoribus sanguinolentis cum colera rubra intermixtis, et hec com-

nia causa sunt sepius doloris qui dolor desce-
dit in crura usque ad calcaneum et etiam usque
ad paruum digitum pedis cuius ratio est ut di-
constan, quod a scia per medium coxe et tybie
dirigitur nervus ad cavillam pedis exte-
riorem, et deinde usque ad paruum pedis di-
gitum, et ista est causa quare in passionibus
bus scie dolor extenditur usque ad illum di-
gitum, inde est quod qui habent calculum in renibus
sentunt eodem loco pedis formicationem
et tormitationem propter nervi operationem.
Unde non potest spiritus debito modo currere
ad illum locum. Dolor autem quicunque est in
vna parte quicunque in vtraque sed peior est in si-
nistra quam in dextera, cuius ratio est quod
in dextera parte maior est calor, qui mate-
riam ibi collectam facilius digerit et dis-
solvit quam in sinistra ubi est minor calor et
materia est magis compacta. In hac passio-
ne minor est dolor pulsatio punctura et ar-
tor maxime in iuuenibus calidius complexio-
nis, maxime quoniam calor est in causa et valet in
illo casu minutio sanguinis in sopleña
vena scilicet que est sub cavilla, patiens ita-
que est purgandus et sanandus sicut in arthe-
tica. Cavere autem debet omnis sciaticus
sicut et arthriticus a nimia plenitudine ci-
bi et potus et precipue a coitu quia maxime
acuit reuma et impedit digestionem pro-
pter spirituum et puri sanguinis repeditio-
nem ut dicit constan. Purgetur itaque pri-
mo corpus interius et tunc localia ponan-
tur exterius, aliter enim parum prodest me-
dicina exterius nisi materia que morbi
est causa prius intrinsecus minuat, ut di-
constan, dyascozides quoque dicit multum
prodest sciaticis si fomentatus fuerit lo-
cus doloris cum calido fimo bovis, potest
enim desiccari maxime si cum galbano et tu-
te et aceto fuerit resolutus

Capitulum LVIII.

De podagra
Podagra secundum constan, est dolor pe-
dum et maxime calcanei atque plante
cum distensione nervi atque pulsatione. Nasci-
tur autem ex malis humoribus ad calcaneum
descendentibus qui si fuerint frigidi et grossi
numa fit extensio atque tumor, sed non multum
pugnat dolor, nec potest tamen magnus fieri

tumor. qz pedes spoliati sunt et tendunt
a carne et ideo non possunt multum tumesce
re. tumor ei nascitur in carnosissimis membris.
hec passio nascitur in suauitate ducendo
et quietam quam par se exerant. quam a superfluis
humoribus corpora non emundant maxime cum
multum comedant atque bibant. ex talibus enim
generantur superflui humores qui reumatizant
ad pedes et maxime quando sunt debiles super
flua materia expellere non valentes et ma
xime hoc accidit ex nimio coitu. tota enim
coactionem corporis coitus ipse mo
uet humores et laxat nervos et rumpit. **U**n
accidit et eunuchi non podagrizant. qz non
coeunt. sicut nec pueri nec mulieres nisi
raro et hoc quia menstruis expurgantur. **U**n
ypo. mulieres non podagrizant nisi forte
menstrua defecerit. **H**ec infirmitas adue
niens iuuenibus in vere in .xl. diebus curat. si
si in autumno aduenit et durauerit usque
ad hyemem difficile erit eam curare ut dicitur
in amphorum. cuius rationem reddit comen
tator secundum iudicium astrologie sic. prima in
quit etas lune calida est et humida. secunda
est calida et sicca. tertia frigida et sicca. que
ta frigida et humida. **I**n prima itaque eta
te per caliditatem dissoluitur materia per hu
miditatem diffunditur. **I**n secunda etate et quarta
preseruat ipsa materia. **I**n prima autem eta
te lunationis sequentis perfecte digerit. **U**n
in secunda etate lunationis calide et sicce ex
toto materia consumitur infra .vi. septima
nas que sunt. .xl. dies plena fit curatio ma
xime in estate. in autumno ei et in hyeme
materia est nimis compacta et inobediens
digestioni. **M**ateria igitur huius passio
nis primo purgetur. deinde frigidis exteri
us in principio repercutiat. non enim sunt ca
lida et dissolutiva. apponenda in principio
cum sit causa reumatica et si materia sit frigi
da ne reuma plus irriter. et ideo vterque
est in principio repercutiendus fortioribus
in causa calida et remissioribus in frigida
ne forte materia indurecat. deinde ap
ponetur suffumigatioes sometera et vinctio
nes calide vel frigide. post materia tunc
requirit. leuius dieta et spatia patiens vta
tur. a coitu super omnia caueatur. leue et
mediocriter exercitium inungatur.

Capitulum LIX.

De apostemate

Apostema est superfluum humorum
in membro aliquo collectio putre
factione faciens et tumorem. ut dicitur. costan.
Contingit autem membrum apostemari aliquando ex
causa exteriori. ut dicitur. costan. sicut ex percussio
ne. vulnere. casu. fractura et cocussione.
ab omnibus enim talibus mouentur humores
et ad locum sepe confluunt patientem quem mutuo
se calcantes calefiunt et putrescunt. **A**liquando
autem ab interiori. scilicet ex abundantia humorum
corruptorum que sepe confluunt ad locum aliquem
et concurrunt et hoc dupliciter fit. quia aliquando
ex adunatione materie in proprio membro.
aliquando ex fluxu materie de vno membro ad
aliud. et talis fluxus plures sunt cause sicut
dicitur. costan. prima est fortitudo membri expel
lentis. quia quedam membra principalia et no
bilia exponerant se a superfluis sicut cerebrum
ab humore rheumatico se exponerant atque
fumo. **S**ecunda causa est debilitas membri rea
pietis. membra enim debilia recipiunt super
fluitates a superioribus fortioribus descendentes
sicut cutis caro etc. **T**ertia causa est multi
tudo humorum que cum sint superflui in maiori
bus venis refunduntur ad minores membrorum
similium eentiam subintrantes et quod super
fluit ad nutrimentum fluit ad membrum et clar
ditur principalis via et facit apostema. **Q**uia est
largitas meatuum per quos facile fluit hu
mores de membro ad membrum. **Q**uarta causa est
liquitas humorum et subtilitas que de facili mo
tu facili diffunditur et diffusum in aliquo me
bro recolliguntur et ibi artitudine membri co
artati calcantur et ad putredinem disponuntur.
Sexta causa est suppositio membrorum. naturaliter
inferiora membra recipiunt superfluitates
superiorum membrorum sicut membra capitis repo
nunt suas superfluitates quandoque ad lacertos
et venas gutturis et fit squinaria. quandoque ad
membra pectoris et fit pleuronia et pleu
resis et sic de alijs. **F**it autem apostema si modo
dum humores quantitate peccantes et a ca
lore consumi vel a virtute expelli non valen
tes recepti in cavitatibus membrorum ebulli
unt et putrescunt et sicut pasta in furno po
sita ab igne desiccatur in superficie crustu
lam quadam recipit sub qua manet humor

Liber Septimus

ita collectus p calore ebullitionis quā
dam crustulā facit sub q̄ latet hūoz pu/
trid^o atq; tumet 7 talis tumor dicitur apolte/
ma et aliqñ fit de venositate et dicitur bulo.
aliqñ ex hūoze simplici sic ex sanguie fit
fleumon. cui^o signa sūt rubor ex calore sã
guinis duricies ppter multitudinē 7 cal/
lore aquosiora psumētē. pullus. i. salt^o
ppter ventositatē siue fumositatē impel/
lentē doloꝝ ppter extensionē caloz ppter ca/
lidā nativā tumor ppter materię multi/
tudinē. **Et etiā sic apostema ex simplici**
co. rub. dicitur herispila. i. sacer ignis p an/
titrasim. **Fit 7 aliud ex colera pura 7 cor**
rodit membr̄ cui insidet 7 dicitur a medicis
herpes et tiomen^o quasi seipm corrodens
Fit cōsimili mō apostema de fleumate et
dicitur zymia siue palus. qz sicut in palude ē
multū supfluitatis et limositatis ita in
hoc apostemate cui si impiseris digitum
cedit imp̄ssioni. qz p fluxibilitatē digi
to imp̄menti cedit et in medio foramen
apparet quasi signū foramis sed postea
remoto digito dñ materia redit ad me
dium totū illud iter adimplet. **Esti^o apo**
stematis sunt signa albedo. qz materia
est alba 7 mollities. qz materia liquidat
doloꝝ lentus qz materia frigiditate sua
minuit sensibilitatē. **Contraria sunt si**
gna in apostemate de colera rubra. qz cal
lor est multus cū materia valde calida.
rubra cū citrinitate. qz colera non est ru
bra sed crocea. magnitudo adest doloꝝis
7 pūcture qz materia est acuta. ex melā
colia fit apostema et si materia tota fue
rit extra fit sclerosis si p̄tm intra vel par
tem extra fit apostema. qd dicitur cancer ad
similitudinē; cancri. sicut enī in cancro
tor sum eminet 7 brachia sunt extensa in
lateribz. ita in hoc apostemate quidā est
tumor vice torli. ramusculi dicitur pumorū
sunt hinc inde expansi vice brachiorum
paulatim etiam serpit corrodendo car
nem 7 nervos sensibiliter ad modū can
cri. **Unde signa illius sunt ingens duri**
cia. qz cū materia sit terrestris 7 melāco
lica multū est cōpacta. color est liuidus
qz materia nō est ex toto nigra. doloꝝ est
pauc^o aut nullus ppter ei^o insensibilitatē
qz materia duas hz mortificatiuas q̄li

tates. s. frigiditatē 7 siccitatem. corrodit
aut semp carnē sanā et corripit vsq; ad
radices nervoz et etiā inficit ipsa ossa q̄
attingit 7 ideo morbo iste pestifer ē 7 du/
rissim^o ad curandū. **Inter ista aut corroz**
siua apostemata talis ē ordo. qz noli me
tangere cancrosum est apostema in facie
et corrodit paulatim sed min^o alijs. **Cā**
cer dicitur magis. adhuc magis lupus. ma
gime dicitur herispila. fistula dicitur non corro
dit sed putrefacit interi^o. carnē. s. et ner
uos p̄trahit ad sanie 7 qñq; corripen
to nervos dissolvit ossa. **Accidit aut fre**
quēter ex vulnere male custodito quan
to suppositū os sanie inficitur. **Unde nu**
trimentū adueniēs in sanie cōmutatur
sicq; rumpit superficies 7 fluit. aliqñ aut
p̄solidat aliqñ iter rumpitur 7 si fuerit
multū inueterata vix curat. **In circui**
tu aut vulneris sepi^o multa orificia in
veniuntur 7 oriunt. **Patet ei fistula inte**
rius vulnus p̄fundū. in superficie dicitur an
gustū atq; artū. **Cancer dicitur econuerso**
exteri^o multū p̄ interi^o angustat. 7 ideo
difficili^o est ad curandū. Aliqñ nascit fi
stula ex reumate siue vulnere p̄cedente
aliqñ ex apostemate male curato 7 ma
gime qñ numū humectat 7 fiunt diuersa
foramina aquā diuersi coloris emitten
tia mō albā mō citrinā. et si foramina ī
vno loco claudunt in alio nascūt. **Sūt**
7 alia apostemata q̄ ex opposita materia
generāt vt p̄ in antrace quē p̄st. vocat
carbanculū. qz vrit vt carbo. **Fit aut de**
materia valde furiosa 7 venenosa 7 dicitur ma
teria cōposita qd patet p̄ lineas diuerso
rum color. **Habet enī virgulatā formā**
et sūt ibi quedā rubre linee sanguinee
et quedā crocee 7 colerice. quedā lubal
bide 7 fleumatice. quedā liuide 7 melā
colice. quedā flauē a salio fleumate 7 sic
de alijs humoribz innaturalibz. **Signa**
autem antracis sunt doloꝝ intolerabi
lis arsura et punctio in profundo in ca
pite apostematis pustula quedā oritur
siue vesica p̄tendens calorem attestantē
humori dominantī. **In coloratione aut**
virgulata forma diuersis coloribz lineis
distributa. videtur etiā quasi trahi ad fū
dum cum quodam filo adherente super

ficiet vesice in medio. Ad curationē ita
 q̄ apostematū solent apponi in princi
 pio repercussiva nisi materia fuerit fu
 riosa et venenosa vt in herisipila ⁊ antra
 ce. nam in talibz nō sunt apponenda rep
 cussiva. sed potius mitigatiua ne mate
 ria venenosa repercussat ad interiora mē
 bra ⁊ maius inferat nocumentum. vein
 te quādo apostema est in statu solēt ap
 poni solutiua remolliuiua ⁊ maturatiua
 apto v̄o apostemate siue rupto ⁊ educta
 sanie insitendū est mūdificatiuis tan
 dem solidatiuis et bone carnis regene
 ratiuis. Et d alia apostemata quozuz sin
 thomata sunt peiora ad fortiores medici
 nas pcedendū est sicut ⁊ cancrū et fistu
 lam ⁊ h̄mōi ubi s̄m materiā peccantē pa
 tiens primo interi⁹ est purgand⁹ ⁊ deinde
 localibz remedijs insitendū. ⁊ tra cancz
 x̄o v̄tūis ⁊ carnis mortue corrosiuis
 est vtendū. contra fistulā desiccatiuis et
 cōsumptiuis ac sanie mūdificatiuis q̄
 si nō p̄sunt cyrurgie cōmittant. tuti⁹ enī
 est vt aliqua p̄ricula corp̄is sani corru
 pta v̄rat vel p̄cidat q̄ reliqua ps in po
 sterū corrip̄at. Contra apostemata v̄o
 venenosa sicut ⁊ antracē cito ⁊ caute ē re
 mediū apponendū quia cito interficiat
 nisi celeri succurrat. Consiliū igit est vt
 in principio si aliud non impediāt. fiat
 flebotomia in eadez pte in' p̄miori
 frōte loci collectōnis. minuire ei in pte
 opposita in tali casu nō est tutū ne mate
 ria trahat ad corp⁹ vel ad membrū nobi
 le cū sit venenosa. tūc necesse est vt tyria
 ca cū vino calido p̄ os offerat ⁊ sup locū
 doloris linat q̄ si p̄bata fuerit tyriaca
 ⁊ v̄t⁹ fuerit antrax materiā sicā ⁊ vene
 nosam extrahet et ita desiccabit q̄ pote
 rit ipsam puluerizare ad modū cineris
 et tunc recens est apponenda sepius to
 necrumpatur apostema quo rupto non
 est timendū periculū. Idem facit vitel
 lū oui cū sale pistatū ⁊ frequēter aposte
 mati appositū. dolorē enī mitigat ⁊ apo
 stema rumpit vt di. cōmentator.

Capitul. LX.

De vlcere

Ulcera dicuntur quedam vesicu

le que ex intercutaneo humore sepi⁹ in
 corpore v̄ndiq̄ oriuntur et vocantur a
 cōstan. in fine viatici vlcera eo q̄ in su
 perficie cutis acumie humoris faciunt
 solutionē ⁊ t̄nuitatis quoz materia est
 subtilis humiditas sanguinis vel colere
 ab interioribz ad exteriora vi nature v̄l
 sint hominis v̄lq̄ ad exteriorē corp̄is
 superficiem demadata. Talia vlcera cutē
 desedant prurimum ⁊ titillationē in car
 ne generant. cutem a carne eleuat ⁊ alit
 quādo si cōtinua sunt lepre periculū p̄co
 nizant. qui ab eis liber esse desiderat in
 terius purgari a supfluis calidis ⁊ infe
 ctis humoribz nō omittat. ⁊ deinde bal
 neis siccis et mediocriter cōsumptiuis
 s̄m qualitātē ⁊ quantitātē humoris car
 nem ⁊ cutem vlceratis se exponat. a cra
 pula ⁊ dieta nimis laxa se cōtineat. lato
 ri ⁊ exercitio se nō subtrahat.

Capitulum LXI.

De pustula

Pustule siue papule dicitur que
 dam apostematice collectionis
 supfluitatis in exteriori corp̄is supfi
 cie minutati ⁊ p̄ticulariter generate na
 tura sibi supflua et nociua ad exteriora
 corp̄is expellente. que sepea supfluitate
 pabuli corp̄is ⁊ nutrimenti pullulant. ⁊
 ideo merito sapientes pustulas siue pa
 pulas eas vocant vt di. Remigi⁹ ⁊ ido
 dicitur pustule qz sunt quedā parue ve
 sicē vel vesicule putredinis virulente et
 vrentis intrinsecus cōtentiue. vt dicit
 ⁊ h̄. ⁊ etiā constā. Dicuntur aut̄ pustule
 variolę in puulis. ⁊ etiam aliquando in
 adultis. in puulis autem tales pustule
 sunt salutifere ⁊ future sanitatis p̄nū
 cie vt dicit cōmentator ibi. Variolę de
 sanguinis putridi nascūtur corruptōne
 ⁊. Si enī in paruulis vel adolescentibz
 nō erumperent de futura lepra esset
 in posterum formidandum. Sunt enī in
 paruulis ex sanguine menstruali quo ī
 vtero alebantur. qui vi nature expellit
 ad exteriora ⁊ sic futuro periculo libe
 rantur. Similiter cōtingit in adultis ⁊
 in senibus in febre circa cr̄isim tales pu
 stulas erumpe vi nature materiam fe

Libeꝛ Septimus

bris ad exteriora expellere ideo nec in istis nec in illis debet fieri repulsio ne materia transferatur intus cum sit quodam modo furiosa. circa oculos tamen facienda est in hoc casu leuis percussio ne sanies pustule aliquam ledat tunicam oculi vel pupillam. In omnibus etiam alijs locis cautus medicus trahit talem materiam ad exteriora quantum potest proter circa oculos. ubi enim est materia repulsiua et ad alias reducenda ne ex furiosa et violenta materia tenera ledat substantiam oculorum. Caueat etiam nutritio vel medicatio tam in puulo quam in adulto ne talium pustularum vesiculae vel propter pruritum vel propter aliud rumpantur seu apiantur ante tempus maxime circa faciem ne perpetuo deformes remaneant in facie cicatrices. Alijs multis de causis pustule in corpore oriuntur nunc ex materia sthumatica albe et molles et fluide. nunc ex materia colerica asperae pungentes et durae. nam colericus humor inter carnem et cutem diffusus suo colore et acumine cutem aperit et mordicat et infinitas pustulas in cutis superficie generat. si puer sunt ac modice ad modum granum milij. et ideo talis passio sic vocatur ab auctoribus herpes milij vel granulosis. Unde cumque proueniunt tales pustule si sunt frequentes et continue primo expedit ut materia peccans rebita purgetur medicina. deinde si corpus fuerit pectoricum si eolothymef siue ventosetur rebitis balneis desiccatiuis et consumptiuis et vnguentis pinguis patiens adiuuetur.

Capitulum LXII.

De scabie
Scabies est corruptio cutis ex corruptis humoribus intercutaneis corpori cum deformatione lesionem inferens. Sepe enim ut dicitur. ista natura malos humores expellit ad superficiem corporis ut mundificet interiora. qui si fuerint subtiles et liquidi defacili sudore et fumo dissoluntur. grossi vero sub cute permanet et corpori scabiem introducunt. humor vero sic inclusus inter cutem et carnem si colericus fuerit et intensus scabiem inducit siccam non saniosam cum fissura pruriginis et plicatura. si vero fuerit

humor sthumaticus alba grossa et squamosa et sine pruritu magno scabiem facere consuevit. Scabies autem humida saniosa cum delectatione pruriginosa calidum sanguinem mittit cum colera demonstrat. frequenter autem accidit ex nimia corporis repletione. frequenter etiam ex egritudine procedente. unde vultu sequitur repulsio et suppuratio incrementum. Fit etiam quibusdam inueterata scabies ex splenis vicio et talis defacili recidit. scabies autem cum deficcatiuis et consumptiuis et mundificatiuis intus et exterius est curanda.

Capitulum LXIII.

De impetigine
Impetigo est intercutanea humore corruptio imutationem cum pruriginis cuti inferens. Colerica enim suppuratio quedam fumosa ab interioribus ad exteriora carnis superficie reiecta. cutem inficit et eam minutissimis pustulis replendo scabiosam quasi fursure displicet scissam et pruriginosam efficit. et hec infectio de materia colerica vel melancolica nimis intensa aliquando ortum trahit. ut dicitur. Et dicitur hec passio impetigo quod titillatio et pruritu maximo cutem et carnem ledendo impedit. Dicitur et serpigo quod ad modum serpentis serpit in cute vnde dicitur atque reptit et cutem quam inficit quibusdam squamis pro scalpatio redditur. hec passio aliquando ad modum cinguli superficie membri vnde dicitur circuncingit et talis impetigo vel serpigo herpes cingulus a medicis nuncupatur. Impetigo tamen differt a serpiginis quod sit de magis impetuosa materia et ignita quod de colera. et ideo oblonga facit foramina et stricta. sed valde parua et semper mouetur sursum sicut ignis. serpigo de minus ignita et ideo non mouetur sursum. sed circuncingit membra et circumquaque se diffundit. Unde dicitur quasi serpens per gyrum. Hec passio curanda suffumigationibus et balneis aptiuis et consumptiuis mundificatiuis et exterius similitur et vnguentis. Inungantur cum succo ebuli sabuci lappacei fumi terre et humore. postea balneus aquae dulcis assuescat. ut dicitur constantia. dicitur autem quod contra hanc passionem valet spiritus huiusmodi est ieiunus. Hinc passio

ni semp associat prurigo seu prurit^{us} qui
dam imoderat^{us} fricatōnis et scalpatōnis
appetit^{us} falsam quādam delectatōem inge-
rens ex fumo calido et acuto mordican-
te cutem a materia calida resoluta. falsa
aut talis delectatio et nocua est. qz cutis
inducit ulcerationē et discōtinuationē et
semp in fine lesionē ingerit et dolorē.

Capitulum LXIII.

De lepra

Lepra est membrorum corruptio et
humorum. in utroque huius a vasis et com-
plementum in fontibus siue extra vasa. nam
corrupto humore nutrimentali defacile
corruptum in membrum quod ex humoribus nutritur
His autem elephasia siue lepra secundum Aristotelem.
habet principium principaliter a corruptione
melancholicæ. Unde dicit Aristoteles. lepra est pos-
sio frigida et sicca nascens ex colera ni-
gra intensa et putrefacta apparens in su-
perficie corporis. Hascit enim de quatuor hu-
moribus putrefactis. sed tamen intensis et cor-
ruptis et in colera nigra commutatis ut
dicitur ibidem. Putrefacto autem humorum quod
bus admiscetur melancholia propter eius qua-
litate frigidam et siccam putrefactioni re-
pugnantem non potest compleri in venis siue
in vasis quoadulescentibus incorporatur et moras
faciat in membris in quibus completur
putrefactio ex qua sequitur ipsa lepra.
Melancholicus enim humor propter suam
duriciam et compactionem longam moram
expedit ad sui putrefactionem si autem
in venis aliquo casu putresceret potius
febrem quam lepram generaret. Diversifi-
catur autem lepra. iij. modis secundum iij. hu-
morum mutuam intermixturem. Est enim
una species ex pura melancholia et hec pro-
pria dicitur elephasia ab elephante ani-
mali maximo sic vocata propter morbi
maximum nocivum quo infestat patientem.
Unde hec passio durior est ceteris
et antequam compactior et difficilior ad curandum
et reprimendum. Secunda fit ex melancholia
et fleumate et hec dicitur tyria vel ser-
pentina a tyro serpente quia sicut serpens
in his defacile dimittit spoliū et est liqua-
mosus sic patientis tale lepra defacile ex-
coriatur ex cutis superficie et resolvitur in

quandam squamam. Tertia species fit ex me-
lancholica sanguinis infectioe et dicitur allo-
pica et vulpina. allopses enim grece vulpes
dicitur latine cuius proprietates sunt propter cale-
factionem sanguinis in epate estiuo tpe de-
pilari sic patientes istam lepre specie a sup-
cilijs et alijs pilis corporis depilari et spo-
liari notabiliter consuevit. Quarta est spe-
cies ex colera rubea corrupta in membris
cum melancholia. et dicitur leonina a leone
tali animalis calidissimo et fortissimo. Sed
hec species lepre causat ex humore fetente
tissimo et sup modum malicioso et ideo mo-
re leonino corrodit et destruit omnia mem-
bra. Est igitur ex melancholia corrupta
principaliter elephasia. ex corrupto fleu-
mate tyria siue serpentina ex corrupto san-
guine allopica seu vulpina. ex colera ru-
ro rubea pessima leonina. De quatuor spe-
cies lepre habent quedam signa communia et quod-
dam specialia quibus ab invicem distin-
guuntur. Aniversaliter autem hec passio ta-
lia habet signa. caro in eis notabiliter est
corrupta et species immutat. rotundant oculi
et palpebre corrugantur. aspectus habet
scintillantem maxime in leonina angu-
stiantur nares et obstruuntur vox rauca effi-
citur potissime in elephasia. tuberosita-
tes crescunt in corpore multa ulcera minu-
ta et dura et rotunda. crurum fit quedam infen-
sibilitas et etiam aliorum extremorum. vngues
ingrossant cum quadam inequalitate et qua-
si scabiosi efficiuntur. Interdum digitorum
articuli et manus quasi aride efficiuntur.
corripitur eorum anhelitus et eius fetore
sepius sani corripuntur. carnis et cutis
superficies redditur vinctuosa in tantum
si aqua superfundatur non madescat cutis
sed elabitur quasi a corio madefacto. pu-
ritum quibus cum scabie quibus sine scabie pa-
tiuntur. maculis varijs nunc ruffis nunc
luidis nunc nigris nunc subalbidis in
corpore resparguntur. tybie illorum ma-
culis et pustulis precipue superabundant.
nunc apparent nunc disparent nunc ex-
terius erumpunt. nunc interius se pro-
fundant. si vero inter pustulas tybiarum
semper vnam maiorem ceteris invene-
ris signum est lepre confirmate. Signum
autem lepre maxime confirmate apparet in ex-

Liber Septimus

trematibus ut in pedibus cruribus et in facie et precipue in musculorum corporis consumptione et minoratōe. **P**res istas aditiones lepre communes quilibet species lepre habet suas proprias et speciales. **N**am patientes leoni nam habent colorem magis croceum et citrinum et oculos magis scintillantes et eminentes et etiam multum mobiles. **C**urē habent alij asperiores scissam sepe et diuisas. pre alijs etiam sunt pruriginosi et in fine et in omnibus membris plus corrupti. patientes vero allopiciā ex toto depilant eorum cilia et supercilia valde tumēt et inflant eorum oculi et valde rubēt. pustulas in facie ruffas habent. ab eorum pustulis sanguis cum sanie sepe manat. nasus in talibus ingrossat et reficit odoratus. fetens valde eorum anhelitus et maximam corruptionem sustinet in gingiuis. patientes tyriā tulerositates et pustulas habent molles. mollē et subalbidas habent curē et tumidam et quodammodo relucēt squamositates non modicā et pedicularium vermium multitudinē has et alias pessimas habent aditiones que ex fluxu corrupto originē sortuntur ut sputa immunda viscosa et sanguinolosa et nares obturatas et hōmō. oculi eorum lacrimant et fluunt. propter superfluitatis humidam resolutionem. putrefactionem patiuntur. labiorum et gurgulium et trachee arterie patientes asperitate et efficiunt rauca sanguis post fluxum hōmō in liquidam desunt substantiam illud autem quod est solidum est album vel subpallidum cum lauat cito coagulatur et in multa quantitate. patientes vero elephantiam colorem habent emulium. faciem plumbeam. aliorum patiuntur repilationem. oculi eorum rotundantur. nares restringuntur. musculi consumuntur. et hoc est commune in omni lepra in sicca plus quam in humida. in sensibilitatem maiorum digitorum precipue patiuntur. tarde venit ad augmentum. sed cum venerit inducit scissuras. sanguis extractus liquidi coloris vel subnigri cito coagulatur et quanto magis fricatur tanto magis denigratur et induratur. imedio sunt quise ne alte. vel quasi rami nervorum et illud est commune in omni lepra. **N**ascitur lepra a causis varijs preterquam ab humoribus predictis sicut ex cohabitatione et conuictu et frequenti confabulatione cum le-

prosis. contagiosus enim est morbus et aliorum infectiuus. **A**ccidit etiam ex accessu et coitu mulieris statim a leproso pre cognite. quandoque accidit ex primis generantibus ut ex corrupto sanguine leprosi generantis. **U**nde hec contagio quasi ut re hereditario transit ad ipsam plebem. **A**liquando etiam accidit quando concipitur fetus tempe menstruorum. vel quando ex corrupto lacte mulieris leprose nutritur fetus. **A**liquando accidit ab extrinseco sicut ex aere corrupto et infecto ex mala dietā et ex cibis melancolicis nimis frigidis et siccis ut ex carne tuina. asinina utrina et hōmō. **A**liquando accidit ex cibis nimis calidis ut ex nimis diurno usu fortis alliate piperate et hōmō. **A**liquando accidit ex cibis corruptis et corruptioni obedientibus ut ex carne porcina granulis infecta et supseminata et vino impuro et corrupto. **A**liquando ex morbo alicuius reptilis humorum et membrorum substantiarum corruptis. **I**stis et alijs modis sepe vitium lepre in humano corpore generatur sed quocumque modo generatur vix est curabilis nisi diuina manu postquam perfecte confirmatur palliari. tamen potest et prouideri ne destruat ita cito. **C**aveat itaque patientes a nocuis precipue a cibis melancolicis generantibus et etiam a cibis incensui sanguinis. subtili ergo dieta et conuenienti nutritur non corruptibili neque conuertibili. **S**i autem sanguis sit cavit in allopicia primo de fluxu hōmō. deinde purgari debita medicina. in alijs autem speciebus primo debet precedere pharmacia et deinde si necesse fuerit sequi fluxum hōmō aliter si. quod aliter noceret. ut di. costan. **D**ebitis ergo et congruis medicinis debet uti interius et exterius emplastris et unguentis exterius ut sint thomatibus occurratur. **A**d curationem vero lepre vel saltem palliationem valet maxime ut dicit platearius serpens rufus ventre habens album. si euacuato veneno cauda. scilicet pisa et capite ablato coctus cum porris in cibo frequenter assumatur. eodem modo si vinum in quo diu putruerit patientibus sepe propinet. **N**ec enim medicina utilis est multis morbis ut patet in cetero de quo narrat idem quod vixor redit et ses

pentē cū alijs comedere p anguilla vt
eū interficeret quē appositū comedit et
multo sudore emissio visum recupauit

Capitu. LXV.

M De morphea
Morphea est macula in cute veni
ens ex nutrimenti corruptione
quod enī lepra est in carne hoc morphea ē
in cute. Morphea autē alia ē alba ex fleu
mate. alia nigra ex melācolia. alia ruffa
ex colera siue sanguie. Ista autē que ē ex
melācolia et fleumate difficilis est ad cu
randū sed ista que ex sanguie facilior est
ad curandū. Tūc autē morphea incurabi
lis est quā cutis faciei pūcta acu sangui
nem non emittit. Si xō sanguis fuerit
subsecutur curabilis iudicatur. Morphea
igif tota in cute est sed lepra in carne et i
cute. Nec eadē infectio parum differt a
gutta rosea que infiat faciē quibusdā par
uis et mollibz pustulis quē ex viscosis hūo
ribz sanguineis et colericis incutaneis
generatur. Nec passio pmo sanguinis
subtractione minuatur et interiorū humoz
mūdicatōe curetur. deinde subfumiga
tione et balneatōe facies fomēter et po
ris aptis materia incutanea euapozet
deinde mūdicatiuis et reficatiuis loc
patiens abluatur vngentis etiā rebitis in
ungatur. Dicit etiā cōstan. quod istaz in
fectionē valet vncio calidi sāguinis le
porini. Nam sanguinē incutaneū diu
dit repcutit et cōsumit. Sup oia autē con
tra hūmōi passionem humoris intercūta
nei valere dicitur sum^o terre in balneis sub
fumigationibz in apozimatibz et sirupis
Potui ei datus scabiem pustulas et pru
tiginem mundat humozes supfluos in
ter carnem et cutem reficcat vel ad leprā
dispositos iuuat.

Capitu. LXVI.

P De veneno vipere
Pter passiones supius nomīa
tas accidit homini grauisima et
periculossima mors p venenū et passio
venenū autē cū ex tota sua specie cōplexio
ni hominis sit cōtrarium. subito interfi
at nisi remediū citius apponat. venenū

autē aliud accidit ex corruptōe alioz et po
tūū. aliud ex mōribz reptiliū vt serpen
tū et quorūsdā animalū. quoz hūiores et veno
tes sunt humano corpi venenosi. Venenū
autē aliud ē calidū et siccū sicut venenū
tyri et vipere et hūmōi. Quodā autē frigidū
et siccū vt scorpiōis quodā frigidū et hūi
dū sic aranee. venenū autē spētis variat
in malicia. vt di. Auic. in. c. d. venenosis
Nā venenū masculinū foris est et acutū
quā femininū. tū feminini serpētes ples
hnt dētes quā masculi et idē putant veterio
res. vt di. auic. Ite venenū senū per^o ē quā
iuuenū et magnoz quā curtoz i eodē genere
et acutū ē illoz quā hnt i mōtibz et i siluis
quā illoz quā hnt i iuxta littoza et iuxta aq̄s
Ite per^o ē venenū quod effundit a vacuis et
a ieiunis quā repletis. Ite venenū ē et acu
tius i estate quā i hyeme. citi^o ei et facilius
plūgūt serpētes i meridie quā i mane et in
die quā i nocte. quā calore resoluit venenū
vsq̄ ad extrema et i frigore et i frigido tpe
quā i vno loco congelat. Venenū autē tyri et
vipere et alioz quorūsdā serpētū quibus sit
calidū accidit tū moris ab eis stupor et
frigiditas ppter mortificatōez et extinctō
nem caloris innati p varietatē venenū
Calor ei naturalis sua sparsione et infla
matōe calefacit corpi quā repletus et quasi
extinctus vi veneni extremitates calefa
cit. vnde venenū calidū nō aggregat san
guinē cordis calidū. sed resoluendo calo
rē innatū. mortificat ipm. Venenū autē
regli et basilisci tāte est violētē quā adhuc
exis in corpe adurit totum sup quod inci
dit. vnde i circuitu cauerne eius nihil
crescit nec virescit. Auēs volātes ex op
posito caruerne sue subito interficit. et oē
animal sibi appropinquās stupescit nec mo
uetur. sed solo veneno aspectū eius statū si
ue sibilo cadit vel morit et ille quē mori
vet liquefit et inflat et emittit vir^o et subi
to morit. tante etiā fortitudinis ē vne
num reguli. quā etiā si hasta eū tangeres
p haste longitudinē veneni sentires vio
lentia sicut narrat Auic. de quodā quā cū
lancea terigit vernē talem in india et sta
tim cecidit mortuus cum animali suo.
Signū autē lesionis ipsius basilisci est
subita trāsmutatio corpis in viridē co

Libér Septimus

lorem et mors inopinata. In loco ubi re-
gulus comorat venenū alpidis pncipio /
sissimū est. Interficiat ei sepe infra duas
horas vel tres. Cuius morsus signa sunt
ista. coloris cutis subita alteratio singul-
tus multiplicatio. mēbroz repētina in-
frigidatio dormitio. et palpebrarū pfūda
clausio. siti puocat imoderatā. vidē pat-
tienti q̄ moris sola siti. Venenū etiā cu
uisdā alpidis q̄ dicitur spuēs eo q̄ interficit
p̄ sputū suū ita est violentū q̄ interficit
omne viuū qd̄ tāgit illud sputū. interfi-
cit enī prius q̄ sentiat. Sentit tñ lesus
dolores in pncipio circa viscera et accidit
venēatis tenebrositas oculorū et clausio
et pfunditas somni cū spalmo et torzione
colli et pullu inordinato nec valet d̄ illd̄
venenū aliq̄ medicina nisi sola cōbustio
mēbri in quo ē. vel p̄cisio mēbri. qz̄ obu-
stio exurit et stringit meat⁹ ne venenū
valeat ad cor penetrare. Venenū etiā
draconis multū ē venenosū et malicio-
sum. cui⁹ venenositas maxie ē in cauda
et in felle. Illud venenū sequit̄ maxima
grauitas corpis. inflant̄ labia et accidit
stigo et tenebrositas oculorū et destruitur
rō mot⁹ sit inordinat⁹ et debilitas virtutis
subsequit̄. Venenū scorpionis ē mortu-
ferū nisi cit⁹ occurrat arsurā et p̄icturā
generat circa mēbroz vbi ē p̄ictura et cui⁹
pueniat ad cor paties̄ sincopizat et resol-
uitur in sudore. tādē stringit cor et sua
frigiditate congelat ex quo sequit̄ mors et
destructio aialis. quere infra. de scorpio-
ne li. penl.

Capitu. LXVII.

Morsu canis rabidi
Morsus autē rabidi canis est mor-
tifer et venenosus. Nā vt dicitur. cō-
stā. canis frigid⁹ ē et siccus cui colera nig-
dhat. q̄ mutata et putrefacta et dominās
corpi canē efficit rabiosum. Fumositatis
enī resoluta ex nigra colera iā incēsa in-
ficiat cerebry vñ cū discurrit ad diuersas
ptes eas inficit et efficit venenosas. vñ
cū aliquē momorderit et salua veneno-
sa subintrāte locū morisionis inficitur
humores et spūs et p̄his venenū infixum
ad locū p̄hilez sue generationi. s. ad cere-

brū et efficit homo rabiosus q̄ si aliū mo-
morderit enī inficit et etiā rabidū illū fa-
cit. Cū tale venenū ē sime piculosus tñ
qz̄ diu latet. tñ qz̄ se multiplicat. Aliqñ
etiā latet vsqz̄ ad āni reuolutōz et tñ eadē
tem die et hora q̄ fuit infixū. caput petit
et frenesim facit. Hāc venenositate sen-
su nature p̄cipiūt aliq̄ canes et fugiūt ra-
biosum et latrant sup̄ ipm ad erendū eū
vt dicitur. istā. qz̄ sentiūt eū sibi p̄trariū et no-
cium. Accidit autē hec venenosa rabies
maxie in autūno. qz̄ tñ melācolia rōne
silitudis multiplicat et etiā in vere. qz̄ p̄
calore ipis dissoluit et nō p̄sumit et ita
p̄ oculcarōez intēdit et egredit̄ p̄ter nat-
urā. Tāc etiā venenositatis ē lingua
canis rabidi q̄ facit canē nutatē sic ebrū
um et apto ore lingua tepēdente et salua
p̄tinue emittēte incedere q̄ cadēs i aq̄s
ip̄as inficit et bibētes ex eis ydropicos
efficit et furiosos. alias p̄betates canis
rabidi q̄re infra d̄ cane. Morsus autē a ca-
nulo vidēt i somnis frubilia et sūt timo-
rosi. stupidi. sine cā irascēnt. ab alijs vide-
ri timēt et etiā sic canes latrant et super-
oia timēt aquā et abhorēt. et tñ hec pas-
sio vit curat hucusqz̄ istā. Sūt etiā mul-
ta alia venenosa et venenoz picula. sed
de his speciali mētio habetur in diuina
scriptura. et iō de alijs sup̄sedendū equo
ad plens opusculū ista vice. Hoc solum
hic arbitror aduertendū q̄ venenum
multa et infinita incōmoda in corpore
opatur. Cum enī tota sua species natu-
re et cōplexioni hūane sit p̄traria qñ p̄
ualer in corpe totaz naturā distempat
spūs et humores corrūpit et alterat. sūt
malicia et acumine. qd̄ nobilius ē in cor-
pore. s. regionē cordis primo aggredit̄ et
impugnat aialē spūm suo acumine par-
tit in cerebro et p̄turbat. sensuū organa
et eoz opationes subito debilitat. ner-
uos p̄cutit et vulnerat venas et arterias
inficit asperat et corrugat. torturam et ar-
suram et mordicationem in interiori-
bus generat. substātialem cordis et epa-
tis humiditatem nunc incendit. nunc
congelat. nunc dissoluit. nunc resoluat.
nunc penitus consumit et desiccāt. dum
interiora comburit. exteriora infrigi-

dat & cōuertio. sepe corpis supficiē vhe-
menti calore exteriūs afficit. & cū poten-
tiali frigore sanguinem in venis cordis
mortificat & cōstringit sui diffusionē. p
mēbra corpus intumescit nūc etiā pal-
let. nūc lucet. nunc viret subito. nunc ni-
gretat p macularū diuersitatē corpis ex-
terius inficiētē supficiē. eius interior
malicia innotescat & abhominatōz & nau-
seam horribilē stomacho ingerit & ipavi-
talia mēbra acumine suo penetrat & cor-
rodit. ppter qd natura eius impetū ferre
nō sustinens. deficit vltimo & succūbit.
corpis pdominās humores in sui simili-
tudinem cōuertit & venenosos & noxios
ipso efficit. & ideo periculosus est tāgere
corpa. que veneno sunt infecta. qz p eua-
porationē sepe inficiūt & corripūt oīa q
sibi sunt p̄pinqua. **S**epe asit p̄tingit qve-
nenū in le cū sit nature horribile & inimi-
cū appetit a natura nō ppter se. sed ppter
aliqd dulce & amicum nature cui est ad-
mixtū. qz sepe sub specie dulcis & sapidi.
occultat & latitat vis veneni. **E**t ideo vo-
cet p̄stā. vt hō qui timet venenū. nō solū
caueat a fetidis & amaris. verū etiā a dul-
cibus & saporosis salis & acetosis & con-
similibz. qz sub talibz que appetit natu-
ra. sepe veneni malicia palliat. **D**ocet eti-
am p̄stā. p effectū cognoscere qsi vene-
nū in cibis vel in potibz est assumptū. **S**i
quis inquit in cibo vel potu senserit arsu-
rā & sublecutus fuerit cito spasmū vel tu-
mor in digito vel in vngula. venenosum
est & mortale. **E**x quo etiā apparet signū
veneni in digitis & vnguibus qui fiunt ex
humositate cordis. signū est qz venenū
iam p̄ualuit circa interiora ex quo iaz se
diffundit ad extrema. **A**t sequit̄ ibidem
silit si ore hauerint & saliuā effluere fece-
rint & labia formicauerint in lingua ar-
dor fuerit & sudauerit. p̄cordia p̄strinse-
rint & obtenebrauerint oculi. optet vt se-
stinēt ad medicinā alioqn cito morient̄.
Astigit̄ generalis medicina p̄ venenū in
corpe sumptū vt p̄mo vomit̄ puocet̄ &
hoc sup̄ vel p̄ clistere inferi. venenosa
materia euacuet̄. deinde tyriaca q̄ vene-
ni rep̄ssua ē & p̄suptua cū vino decoctō-
nis rutē offerat̄ et h̄ tribz diebz deinde

debet purgari & balneari s̄m exigentias
veneni. ad vltimū d̄z fieri scopolomyia
dieta debet ordinari vt nutriat̄ vinctuoz
fis & opilatiuis meatū ad cor ne vapor
venenosus possit ad cor exalare. valent
itaqz in hoc casu nuces magne & auellas
ne. ficus sicce. attrahūt enī venenū & cō-
sumūt. & ideo valēt ante prandiu & post.
Dicit etiā p̄stā. qz multū valet balsamū
cū lacte mulieris p̄ arsurā & dolorē ex re-
bus venenosis. **I**tē ibides sequit̄. andro-
manthū dicit nullā fuisse cām p̄ficiendi
tyriacā nisi ad destruēdū res venenosas
qd̄ tribz modis fit. qz venenū deficcet et
consumit. multa enī recipit deficcatiua.
Itē venenū virtute sua expellit. qz mul-
ta recipit que occulta p̄prietate veneno
cōtrariatur. **I**tem mēbra p̄foriat & ideo
eis p̄ violentiā veneni ad resistendū vi-
res attribuit. multa enī recipit cōforta-
tiua. **Q**si tyriaca haberi nō poterit et pi-
culū est in mora alleū. vt d̄i. p̄stā. quaf-
setur & vsqz ad dissolutionē cuz gallina
crassa decoquat̄ & ius def ad bibēdū. vene-
no ei repugnat & miro mō interiorē arsu-
rā mitigat & iō tyriaca rusticorū alliu nū-
cupat̄. **S**ine alleo d̄z valere ius galline
s̄m p̄stā. **D**icit etiā i libro de simplici
medicina. quedā repugnāt veneno ipm
attrahēdo ab interioribz calore et subti-
litate substātie sue sicut gallus & gallina
fissa. supposita venenoso morsui. **Q**ue-
dā repugnāt similitudine & subtilitate
substātie sue. cōtra substātiā veneni. et
ideo sua similitudine venenū ad se attra-
hunt vt caro tyri quadā p̄prietate occul-
ta. **R**epugnāt etiā quedā cōposita & sim-
plicia efficacā & virtute. sicut calamitū
lucis caulis. orobi. grana citri. p̄pericō.
nasturcū. ruta. sal. porru. aristologia.
nuces comeste cum ruta. radix aspagi &
semen eius. balsamū. acetum. sanguis le-
poris. lac asine. vrina puerorum. herca-
testiculi ceruini et asinū. ficcati & bibi-
ti. castoreum. alleum. gentiana menta.
dyptānu et multa alia infinita. **Q**uia
enim multa sunt venenoz pericula ideo
diuina bonitas multa supaddit antido-
ta et remedia. sed ista exempli gratia iā
sufficiant

Liber Septimus

Capitul. LXVIII.

De remedio 3 morsum canis rabidi
Contra morsum canis rabidi et
alioꝝ venenosoz animalium so-
lent a pitis vulnera cũ igne vel
ferro diuidi et purgari vt sanguine extra-
crovenenũ effluat. solent apponi sãguisu-
ge et ventose vt venenũ ab interioribz ex-
trahatur. Interius solent dari ista que
veneno repugnant. siue sint simplicia si-
ue composita vt tyriaca exterius sup vul-
nera et similia cathaplasinentur. sicut nu-
ces pistate cum alleo rutha et sale. valēt
enī nuces comeste. et supra morsum posi-
te. Cum pdicis dicit dial. q canci flu-
uiales habent occultã virtutem contra
hoc venenũ. Et ideo vocer Constan. tali-
bus dare tyriacam cũ aqua cancerozum
fluuialiũ. Cinis etiam canceroz cum gē-
ciana singulare est remedium contra hu-
iusmodi morsus vt dicit idem. Et etias
contra hominis morsum rabidi specialit-
ter valent ista. scz succus capisoli. cepe
rutha. nuces alia. sal. frondes sic. mē-
ta. orobum. Nec omnia vel aliqua cũ ace-
to et melle talibz morsibz salubriter ap-
ponitur vt dicit Constan. Nec enī om-
nia venenũ attrahunt et sua caliditate et
siccitate dissoluit destruit et consumit.
contra morsum et puncturã scorpionis
oleum in quo submergitur vel decoquitur
scorpio super puncturam appositum
summũ remediũ est. Item si accipiat
idem scorpio vel alius et cõtritus siue pi-
stratus super vulnus apponatur vt lissi-
mum est. reuertitur enī venenũ inficuz
ad corpus. vnde exiit. Item dicit Co-
stan. q multũ valet butirum bouinũ cõ-
tra venenũ scorpionis. Nam butirum
vinctuositate sua opilat caliditate dissol-
uit et consumit. viscositate et humiditate
sua mundificat et abstergit. Butirus er-
go comestum opilat meatus ne fumus
veneni ad cor ascendat. valent etiã can-
ci fluuiales si eozum cinis vel ipsi cocti
vel asari sub ciete ventur cum lacte ali-
nino vt dicit Constan. Ad idem valet
caloreum et sulphur vt dicit idem vtrũ
q enī calidum est et siccum in quarto gra-

du. et ideo valet contra venenum frigi-
dum. quia dissolunt caliditate et consu-
munt siccitate. Contra morsus colubri
serpentis et vipere venenum primo vento-
sis vel alio modo de vulneribz vel punctu-
ra subito extrahatur. Tyriaca cum vino
decoctionis gencia ne vel ruthe vel mēte
offeratur. circa locuz. et supra vulnus ty-
riaca apponatur. Idem fiat cũ allio sa-
le contrito vel cũ rutha si defuerit tyria-
ca. stringatur fortiter in principio mē-
brum in quo sit morsus vel punctura. ne
possit fumus veneni libere erumpere ad
interiora et interius cũ veneno repugnã-
tibus occurratur. dicit enī Constan. q
contra hmoi venenũ valent cerebzũ gal-
line et finus agninus et succus de fronde
bus malozigranatoꝝ. dissoluit enī ista
venenũ et pparant cõsumptionẽ. vt dicit
cõmentator. Nec de venenis et eoz reme-
dijs nunc sufficiant.

Capitulũ. LXIX.

De medicina
Heribenda contra varias in-
firmitates et pericula rebira et cõ-
grua remedia indiget prudēs medicus
circũspectione maxima et cautela. nihil
enī plus impedit salutem infirmoz q
ignorantia et negligentia medicoz. quia
igitur ex parte medici exiguit vt nihil
omittat de contingentiõ. necesse est vt
his que ad medendi p̄tinent industriã
diligens sit et in omnibz circumspectus.
oportet itaqz medicũ ad hoc vt effica-
citer opetur cognoscere cõplexiones ho-
minuz cõpositiones et cõmixture tam
membroz qz humor. dispositiones tem-
porũ. aditiones sexũ et etatum. Alia est
medicina exiguit in hyeme. alia in esta-
te. alia in morbi inchoatione. alia in sta-
tu. alia in declinatõne. Alia exiguit etas
puerilis. aliam decrepita vel senilis. ali-
am sexus virilis. aliam muliebris. oportet
etiam vt cognoscat causas et occasio-
nes egritudinuz. signa et accidentia sin-
gularum infirmitatum. Nunq̄ enim se-
cure aliter poterit dari medicina si causa
morbi fuerit ignota. oportet ergo cogno-
scere rerum medicinaliuz cõplexiones.

virtutes et operationes, nisi enim cognosce-
ret que medicina simplex que composita,
que frigida que calida, que corporis sit
immutatiua, que sanitatis conseruatiua
que infirmitatis curatiua que laxatiua
que constrictiua, nunquam secure procedere
posset in medicina. Et ideo necesse est
cognoscere herbarum et aliarum rerum medi-
cinalium qualitatem et gradum diuersitates
que calida et sicca, que frigida et humida,
in quoto gradu si vult in suo officio non
errare. Ideo oportet cognoscere morbi
diuturnitatem, contrarietatem, simplicitatem
quantitatem et qualitatem patientis virtu-
tem et debilitatem. Nam morbo chronicis et
diuturnis fortiori indiget medicina quam
si recens esset siue nouus. Simplex etiam
morbo simplicioribus et ex contrariis
compositus contrariis et compositis est cu-
randus. Simplex enim medicina infir-
mitatem compositam raro curat, contra ca-
lidam itaque causam frigida medicina, et
contra frigidam calida, et contra mixtam
mixta generaliter sunt ponenda, vnde cau-
tus medicus morbum agnoscens secundum quan-
titatem et qualitatem morbi recipit quan-
titatem et qualitatem antidoti. Item quan-
do videt causam morbi esse ex repletio-
ne curat per euacuationem materie et inani-
tionem, quando vero ex inanitione sanat
per repletionem. Officium itaque boni me-
dici consistit in causatum morbi et circums-
stantiarum cauta inuestigatione per aspec-
tum enim et tactum per urinam et per pul-
sum infirmitatis materiam inuestigat.
Cognita autem causa si materia latitat in
profundo, hic vritur attractiuis vt si ma-
teria est in remotis partibus et extre-
mis nititur materia ad stomachum attra-
here vt inde facilius deducatur. Si vero
fuerit materia dura et compacta, quibus-
dam vritur digestiuis diuisiuis et incisi-
uis vt sic materia mollificetur et ad edu-
ctionem facile preparetur. Completa ita-
que digestionem materie et attractionem vritur
tercio quibusdam laxatiuis vt ma-
teria digesta et attracta per convenientem re-
gionem educatur vel per vomitum vel per le-
cessum vel per sudorem, materia enim conue-
niens euacuata, vritur quarto quibusdam

confortatiuis vt natura que ex violentia
medicinis fuit debilitata et lassata confor-
tetur. Confortata autem natura vritur quibus-
dam resumptiuis et restauratiuis vt
illud quod vi morbi vel antidoti est repedi-
tum restauretur, paulatim autem non sube-
to est restauratio facienda dieta congrua
et temperata. Solet enim natura in sic euacua-
tis multum appetere, et ideo sepius plus
accipere debet digerere posset nisi a cauto me-
dico in diete regimine teneretur. Ante-
rem temperata natura et in statum pristinum
restituta, recet vti quibusdam preseruat
uis ne sanatus in prius recidiat. Tali-
bus sunt conuenientia balnea, minutio-
nes electuaria et exercitia moderata, ta-
lia enim calorem naturalem excitant, a sup-
fluis naturam exonerant humoribus di-
gestionem adiuuant et confortant. Si vero
fuerit materia fluida aut nimis laxa vritur
constrictiuis, desiccatiuis et repercussiu-
is. Materia vero restricta cautus medi-
cus solet dare convenientem laxatiuam me-
dicinam que educit humores prius dis-
solutos et iam constructos, ne ibi rema-
nentes vel ad aliam partem resurgentes
putrescant et sic febrem vel aliam infe-
rant passionem. Paulatim autem solet
fieri restrictio et repercussio ne materia
subito repercussa recurrat ad aliquod me-
brum nobile et maiorem generet lesio-
nem. Similiter purgatio solet fieri per
interualla ne fiat purgatio repentina,
tribus igitur modis solet fieri medici-
na, scilicet dissoluendo, constringendo, restau-
rando, aut enim repleta dissoluuntur aut
dissoluta constringuntur aut repedita in
corpore restituuntur. Relaxamus itaque
medicinis laxatiuis vt scamoneatis, con-
stringimus constrictiuis vt achacia et
opiatas, restauramus cibis et potibus nu-
tritiuis et electuariis ad hoc preparatis.
Recollige igitur ex predictis breuiter
quod medicus infirmorum tomos et patre-
as visitat et frequenter infirmitatum cau-
sas et circumstantias inuestigat, medici-
nas varias et contrarias preparat, com-
parat et reportat, infirmorum abdita mem-
bra et occulta tangere et abstergere non
recusat, conualescentie et spiritum sanitatis

Liber Septimus

omnibus reprimittit suauiter et leuiter
vrenda vrere. et incidenda incidere. se al/
ferit et ne pars sana corrumpatur parte
vrit putridam et prescindit. dolente par/
te tertera in sinistra percutere non par/
cit. a sectione vel arsura etiam pro lacri/
mis patientis bonus medicus non desi/
stet medicine amaritudinem dulcedine
aliqua palliat et abscondit. bibit et gustat
de medicina quibus sit amara ne infirmus
abhoret a cibo et potu egrum reprimittit
et refrenat. Illum suo exponit desiderio
de cuius salute diffidit penitus et despe/
rat. amaris et corrosiuis carnem putri/
dam et corruptioni dispositam amputat
ac desiccatis saniem fluidam mundaat
et repurat post mortificationem et vitium quod
buldam lenificationis dolorem vulnerum
mitigat et mundificato vulnere locum
vulneris consolidat atque sanat. Et quia
plus ledunt intrinseca mala quam extrinse/
ca prudens medicus de mitigandis cu/
randis et expellendis intrinsecis dolozibus
primo curat materiam ibi duram et cor/
ruptam interius digestiuis medicinis
vel opimelle vel syrupo acetoso. Primo
diuidit et incidit et digerendo ad exitum
et euacuationem obediens facit. quia
sicut in principio amplexus dicitur. di/
gesta medicari oportet et mouere non cru/
da. digesta vero materia atque habili red/
dita ad euacuationem eam dissolutam
medicina attractiua ab interioribus et
remotionibus partibus ad exteriora at/
trahit. et ad hoc valent quedam amara vel
yerapigra yeralogodion et alia alleata.
quia amara citius penetrant ad remo/
tas partes. et extrema magis purgant quam
alie medicine. tercio materiam sic dige/
stam sic attractam medicina congrua eu/
acuat et expellit. caute tamen ne nimia fi/
at euacuatio. nocet enim corpori quod
inde debilitatur et quandoque plus de to/
nis humoribus quam malis euacuatur. iuu/
xta illud ypo. multum repente euacuare
aut repellere. calefacere aut infrigidare.
Considerat autem bonus medicus ma/
teriam egritudinis et locum materie. et
etiam vires patientis et in hoc variat me

dicinam. si enim materia siue humor pec/
cans euacuatur. multum confert egrum.
si vero non infirmus amplius molestat
vel dicit ypo.

Capitulum LXX.

De medicina attractiua

Medicina attractiua operatur per
substantie subtilitatem et calorem
subtilitate sua facilius penetrat
et calore suo attrahit siue ferrum. siue ali/
quod intus fixum siue humores qui la/
tirant in profundo. Item medicina dige/
stiuu est necessaria. quando materia est
multum dura et compacta. Incidit enim
et diuidit materiam. et sic ad expellendum
aptam reddit. Et ideo opatur per insali/
ua et attenuatiua. quod subtilitate siue sub/
stantie coopante calore partes materie
sepat a parte vel patet in diureticis. Item
medicula laxatiua aliquando purgat ma/
teriam digestam dissoluendo et attrahendo
vel vt scamonea recepta in stomacho fu/
mum subtilis facile penetrante a se emit/
tit et humores dissoluens abominabiles
nature reddit atque attrahit eos adiuua/
te virtute expulsiua et attractos a se ei/
cit et expellit. Quedam laxant sua visco/
sitate lubricando vel mercurial malua et
huiusmodi. quedam vero acumine humo/
res penetrando vel euforbium. quedam sua
glutinositate comprimendo sicut mirabola/
na. quedam sua salugine intestina mor/
dicando vel senu attriplicis. quedam ve/
ro dulcedine sua et humiditate intestina
infundendo vel cassia fistula. Item me/
dicina constrictiua opatur per frigida
grossa in substantia. Nam frigide pres/
coadunantur et partium suarum grossicie
penetrare prohibentur sicut galla. quando
que grossos generat humores. unde con/
stringunt opilando et virtutem reientiuam
confortando vel escula. quedam autem re/
stringunt specialiter sanguines vel cor. al/
lus. bolus. emathites. plarago et hmoi.
quedam ventrem vel citonia mora rosa et
huiusmodi. Item medicina induratiua
est. que vel materiam coagulat et mala ge/
nat. et hec opatur per valde frigida sicca.
vel huida vel phillu sempium a portulaca

solatrum ⁊ similia. Item medicina molliuina opatur p calida mediocrit ⁊ multū humida. similiter ⁊ maturatiua. Item aptiua. virtiua ⁊ attenuatiua habent virtutem. apit enī meatus opilatos ⁊ attenuat viscosos humores atqz siccos et sic facit per calidū atqz siccū. Item mūdificatiua opatur vel dissoluēdo vt calamētū s̄ mollificādo vt cassia fistula. malua vel terrestriate ⁊ siccitate sua sordes abstergendo. Sunt autē multe alie species medicarie ⁊ differentie sicut mortificatiua. corrosiua. virtiua. dyaforetica. reperiussiuua. mitigatiua ⁊ h̄mōi. de quibz tractatur in libro de simplici medicina. Sed hec de proprietatibus uirmitatum ⁊ medicinarū cōditionibz put ad p̄sens opusculū ptinet sufficienter ⁊ sic huic ne gocio finem imponam?

Incipit liber octauus de mūdo ⁊ corporibz celestibz

Quāquam auxiliante deo tractatū ē de diuinis nominibz de angelorum proprietatibus necnō de homine et eius partibus et accidentibz et ipsius conditionibus compleuimus restat vt ad proprietates mundi sensibilibz quātum nobis datur de super manus apponamus. vt materiam diuine laudis ex proprietatibus operationum possimus elicere conditoris. Inuisibilia enim dei per ea que facta sunt intellecta conspiciuntur vt dicit apostolus. Et ideo aliquas mundi huius ⁊ contentorum ipsius proprietates huic opusculo breuē sub compendio interserere proponimus vt per similitudinem proprietatum corporalium. intellectum spiritualem et mysticum facilius in diuinis scripturis accipere valeamus. A proprietatibus itaqz mundi inchoandum est.

Capitulum. I.

Quid sit mundus
Mundus itaqz vt dicit mercu?

dicitur tribus modis. Nam mundus dicitur diuinus intellectus mūdus. s. archetypus incorporeus inuisibilis et eternus ad cuius exemplum mundus sensibilis est creatus sicut dicit Boetius. Tu cuncta superno ducis ab exemplo pulcherrimus ipse. Secundum mente gerens. similisqz imagine formans ⁊ c. Tertio modo dicitur mundus vniuersitas eoz que celi ambitu cōtinētur vt celum in quo sydera lucent. ignis in quo omnia calent. aer in quo omnia viuētia spirant ⁊ rigent. Aqua que terre latera circūcingit. terra que omnia inferiora sustinet atqz nutrit. de quo dicit mundus p ipsum factus est. Tertio dicitur homo minor mūdus. quia totius mūdi imaginem in se representat. Est itaqz p̄mus mundus eternus in diuina mente eternaliter permanens. secundus mundus perpetuus est diuina voluntate esse perpetuum ⁊ originem ex illo contrahens tertius s̄m quid est perpetuus. s̄m quid est caducus omnium similitudinem in se gerens. De primo autem mundo et de tercio in precedentibus dictum est. Hunc de mundo sensibili dicendum est. Mundus igitur vt dicit marci. est vniuersitas creatorum conglobata in s̄pere modum. Nam mundus s̄pericam ⁊ circulare habet speciem et figuram. Nec fuit vt dicit Marcianus. alia figura mūdo ita congrua sicut orbicularis ⁊ rotunda ⁊ hoc propter vniuersitatis perfectiōnem. ⁊ propter illam quam habet in esse perpetuo cum suo opifice qui sine caret et principio configurationem. Mundū autem totum p̄b̄ in duas partes diuiserunt. quarum nobilior ⁊ simplicior pars superior et actiua a circulo lune se extēditens vsqz ad planeticam regionem. Altera pars est inferior passiuua que a luna in globo incipit et vsqz ad centrum terre inferius se protendit. Istum particularem mundum inferiorē describit marci. Mundus inquit est circulus ex quatuor elementis eiusdez totis in s̄pere modum conglobatis terram in medio vndiqz defixam eternis celi raptibus circūcurrens. Ad istius mundi compositio